

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
ISTORIJOS KATEDRA

ERNESTA GUŽAUSKAITĖ
Kultūros studijų
II kurso studentė

KREPŠINIS KAIP LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO FENOMENAS

Magistro darbas

Mokslinis vadovas: prof. dr. A. Gumuliauskas

Darbas originalus – Ernesta Gužauskaitė
(.....)

Šiauliai,
2015

TURINYS

TURINYS	2
ĮVADAS	3
1. KULTŪRA IR SPORTAS	7
1.1. Kultūros samprata	7
1.2 Sporto vieta kultūroje	8
2. KREPŠINIS KAIP LIETUVOS SPORTO FENOMENAS	15
2.1. Krepšinio ištakos	15
2.2. Kopimas į Olimpą	18
3. KREPŠINIS KAIP LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO FENOMENAS. TYRIMAS IR REZULTATAI	21
3.1. Sirgalių ir krepšinio santykis	21
3.2. Krepšininkų ir trenerių interviu analizė	36
3.2.1. Krepšinio populiarumo priežastys	39
3.2.2. Krepšinio sąsajos su kultūra	43
3.2.3. Krepšinis tai – šou	46
3.2.4. Krepšinis – Lietuvos antroji religija?	48
3.2.5. Krepšinis ir kitos Lietuvos sporto šakos	51
3.2.6. Krepšinis garsina Lietuvą	55
3.2.7. Krepšinio savybės	57
3.2.8. Krepšinis globalizacijos sąlygomis	60
IŠVADOS	66
LITERATŪRA	68
SANTRAUKA	71
SUMMARY	72
PRIEDAI	74

IVADAS

Temos aptarimas. Krepšinis Lietuvoje šiandien dažnai vadinamas antrąja religija. Tačiau jo kelias mūsų krašte nebuvo lengvas. Krepšinis įsitvirtino ne iš karto, o palaipsniui. Šis žaidimas į Lietuvą atkeliavo, turėdamas jau trisdešimties metų patirtį. Krepšinis tada jau spėjo pabuvoti Europoje, Amerikoje, Azijoje. Beje, šiuose žemynuose jis prigijo ir tapo populiarus. Tad XX a. trečiajame dešimtmetyje krepšinis kitose valstybėse jau buvo žaidžiamas seniai. Tuo tarpu Lietuvoje dėmesys buvo sutelktas į kitas sporto šakas. Krepšinis čia tiesiog laikytas antraeilium dalyku. Lietuviams tai buvo nauja sporto šaka, kuri net neturėjo konkrečių taisyklių. Niekas tada nei nepagalvojo, kad jau kitame dešimtmetyje krepšinis savo laimėjimais išgarsins Lietuvą visame pasaulyje, kad įžiebs meilę sau tautos širdyje, kuri augs ir stiprės net iki šių dienų. Taip netikėtai į mūsų kraštą priklydęs sportinis žaidimas tapo šalies kultūrinio gyvenimo fenomenu.

Istoriografija ir šaltiniai. Apie Lietuvos sportą rašė daugelis autorių. Antai Regina Tamulaitienė nagrinėjo šiuo aspektu 10 metų sporto tematikos laidas. Pasirinko rusišką laidą, kurią aptarė ir priėjo išvados, kad tai – svarbus reiškinys. Autorė teigia, kad: „<...> Mokslinės literatūros ir empirinio tyrimo rezultatai leidžia daryti išvadas, kad radijo laidos yra vertingas kūno kultūros ir sporto istorijos tyrimo šaltinis, padedantis išryškinti istorinių sporto procesų ir įvykių detales, nustatyti jų prasmę ir reikšmę, papildyti vieno ar kito sporto fakto supratimą, jų interpretavimą ir kritinį vertinimą, pasitelkiant išlikusius naujausius dokumentus ar jų fragmentus, pasakojimus, diskusijas <...>“¹. R. Tamulaitienė įrodė, kad radijo „Свобода“ („Laisvė“) laidos „Документы прошлого“ („Praeities dokumentai“) yra svarus argumentas tiriant sportą.

Stanislovas Stonkus parašė daug vadovėlių skirtų krepšiniui. Jis pats žaidė krepšinį. Todėl gerai išmano apie šią veiklą. S. Stonkus pabrėžia krepšinio svarbą: „<...> Krepšinis, būdamas patrauklus ir populiarus žaidimas, kaip bendrosios kultūros dalis (jis tokiu ir turi išlikti), gali ir turi pagelbėti mūsų jaunajai kartai. Lietuvių gyvenimo būdas, kaip rodo tautos istorija, buvo taurus. Krepšinis, kaip tautinis žaidimas, gerosiomis savo tradicijomis gali padėti atgaivinti taurumą ir išlaikyti tautos savitumą <...>“². Krepšinis yra svarbus ne tik kaip sporto šaka. Jis – kultūros dalis. Be to, šis žaidimas dar vadinamas tautiniu.

1 Tamulaitienė, Regina. Sporto istorinė raida. N.D. Interaktyvus. [žiūrėta 2015 m. sausio 16 d.] <http://www.istorijoszurnalas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=241&Itemid=65>.

2 Stonkus, Stanislovas. *Krepšinis. Istorija, teorija, didaktika: vadovėlis Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams*, Kaunas: LKKA, 2003. P 118.

Saulius Šukys taip pat aptarė sporto reikšmę: „<...> Sportinėje veikloje neišvengiamai pasireiškia bendrumo, bendravimo, bendradarbiavimo, draugystės, bičiulystės ir kitos panašios vertybės. Sportas yra vienas iš nedaugelio visuomenėje vykstančių reiškinių, sudarantis sąlygas tarpusavyje kaip lygus su lygiu varžytis įvairių tautybių, rasų, socialinių sluoksnių žmonėms <...>“³.

Audronė Gulbinaitė magistro darbe ištyrė pasirinktų krepšinio komandų pasitikėjimo savimi ypatumus. Autorė iškėlė hipotezę, kad „<...> krepšininukų pasitikėjimas savimi turi priklausyti nuo jų sportinio meistriškumo <...>“⁴, bet ji nepasitvirtino.

Malik Agamalijev ir Regina Tamulaitienė straipsnyje aptarė sporto kaip sociokultūrinio – kultūrinio reiškinių problematiką Lietuvos istoriografijoje⁵. Jie tvirtino, kad „<...> mokslinė literatūra apie teorinius sporto, kaip socialinio-kultūrinio reiškinių, aspektus Lietuvoje, negausi, dažniau jos tyrėjai remiasi užsienio autorių publikacijomis <...>“⁶. Ta pačia tema Malik Agamalijev parašė bakalauro darbą⁷. Taip pat autorius parengė magistro darbą apie 2011 metų Europos krepšinio čempionatą⁸. Savo darbe jis teigė, jog „<...> Iš pasilinksminimo, laiko praleidimo būdo sportas tapo sociokultūriniu fenomenu. Jo veikla tampriai susieta su ekonomikos, politikos ir mokslo sferomis. Sportas pastaraisiais metais labai išpopuliarėjo, padaugėjo jo dalyvių, atsirado naujų institucijų – sporto klubų, sveikatingumo centrų <...>“⁹.

Apie krepšinį yra parašyta daug darbų. Tačiau juose vyrauja technikos dalykų, strategijų, kombinacijų problematika. Gilesnių išvalgų, parašytų apie jį kaip apie socialinį – kultūrinį fenomenalų reiškinį yra nedaug.

Apie Lietuvos krepšinį kalba daugelis, daug prirašyta straipsnių, komentarų. Tačiau didesnės, platesnės apimties tyrimo rūpima tema dar nebuvo. Beje, apie Lietuvos krepšinį dažnai rašoma ir užsienio žiniasklaidoje: „<...> Su tik 3 milijonais gyventojų, buvusi sovietinė valstybė, kuri prisijungė prie ES 2004 metais yra Europos mažylė. Bet kalbant apie krepšinį, tai pasaulio

3 Šukys, Saulius. *Socialiniai, etiniai sporto aspektai: studijų knyga*, Kaunas: LKKA, 2005. P. 49.

4 Gulbinaitė, Audronė. *Krepšininukų pasitikėjimo savimi ypatumai*. Magistro darbas. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 12 d.] <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2005~D_20050520_144212-72793/DS.005.0.01.ETD>.

5 Agamalijev, Malik ir Tamulaitienė Regina. „Sporto kaip socialinio–kultūrinio reiškinių, problematika Lietuvos istoriografijoje“, [žiūrėta 2014 m. gruodžio 12 d.]

<http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2009~ISSN_1648-8776.N_4_25.PG_6-12/DS.002.0.01.ARTIC>.

6 Ten pat.

7 Agamalijev, Malik. „Sporto kaip socialinio-kultūrinio reiškinių, problematika Lietuvos istoriografijoje“, Šiaulių universitetas. Bakalauro darbas. [žiūrėta 2014 m. gruodžio 12 d.]

<http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100903_164220-11027/DS.005.0.02.ETD>.

8 Agamalijev, Malik. „Simbolinės hierarchijos konstarvimas (taisyta į konstravimas) 2011 Europos krepšinio čempionato diskurse“, Šiaulių universitetas. Magistro darbas. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.]

<http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2012~D_20120831_105925-01672/DS.005.0.01.ETD>.

9 Ten pat.

gigantas <...>¹⁰. Tai tik patvirtina faktą, jog pasaulio tautos pripažįsta ir vertina Lietuvos krepšinio žaidėjus, jų laimėjimus.

Tyrimo problemos formulavimas. Krepšinis Lietuvoje susilaukia daugiau dėmesio nei kitos sporto šakos. Svarbu išsiaiškinti, kodėl krepšinis yra populiariausia sporto šaka Lietuvoje? Kokios priežastys tai nulėmė.

Temos aktualumas ir naujumas. Galima drąsiai teigti, kad tema yra nauja, nes mažai tyrinėta socialiniu – kultūriniu aspektu. Krepšinio kaip kultūrinio fenomeno problema nagrinėta straipsniuose, apžvalgose. Kita vertus, išsamių darbų, apžvelgiančių rūpinimą tematiką, nėra. Dėl krepšinio populiarumo, plataus šio žaidimo mėgėjų rato negalima nuneigti temos aktualumo. Juk tūkstančiai aistruolių, prigludusių prie televizorių ekranų ar stebinčių varžybas sporto arenose, sudaro didesniąją šalies gyventojų dalį, kuri ženkliai daro įtaką kultūrinio gyvenimo vyksmą.

Temos chronologinės ribos. Žemutinė chronologinių rėmų riba apima 1922 m., kada Lietuvoje pradėtas žaisti krepšinis. Tyrimas baigiamas 2015 m.

Tyrimo objektas yra krepšinis kaip Lietuvos socialinis – kultūrinis reiškiny.

Tikslas yra atskleisti ir įvertinti krepšinio fenomeną Lietuvos kultūriniam gyvenime.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti kultūros plačiąją prasme sampratą;
2. Įrodyti, kad sportas yra kultūros dalis;
3. Apžvelgti ir įvertinti Lietuvos krepšinio istoriją.
4. Įvardinti krepšinio kaip kultūros fenomeno Lietuvoje susiformavimo priežastis bei įtaką socialiniam – kultūriniam gyvenimui.

Tyrimo metodai:

1. Taikomas mokslinės literatūros, straipsnių analizės metodas;
2. Interpretacinis;
3. Interviu metodas. Apklausti žmonės, susiję su krepšiniu. Ne tik žaidėjai, treneriai, bet ir sirgaliai.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro įvadas, teorinė dalis, tiriamoji dalis, išvados ir literatūros sąrašas. Įvade apibrėžiamas darbo objektas, tikslas, išskiriami darbo uždaviniai. Išvados pristatomi darbo rezultatai. Taip pat pateikiama darbo santrauka lietuvių ir anglų kalbomis. Pabaigoje pateikiami priedai: klausimai krepšininkams, treneriams ir sirgaliams bei respondentų atsakymai. Taip pat pridedama skaitmeninė laikmena su darbo kopija.

---

10 Klopp, Jacques. „Basketball: in Lithuania, basketball is second only to God“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.]. <<http://www.abs-cbnnews.com/sports/08/30/11/lithuania-basketball-second-only-god>>.

Darbo aprobacija. 2015 m. balandžio 9 d. Šiaulių universiteto Humanitarinio fakulteto XIX bakalaurantų ir magistrantų mokslo darbų konferencijai, skirtai 140-osioms Povilo Višinskio gimimo metinėms, parašytos tezės tema: „Krepšinio ištakos Lietuvoje“ (žr. priedą Nr. 38).

1. KULTŪRA IR SPORTAS

1.1. Kultūros samprata

Norint kalbėti apie krepšinį kaip kultūros dalį, visų pirma būtina apibrėžti, kas yra kultūra, kokią vietą sportas užima joje. Daugelis nesutaria dėl kultūros apibrėžimo. Visų pirma: „<...> kultūra yra unikalus reiškiny ¹¹. Kultūros apibrėžimų yra daug, nes tai daugialypis reiškiny, kuris apima ne vieną poziciją.

Vienas iš apibrėžimų: „<...> Tarpkultūrinių studijų projekto tikslais, kultūra apibrėžiama kaip bendrų modelių elgsenos ir sąveikos, pažinimo konstrukcijų, ir emocinio supratimo išmoktiems per socializacijos procesą. Šie bendri modeliai identifikuoja kultūros grupės narius, o taip pat atskiria juos nuo kitų grupių <...>“¹². Galima teigti, kad kiekviena bendruomenė turi savo bruožų. Taip ir sporto šakos turi taisykles, savo pasaulį, todėl jas galima sieti su kultūra.

Sociologų nuomone, „<...> Kultūros esmė yra ne jos daiktai, įrankiai ar kiti materialūs kultūros elementai, bet kaip grupės nariai aiškina, naudoja ir suvokia ją. Tai vertybės, simboliai, interpretacijos ir perspektyvos, kurios išskiria vieną tautą nuo kitų, šioje modernizuotoje visuomenėje; tai ne materialūs objektai ir kiti materialieji aspektai visuomenėje. Žmonės per kultūrą paprastai savaip interpretuoja simbolius, artefaktus ir elgesį <...>“¹³. Svarbu ne tai, kas yra žmonių sukurta ir kuo ji skiriasi nuo gyvūnų. Kultūra – tai visų pirma žmonių suvokimas, bendradarbiavimas vienas su kitu.

Dar vienas apibrėžimas teigia, kad „<...> Kultūra – išmokti ir pasidalinti tautų šablonai ir gyvenimo modeliai; kasdienio gyvenimo modeliai. Šie šablonai ir modeliai apima visus žmogaus socialinės sąveikos aspektus. Kultūra yra žmonijos pagrindinis prisitaikymo mechanizmas <...>“¹⁴. Žmonijai reikia taisyklių, kad būtų harmonija. Jei to nebus, įsivyras chaosas. Todėl egzistuoja normos, kurių privalo laikytis kiekvienas.

Be kita ko: „<...> Kultūra yra kolektyvinis proto programavimas, kuris skiria vienos grupės narius nuo kitos <...>“¹⁵. Skirtumas priklauso nuo auklėjimo, mentaliteto. Lietuviai

11 Tamošauskas, Povilas. *Humanistiškai orientuotas studentų fizinis ugdymas, monografija*. Vilnius: Technika, 2000. P. 19.

12 CARLA (Center For Advanced Research on Language Acquisition). *What is Culture?*, [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.carla.umn.edu/culture/definitions.html>>.

13 Ten pat.

14 Ten pat.

15 Ten pat.

laikomi uždalais, netolerantiškais, kaltinama, kad tai yra Sovietų Sąjungos įtaka. Taigi, nuo geografinės lokacijos priklauso, koks tu esi, kokį tave formuoja aplinka.

„<...> Sakydami kultūra, mes turime galvoje visus tuos istoriškai sukurtus gyvenimo dizainus, tiesioginius ir netiesioginius, racionalius ir neracionalius, kurie egzistuoja bet kuriuo metu kaip potencialus gidas žmonių elgsenai <...>“¹⁶. Gyventi yra paprasčiau, kai žinai, kad reikia elgtis taip, o ne kitaip, kad yra įstatymai, kurių reikia laikytis.

Kultūra buvo apibrėžta įvairiais būdais, bet paprasčiausiai tai išmokta ir bendra patirtis, kuria dalijasi bendruomenėje bendraujantys žmonės¹⁷. Galima daryti išvadą, kad kultūra priklauso nuo bendruomenės. Ji gali būti skirtinga, pavyzdžiui tradicijos vienoje valstybėje yra vienokios, kitoje kitokios, bet tai kultūrai natūralus reiškinys. Antai Airijoje švenčiama švento Patriko diena, Amerikoje – Nepriklausomybės diena, kada kepamas kalakutas, o Lietuvoje – Vėlinės, kai einama pagerbti mirusiuosius į kapines.

Pasak Leonido Donskio: „<...> sociokultūriniame lygmenyje kultūrą galima apibrėžti kaip visuomenės gyvenimo ir veiklos būdą“¹⁸. Vadinasi, tai susiję su žmonių veikla, jų raiška. Ne tik darbai, bet ir pats gyvenimo būdas yra kultūra. Akcentuotina, „kad kultūra yra paties žmogaus tvarinys, sudarantis erdvę kūrybai ir savęs realizavimui pertvarkant ir išorinį, ir vidinį pasaulį. Kultūra gali būti akstinas žmogui ir jo kūrybai lavėti ir skatinti ją, bet gali ir trikdyti, jei žmogus nebus išsiugdęs pozityvios jos puoselėjimo nuostatos“¹⁹. Kultūra – tai viskas, ką žmogus sukuria, kas atsiranda ne savaime. Tai gali būti ir sportas, nes jame atsispindi žmonių saviraiška. Sukuriamos taisyklės, reikalavimai. Sportas vienija tautas, iškyla varžymosi idėja, pradedama konkuruoti su kitomis tautomis. Tai nėra blogai, nes tobulėjama, bendraujama su visu pasauliu. Olimpinės žaidynės sutraukia žiūrovus prie televizijos ekranų, kompiuterių, taip pat žmonės vyksta palaikyti savo šalies komandų į tolimiausias pasaulio vietas. Vyksta komunikacija, bendradarbiavimas. Šiuolaikinių technologijų pasaulyje daugeliui prieinama keliauti, megzti ryšius ir tai yra privalumas.

1.2 Sporto vieta kultūroje

Sporto ir kultūros atsiradimui pradžią davė žaidimai, kurie gyvuoja nuo žmogaus atsiradimo. Visai tikėtina, kad žmonijos kultūra galėjo kilti iš žaidimo. Juk ankstyvaisiais

---

16 CARLA (Center For Advanced Research on Language Acquisition), „What is Culture?“, [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.carla.umn.edu/culture/definitions.html>>.

17 Ten pat.

18 Tamošauskas, P., 2000. P 21.

19 Ten pat.

žmonijos kultūros tarpniais žaidimai tam tikra savo forma buvo neatsiejama gyvenimo dalis. Jie pasireiškėdavo įvairiose gyvenimo srityse. Vėliau žaidimai įgavo kitas formas.

Sportas taip pat turi žaidimo elementų. Tai reikštų, kad jis yra kultūros dalimi. Sportas siejamas su žaidimu, bet turi ir tam tikrų skirtumų. Jam būdingas žaidybinis elementas. Egzistuoja profesionalus sportas, kuris siejamas su darbu. Tuo tarpu žaidimas siejamas su pramoga, laiko praleidimu. Sportas greta kitų sričių (menas, folkloras, filosofija) kultūroje užima svarbią vietą.

Žaidimų ir sporto taisyklės turi skirtumų: „[ž]aidimų taisyklės paprastai žodinės, sutartinės, remiasi tradicija ir spontaniškumu, jos paprastos. Sporto taisyklės sudėtingesnės, jų daugiau, jos formaliai susistemintos. Be to, sporto pasaulyje yra atitinkama valdžios pasiskirstymo sistema, t.y. susikūrusios tarptautinės, nacionalinės, regioninės ir t.t. sporto organizacijos“²⁰. Natūralu, kad tarp sporto ir žaidimų yra skirtumų. Sportas turi savo struktūrą, atitinkamą elgesio modelį, kuris priklauso nuo kiekvienos sporto šakos. Žaidimai neatsiejami nuo žaismo. Jais galima užsiimti laisvu metu. Jei dalyvaujama profesionaliame sporte, nepasitrauksi per varžybas, nebent gavai traumą. Žaidimai neįpareigoja. Tad sportas greta kitų sričių (menas, folkloras, filosofija) kultūroje užima svarbią vietą.

Bendroji kultūros samprata pasižymi tuo, kad ji siejama su atskiromis visuomenėmis. Taip pat žaidimas, sportas yra kultūros dalis. Kultūros apibrėžimuose kalbama apie bendrumą, visuomeniškumą, kuris yra svarbus kiekvienai tautai. Sportas yra vienijantis žaidimas, ypatingai tada, kai kalbama apie krepšinį Lietuvoje.

Sporto terminų žodyne pateikiamas sporto apibrėžimas, susidedantis iš keturių punktų:

1. „Struktūrizuota, tikslinga taisyklių ribojama labai aktyvi fizinė veikla, kuriai būdingas sportuojančiųjų atsidavimas, pasišventimas, kova su savimi ir varžovais, kartu tos sportinės kovos žaismingumas, žaismas“;

2. „Socialinis reiškinys, neatsiejama visuomeninės kultūros dalis – rengimosi varžyboms ir dalyvavimo jose sistema siekiant geriausių sportinių rezultatų“;

3. „Nuoseklus ir nuolatinis fizinių ir dvasinių žmogaus galių plėtojimas varžymosi, lenktyniavimo būdu (greičiau, toliau, aukščiau, gražiau, geriau, kilniau) ir taip išugdytų jėgų, gebėjimų rodymas individualiosiose ir komandinėse varžybose. Sportas apima sistemingą mokymąsi, lavinimąsi ir varžymąsi“;

4. „Plačiąja prasme – visos fizinio aktyvumo formos, gerinančios žmonių fizinį parengtumą ir dvasinę būseną“²¹.

20 Šukys, Saulius. *Socialiniai, etiniai sporto aspektai: studijų knyga*. Kaunas: LKKA, 2005. P. 14.

21 Stonkus, Stanislovas. *Sporto terminų žodynas. T. 2-asis patais. ir papild. leid.: aiškinamasis žodynas. Angliški, vokiški, rusiški terminų atitikmenys. Būtiniausias žinios*. Kaunas: LKKA, 2002. P. 550.

Akcentuotina tai, kad sportas yra siejamas ne tik su fizine jėga, bet taip pat ir su dvasinėmis vertybėmis. Antrame punkte nusakoma, kad sportas yra kultūros dalis. Galima daryti išvadą, kad jis neatsiejamas nuo žmogaus gyvenimo. Sportas yra socialinio – kultūrinio gyvenimo dalis.

Povilas Tamašauskas teigia, kad „<...> Į sportą galima žiūrėti kaip į tokią judamosios veiklos formą, kuri pasižymi daugialypiu funkcionalumu. Jam būdinga: žaidybinis, ekspresyviais, rekreacinis, pažintinis, komunikacinis, kūrybinis, estetiškas, hedonistinis pobūdis. Visas šias funkcijas galima priskirti prie kultūrą formuojančių vertybių <...>“²². Jis sporto savybes priskiria kultūrai. Sportas laikomas daugiafunkciniu objektu, kurį galima apibūdinti daugeliu aspektų. Sporte labai svarbi savitvarda. Sportas nėra įprastas užsiėmimas. Jį galima išnaudoti daugelyje sferų: „<...> sportas padeda tobulinti tarpasmeninius santykius su savo partneriais, priešininkais, treneriais, teisėjais, organizatoriais ir pan. kūrybiškojo sporto funkcija siejasi su harmoningu asmenybės ugdymu <...>“²³. Sportas yra svarbus ne tik sportuojantiems, bet ir jį stebintiems žmonėms. Antai po krepšinio pergalių Lietuvoje žmonės, žiūrovai, sirgaliai apima visuotinis džiaugsmas. Nesvarbu, kad ne jie patys žaidžia, bet jie palaiko savo komandą, rinktinę. Išryškėja tautiškumas, patriotizmas savo šaliai. Per čempionatus daugelis ant savo mašinų prisitvirtina Lietuvos valstybines vėliavas, per varžybas išsidažo veidus, atitinkamai apsirengia. Sporto dėka pasiekiami laimėjimai mokslo srityje.

Sportas neatsiejamas nuo meno: „Iš tikrųjų tokios sporto šakos, kaip meninė, ritminė gimnastika, dailusis čiuožimas yra meno ir sporto sandūra“²⁴. Sportas ir menas vienas kitą papildo. Taip pat: „Sportas, atspindimas mene (tapyboje, skulptūroje, choreografijoje, muzikoje), turi išliekamąją vertę būsimoms kartoms. Meno kūrimas sporto tematika praturtina estetinę kultūrą, padeda giliau suvokti grožio idealą“²⁵. Sporto vertė išauga, nes galima užfiksuoti tapant, lipdant skulptūras, šokant ir pan. Tai nėra tik fizinė veikla, kuri svarbi tik pačiam sportininkui. Sportas svarbus visuomenei. Be to tarp kėlinių pertraukų metu, pasirodo krepšinio šokėjos. Sportas tampa tarsi spektaklis, kurio metu vyksta ir varžybos ir šokėjų pasirodymas.

Sportas šiuo metu turi savo požymius: „Dabar pastebimos trys ryškios pasaulinės sporto meno kryptys: pirma, sporto simbolika kaip komercijos stimulatorius (firminė atributika), antra, menas iš sporto kaip populiariosios kultūros dalis (dainos, fotografijos), trečia, nišinis menas, kai sportas tiesiog tampa meninių projektų kontekstu (dailė, skulptūra)“²⁶. Sportui reikalingi rėmėjai, tuo naudojasi verslininkai.

22 Tamašauskas, P., 2000. P. 38

23 Ten pat. P. 40.

24 Ten pat.

25 Ten pat. P. 41.

26 Genys, Dainius. *Kuo susijęs sportas ir menas?*, [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.alfa.lt/straipsnis/49775866/kuo-susijes-sportas-ir-menas>>.

Sporto vertė kinta: „Globalizacija sportą verčia labiau pramogos ir ekonomikos reiškiniu, o ne kultūros ir etikos fenomenu“²⁷. „Perkant kitų šalių sportininkus, galima išlaikyti arba pakelti atitinkamų sporto šakų populiarumą. Didėjantis populiarumas dažnai skatina domėtis sportine veikla, patraukti vaikus ir jaunimą sportuoti“²⁸. Krepšininkai perkami ir parduodami kaip prekės, gerą krepšininką nori prisitraukti daugelis klubų. Globalizacija padaro savo ir tai yra natūralu.

Sportas tampa naudingas verslui: „<...> šio tipo sporto sukultūrinimas, arba sporto simbolikos populiarinimas ar netgi tam tikrų reikšmių suteikimas, nepasižymi ypatinga menine verte (nors neretai tokia intencija išreiškiama) ir dažniausiai skleidžiamas ne dėl pačios kultūros (meninės jos raiškos ar vertės, įvairiapusiškumo ar pan.), bet kuriamas turint konkretų tikslą, pavyzdžiui garsinti sporto klubą ar konkretų žaidėją, siekti geresnio komandos atributikos pardavimo ir t.t.“²⁹. Šiuo atveju svarbiausia pinigine, materialine verte. Žymūs sportininkai pasitelkiami reklamose, pavyzdžiui krepšininkai populiarina sporto gaminius („VIČI“, „Vilkyškių“ produkcija). Taip siekiama pasipelnyti, kad verslininkų produkcija ar paslaugos būtų perkamos. Varžomasi ir dėl aprangos, kas geriau pasiūlys, kad dėvėtų prekinis ženklus. Jeigu sporto žvaigždė kažką nešioja, kažką reklamuoja, žmonės pasitiki ir nori pirkti.

Galima apibendrinti, kad: „sportas savo vertybių sistema prisideda kuriant visuomenės ir asmenybės kultūrą. Ji visuomenės kultūrą praturtina naujomis mokslo žiniomis, formuoja dorovinę kultūrą, kuria estetines vertybes. Socialiniu požiūriu atlieka svarbų vaidmenį šalinant civilizacijos padarinius, harmonizuojant šiuolaikinio žmogaus psichofizinį būvį“³⁰. Sportas prisideda ne tik prie asmenybės formavimo, bet taip pat ir prie visos visuomenės. Tai – svarbus reiškinys kultūrai ir pačiam žmogui, jo vertybių formavimui.

Dainius Genys teigia, kad „Sportas, sporto simbolika ir kultūra glaudžiai susiję abipusiai priklausomybės ryšiais. Sporto kultūra pasižymi ne tik tuo, kad yra mėgstama daugelio žmonių, kuriama ne tik tam, kad būtų dar populiarsnė, bet ir atspindi bendresnės kultūros ypatumus, žymi visuomenės ir kultūros santykį plačiąja prasme“³¹. Taigi, tai dar kartą įrodo, kad sportą galima laikyti kultūros dalimi. Jie yra susiję, vienas kitą papildo.

Etnologas Libertas Klimka teigia, kad „sportui neabejingų kultūros ir meno atstovų nuomone, sportas yra kultūros dalis, nes jis skelbia taikos ir garbingos kovos idealus. Olimpines varžybas žiūri labai daug žmonių, o jose mūsų šaliai atstovaujantys sportininkai yra valstybės

27 Šukys, S., 2005. P. 138.

28 Šukys, S., 2005. P. 138.

29 Genys, Dainius. *Kuo susijęs sportas ir menas?*. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.alfa.lt/straipsnis/49775866/kuo-susijes-sportas-ir-menas>>.

30 Tamošauskas, P., 2000. P. 41.

31 Genys, Dainius. *Kuo susijęs sportas ir menas?*. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.alfa.lt/straipsnis/49775866/kuo-susijes-sportas-ir-menas>>.

prestižo reikalas“³². Mokslininkas pažymi, kad sportas yra kultūros dalis. Olimpinės žaidynės suvienija tautą. Visi palaiko savo šalies sportininkus ir tos šalies sportininko pergalė yra visų žmonių, visos tautos laimėjimas bei pasididžiavimas.

Antai Lietuvos naujienų agentūroje „ELTA“ surengtoje diskusijoje „Ar olimpiada suvienija lietuvių tautą?“ dalyvavęs valstybinio simfoninio orkestro dirigentas Gintaras Rinkevičius neabejoja, kad tautą tokie dalykai, kaip olimpinės žaidynės, jose pasiekti laimėjimai ir perspektyvos laimėti, tikrai vienija: „Vienija pačia geriausia patriotine prasme, nes mums patriotizmo labai trūksta, žymiai daugiau negu Amerikai arba Rusijai. Mes esame maži, ir kartais truputį išsigąstame to patriotizmo, kad tai netyčia netaptų kokia nors šovinizmo apraiška, bet mums reikia išlikti“³³.

Toje pačioje diskusijoje dalyvavęs etnologas prof. L. Klimka teigė, kad neabejotinai sportas yra kultūros plačiąja prasme dalis: „Prisiminkime olimpinis idealus, juk graikai šalia stadionų varžybų rengdavo ir poetų varžybas. Visada olimpinuose idealuose buvo taikos idėja – tai labai svarbūs, humaniški dalykai. Sporto varžybose ir priesaikoje visada pabrėžiama, kad bus garbingai kovojama. Tie garbingos kovos idealai labai svarbūs visame mūsų pasaulyje, visose apraiškose, ir ypač politikoje“³⁴.

Be to, sporte dominuoja įvairios tradicijos: „<...> sporto pasaulyje gana plačiai paplitę įvairūs ritualai. Tiesa, jie neturi tiesioginio ryšio su sportinės kovos baigtimi, tačiau juos daugelis rimtai vertina. Tarkim, tokie veiksniai, kaip rankų paspaudimas prieš rungtynes, apsikėitimas atitinkama simbolika, atrodo įprasti“³⁵. Ritualai, tradicijos neatsiejami nuo sporto varžybų. Galima priskirti ir himną, kuris giedamas prieš kiekvienas Lietuvos komandos varžybas.

Manoma, jog jau XIV a. Lietuvoje užsimezgė dabartinio sporto pradmenys³⁶. Tada buvo žaidžiama prieš pradant kokį darbą. Taip iš primityvesnių žaidimų išsivystė modernesni. Sportas padėdavo nudirbti sunkius darbus, ugdė ištvermę, susikaupimą.

Kūno kultūros užuomazgos mokyklose atsirado kartu su krikščionybės įvedimu ir pirmosios mokyklos prie Vilniaus kapitulos įkūrimu 1397 m.. XVIII a. Edukacinė komisija įvedė mokyklose kūno kultūrą kaip atskirą dalyką. Tai vienas pirmųjų atvejų Europoje, kai valstybė ėmė sistemingai rūpintis jaunuomenės fiziniu lavinimu mokykloje³⁷.

32 Klimka, Libertas. „Etnologas L. Klimka: sportas yra kultūros dalis“, [žiūrėta 2015 m. vasario 10 d.] <<http://valstietis.tv3.lt/Pradzia/Naujienos/Sportas/Etnologas-L.-Klimka-sportas-yra-kulturos-dalis>>.

33 Klimka, Libertas. „Etnologas L. Klimka: sportas yra kultūros dalis“. [žiūrėta 2015 m. vasario 10 d.] <<http://valstietis.tv3.lt/Pradzia/Naujienos/Sportas/Etnologas-L.-Klimka-sportas-yra-kulturos-dalis>>.

34 Ten pat.

35 Šukys, S., 2005. P. 15.

36 Bogušas, Vygintas. *Ties Lietuvos sporto ištakomis (1919–1939 m.), Metai ir veidai, startai ir vardai*. Kaunas: Arx Baltica, 2007. P. 9.

37 Ten pat. P. 11.

Krepšinio išpopuliarėjimas tam tikra prasme yra istorinis ir politinis reiškinys, kuris įsitvirtino kaip individualiosios ir tautinės tapatybės dalis. Blogybė ta, kad krepšinis Lietuvoje atsistojo į tą vietą, kurioje turėtų būti kultūra. Kultūra yra tai, kas „sulipdo visuomenę, kas ją apibrėžia, tai iš ko kyla jos gyvastis. Lietuvoje jau daugelį metų kultūrą grūdant į visišką nuošalę, ją sistemingai pakeitė krepšinio fenomenas³⁸. Taigi, krepšinis laikytinas istoriniu ir politiniu reiškiniu. Neigiama tai, kad Lietuvoje krepšinis atstoja kultūrą, nes nieko kito be šio žaidimo nematoma.

Andrius Kubilius teigia, kad „<...> krepšinis yra ne tik Lietuvos religija, bet ir Lietuvos politika“³⁹. Taip pat autoriaus aiškina, „Kaip ir krepšininkai, politikai mylimi tada, kai jie laimi. Kai politikai laimi, jie būna gražūs pusei Lietuvos piliečių, kai laimi krepšininkai, jie būna gražūs visiems. Tuo krepšinis ir yra gražesnis už politiką“⁴⁰.

Iš komunizmo pančių ką tik išsivadavusiai šaliai krepšininkų pergalė tapo simboliniu įrodymu, jog esame verti būti nepriklausomų valstybių žemėlapyje⁴¹. Šiandien krepšinio populiarumas – fantastiškas, ypač jaunimo tarpe: „Net 60 proc. jaunų (18–25 metų) Lietuvos gyventojų krepšinį įvardija mėgstamiausia sporto šaka“⁴². MasterCard tyrimas taip pat atskleidė, kad „<...> Lietuvoje dažniausiai domimasi sporto šaka, nes ji populiori visoje šalyje (25 proc. apklaustųjų). 17 proc. respondentų sporto šaka domėtis labiausiai paskatina geri Lietuvos sportininkų pasiekimai, o 14 proc. ja susidomi dėl sportininkų – „žvaigždžių“. 13 proc. domisi sporto šaka, kuria patys užsiima ar užsiimdavo anksčiau, o 12 proc. patraukia draugų, artimųjų, pažįstamų mėgiamos sporto šakos <...>“⁴³. Todėl daugelis krepšinį lygina su tikėjimu, net religija: „Šis istorinis įvykis įamžintas net filme – „Kita svajonių komanda“ (The Other Dream Team“, JAV sukurtas filmas, režisierius A. Markevičius, 2012 m.). Remiantis šio filmo siužetu tuometinė dvikova prilygo „Biblinei Deivido kovai su Galiotu, krepšinį pakylėjusiai į aukštesnį lygmenį – tai buvo ne tik žaidimas, bet ir mažos šalies politinio bei kultūrinio identiteto išraiška“⁴⁴. Politika ir sportas gali būti glaudžiai susiję.

Krepšinis – komandinis žaidimas, todėl čia reikalinga „<...> darna, susikaustymas, pasiaukojimas, netgi tam tikras nuolankumas ir būtinybė atidėti individualius interesus dėl komandinių, bet tuo pat metu gali iškilti ir lyderio svarba. Krepšinis pasižymi intelektualumu,

38 Bareckas, Karolis. „Krepšinio blizgesys ir skurdas“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.zurnalistika-kitaip.lt/tiesiog-nuomones/krepšinio-blizgesys-ir-skurdas>>.

39 Kubilius, Andrius. *Kodėl krepšinis Lietuvoje gražesnis už politiką*. Vilnius: Versus aureus, 2004. P. 289.

40 Ten pat. P. 291.

41 Kiseliūtė, Erika. „Krepšinis – antra mūsų religija. Kodėl?“ [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.jauti.lt/krepšinis-antra-musu-religija-kodel/>>.

42 „Tyrimas: krepšinis dar ilgai bus populiariausia sporto šaka Lietuvoje“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.lrytas.lt/-12720162721271555507-tyrimas-krep%C5%A1inis-dar-ilgai-bus-populiariausia-sporto-%C5%A1aka-lietuvoje.htm>>.

43 Ten pat.

44 Kiseliūtė, Erika. „Krepšinis – antra mūsų religija. Kodėl?“ [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.jauti.lt/krepšinis-antra-musu-religija-kodel/>>.

strateginiu mąstymu, estetiškumu, bet nestokoja ir paprastumo, nuolankumo, paklusnumo elementų <...>⁴⁵. Todėl galima konstatuoti, kad: „<...> šiandien krepšinis ir populiarioji kultūra yra neatsiejami – žiniasklaidos bei visuomenės dėmesys aiškiai sufokusuotas ir kiekvienas krepšininkų žingsnis kartais net liguistai stebimas tarsi po didinamuoju stiklu <...>⁴⁶. Krepšinis neatsiejamas nuo kultūros, politikos. Tai populiariausia sporto šaka Lietuvoje. Jis užima svarbią vietą visuomenės gyvenime. Lietuviai krepšinį vadina antrąja religija, tai yra dėl istorinių pergalių.

---

45 Genys, Dainius. „Mes – už Lietuvą! Ar tik per krepšinį?“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.delfi.lt/sportas/krepšinis/mes-uz-lietuva-ar-tik-per-krepšini.d?id=63276506>>.

46 Genys, Dainius. „Mes – už Lietuvą! Ar tik per krepšinį?“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.delfi.lt/sportas/krepšinis/mes-uz-lietuva-ar-tik-per-krepšini.d?id=63276506>>.

2. KREPŠINIS KAIP LIETUVOS SPORTO FENOMENAS

2.1. Krepšinio ištakos

Lietuvių kalbos žodyne pateikiama krepšinio reikšmė: „sport. GK1938, 98, Ndž, DŽ žaidimas kamuoliu, stengiantis jį įmesti į krepšį, prikabiną prie lentos“⁴⁷. Trumpinys GK reiškia: „GK = Gimtoji Kalba. Bendrinės kalbos laikraštis. Kaunas 1933–1941. (Skaitmenys rodo metus ir puslapius)“⁴⁸. Vadinasi, krepšinio terminas suformuluotas 1938 metais, nes iki tol žaidimas buvo vadinamas krepšiasvydžiu, basketbolu.

Sporto terminų žodyne krepšinis apibūdinamas: „Sportinis kamuolio žaidimas stačiakampėje 28×15 m dydžio lygaus paviršiaus aikštėje. Žaidžia 2 komandos po 5 žaidėjus. Tikslas – varyti, perduoti vienas kitam ir mesti kamuolį į varžovų komandos krepšį, kabantį aikštės gale 3,05 m aukštyje“⁴⁹. Akcentuotina ir tai, kad: „Iki 2000 m. spalio 1 d. buvo žaidžiama 2 kėlinius po 20 min. gryno laiko (70–90 min. negryno laiko). Dabar – 4 kėlinius po 10 min. gryno laiko“⁵⁰.

Krepšinio kelias nebuvo lengvas. Jis įsitvirtino ne iš karto, o palaipsniui. Reikėtų pabrėžti, kad: „<...> į Lietuvą krepšinis atkeliavo turėdamas jau trisdešimties metų patirtį, pabuvojęs ir prigijęs Europoje, Pietų Amerikoje, Azijos žemyne <...>“⁵¹. Tad „<...> Lietuvoje šio žaidimo, iš pradžių vadinamo basketbolu, krepšiasvydžiu, vėliau – krepšiniu, pirmieji žingsniai žengti 1921 m., kai LFLS nariai pradėjo mokyti jį žaisti <...>“⁵². Krepšinis kitose valstybėse jau buvo žaidžiamas seniai. Lietuvoje dėmesys buvo sutelktas į kitas sporto šakas.

Lietuvoje krepšinį pradėjo žaisti moterys: „<...> Jau 1919 m. Lietuvoje pradėjo organizuotis moterys sportininkės, vis dėlto tik 1920–1921 m. jos pasirodė viešai ir žaidė krepšinį pagal vokiečių taisykles, t. y. su mažesniu kamuoliu ir mėtė į krepšius be lentų. Žaidė Vytauto parke ir sutraukdavo daug žiūrovų. Vyrai į krepšinį kibo tik po metų ar dar vėliau. Pirmosios krepšinio rungtynės Lietuvoje įvyko 1922 m. balandžio 23 d. Kaune, Vytauto parke <...>“⁵³. Vytauto parkas buvo palanki vieta reklamuoti šią sporto šaką. Čia praeidavo daug žmonių, kuriuos sudomindavo dar nematytas žaidimas. Apie pirmąsias naujo žaidimo rungtynes

47 Lietuvių kalbos žodynas. [žiūrėta žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.lkz.lt/startas.htm>>.

48 Ten pat.

49 Stonkus, S., 2002. P. 739.

50 Ten pat.

51 Butautas, Stepas, et al. Tarybų Lietuvos krepšinis. Vilnius: Mintis, 1985. P. 6.

52 Ten pat. P. 7.

53 Stonkus, Stanislovas. *Sportas tarpukario Lietuvoje*. Kaunas: Šviesa, 2007. P. 64.

tada buvo rašoma: „<...> rungtynės buvo labai įdomios ir suteikė malonaus įspūdžio žiūrovams. Žiūrovai tiek buvo susižavėję šiomis rungtynėmis, kad, žiūrėdami į mūsų vikrius, linksmus žaidėjus, jautėsi esą visai kultūringoj valstybėj. <...> publika širdingai džiaugėsi puikiu krepšininkų žaidimu ir nesigailėjo katučių S. Darijaus (S. Dariaus. – *Aut.*) ir V. Dineikos metimams ir pasuotėms. <...> pirmą kartą Lietuvoje suruoštos krepšiasvydžio rungtynės davė gražių vilčių, kad ateityje šis žaidimas galėsias atnešti mūsų sportininkus prie didesnių laimėjimų <...>⁵⁴.

Reiktų pabrėžti, kad „<...> pirmasis Lietuvos krepšinio čempionatas surengtas 1922 m. spalio 4–10 d. Jame žaidė tik dvi moterų komandos – LFLS ir Lietuvos šaulių sąjungos <...>“⁵⁵. Moterys ne tik pradėjo žaisti krepšinį Lietuvoje, bet ir organizavo pirmąjį čempionatą.

Vyrai sujudo kiek vėliau – „<...> pirmasis Lietuvos vyrų krepšinio čempionatas surengtas 1924 m.“⁵⁶. Tad moteris galima laikyti krepšinio pradininkėmis Lietuvoje.

Įdomu tai, kad „pirmąjį Lietuvos čempionatą (1922 m. spalio 4–10 d.), kuriame dalyvavo LFLS (Lietuvos fizinio lavinimo sąjungos) ir LŠS (Lietuvos šaulių sąjungos) ir LŠS (Lietuvos šaulių sąjungos) komandos, surengė moterys, žaidusios tarpusavyje ketverias rungtynes“⁵⁷. Kitais metais analogiškuose varžybose jau dalyvavo keturios moterų komandos⁵⁸.

1924 m. surengtame pirmajame Lietuvos vyrų čempionate rungėsi trys komandos (LFLS I, LFLS II ir LDS (Lietuvos dviračių sąjunga). Pirmaisiais čempionais tapo LFLS I krepšininkai, nurungę varžovus įtikinamais rezultatais (LFLS II 20 : 7 ir LDS 35 : 2)⁵⁹.

Krepšinio Lietuvoje gimimo data galima laikyti 1922 m. balandžio 23-ąją. Tą dieną įvyko pirmos oficialios rungtynės tarp Kauno rinktinės ir LFLS (Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungos) komandos. Pradiniu krepšinio atsiradimo laikotarpiu Lietuvoje tebuvo po dvi vyrų bei moterų komandas, kuriose žaidė 35 asmenys. Beje, jie visi dalijosi viena sporto aikšte. Todėl 1922 m. tesužaistos aštuonerios rungtynės. Kaip jau minėta, pradžioje šioje sporto šakoje aktyviau reikėsi moterys. Pirmosiomis šalies čempionės tapo LFLS žaidėjos. Žaidimas sparčiai populiarėjo. Tačiau čia toliau dominavo dailiosios lyties atstovės. Antai 1923 m. moterų komandų jau buvo 24, o vyrų – 18. Moterys žaidė 41 rungtynes, vyrai – tik 29⁶⁰. Netrukus į krepšinio vają įsijungė moksleiviai. Plėtėsi krepšininkų ratas, gerėjo materialinė bazė. Galima teigti, kad 1924 m. krepšinis tapo pilnateise sporto šaka. Specialiuose kursuose pradėta rengti teisėjus⁶¹.

54 Butautas, S., et al., 1985. P. 7.

55 Stonkus, S., 2007. P. 64.

56 Ten pat. P. 70.

57 Ten pat. P. 8.

58 Butautas, Stepas, et al., 1985. P. 8.

59 Ten pat.

60 Kazakevičius, Vytautas ir Stonkus, Stanislovas. *Krepšinis ir krepšininkai*. Vilnius: Mintis, 1966. P. 5–6.

61 Ten pat.

Svarbu paminėti, kad 1925 m. pirmą kartą Lietuvos vyrų čempionate dalyvavo Šiaulių krepšininkai, nes iki tol čia žaisdavo tik Kauno komandos⁶². Vadinasi, plėtėsi krepšinio geografija. Ši sporto šaka kultivuota ne tik laikinojoje sostinėje. Dar svarbiau, jog „<...> be gimnazijų, kur krepšinis tapo vis populiariesnis, šiuo žaidimu susidomėjo ir universiteto studentai“⁶³. Taigi, į krepšinį įsitraukė ne tik Kauno miestas. Jis pradėtas kultivuoti įvairiuose šalies kampeliuose, krepšinis imtas žaisti gimnazijose, universitete. Prasidėjo žaidimo plitimas.

Krepšinis į Lietuvą atėjo dviem keliais – iš Rusijos ir JAV:

1. „<...> Pirmosios žinios apie krepšinį Rusiją pasiekė 1901 m., o krepšinio imta mokytis žaisti 1905 m., „Majako“ draugijoje, kuri rūpinosi doroviniu, protiniu ir fiziniu jaunimo auklėjimu. 1908 m. Peterburge įvyko pirmosios oficialios krepšinio varžybos. Gerus kūno kultūros ir sporto įgūdžius „Majako“ draugijoje įgijo broliai K. ir V. Dineikos, aktyviai dalyvavę sportinėje „Majako“ veikloje 1917–1918 m. Grįžęs į Lietuvą K. Dineika 1920 m. parengė pirmą lietuvišką knygėlę apie krepšinį „Krepšiasvydžio (basketbolo) vadovėlių vyrams <...>“⁶⁴.

2. „Iš JAV į Lietuvą krepšinį atvežė Amerikos lietuviai. Didžiausias šios sporto šakos populiarintojas buvo lakūnas S. Darius, vėliau nugalėjęs Atlantą. Jis pats žaidė, mokė kitus, o 1926 m. išleido knygėlę „Basketbolo žaidimas (krepšiasvydis) ir Lietuvos sporto lygos oficialios basketbolo taisyklės 1926–1927 metams“. Knygelės įžangoje S. Darius rašė: „Lietuvos sporto lygai pavedus man paruošti oficialias basketbolo taisykles, ryžausi tą atsakingą darbą tinkamai atlikti – sulietuvinti tarptautines basketbolo taisykles. <...> atsižvelgiant į basketbolo žaidimo stovį Lietuvoje, kilo būtinas reikalas parašyti basketbolo žaidimo techniką, nes be jos sunkiai būtų suprantamos ir išverstos tarptautinės taisyklės“⁶⁵.

Krepšinio pradžia Lietuvoje buvo sudėtinga. Padėtį apsunkino ir tai, jog: „<...> neturėta sporto salių, todėl tekdavo žaisti lauke. Bet ir į aikšteles būdavo išeinama daugiausia ne vasarą, kaip įprasta, o... žiemą. Mat, krepšinį dažniausiai žaisdavo lengvaatlečiai ir futbolininkai, kurie savo pagrindinę sporto šaką kultivuodavo vasarą, o krepšiniui likdavo žiema. 1925 m. Lietuvos pirmenybių finalas buvo žaidžiamas lauke, esant 10 laipsnių šalčio! <...>“⁶⁶. Be to, susidurta su kita problema – krepšinį žaidė kitų sporto šakų atstovai laisvu metu.

Vėliau susidomėjimas krepšiniu sumenko. Progresuoti trukdė reikiamos bazės, įrangos ir inventoriaus stoka. Be to, reikėjo tobulinti mokymo ir treniruočių metodiką. Tam vien entuziazmo nepakako. Tuo tarpu valstybės paramos nebuvo.

1927 metais įvyko persilaužimas krepšinio politikoje: „<...> Dar 1927 m. Lietuvos sporto lygos krepšinio komitetas nutarė, kad krepšinio pirmenybės lauke rengiamos paskutinį

62 Butautas, S., et al., 1985. P. 8.

63 Ten pat.

64 Ten pat. P. 7.

65 Ten pat. P. 8.

66 Kazakevičius, V. ir Stonkus S., 1966. P. 5–6.

kartą, kad pagrindinis krepšinio sezonas turi būti žiemą, kad krepšiniu būtina sudominti naujus žmones. Krepšinį tuo metu žaidė kitų sporto šakų atstovai, o tai stabdė jo plėtotę <...>⁶⁷. Svarbu tai, kad komitetas suvokė, jog krepšiniui reikia ir toliau plisti. Buvo pastebėta, kad krepšinis nėra sezoninis žaidimas. Sporto šakai reikėjo sportininkų. Žaidė kitų sporto šakų atstovai, todėl buvo būtina pritraukti naujus žmones.

Lietuviai dalyvavo ir tarptautinėse varžybose. Pirmąsias tarpvalstybines rungtynes Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė žaidė 1925 m. gruodžio 13 d. Rygoje. Debiutas nebuvo sėkmingas. Pralaimėta Latvijos rinktinėi rezultatu 20:41. Latviai rudenį, žiemą bei pavasarį žaidė salėse, turėjo ir tarptautinių susitikimų patirtį (jau 1924 m. žaidė su Estija), todėl buvo labiau patyrę už lietuvius, kurie rungtyniaudavo aikštelėje ir tik vasarą⁶⁸. Galima teigti, kad krepšinis Lietuvoje buvo tik sezoninis žaidimas. Trūko įrengtų sporto arenų, aikščių, pritaikytų krepšiniui ne tik lauke, bet ir uždaroje erdvėje. Sąlygos buvo menkos. Nenuostabu, kad lietuviai pralaimėjo ir šias, ir antras rungtynes, vykusias po metų Rygoje, nes trūko pasirengimo.

Beje, krepšinis Baltijos šalyse tarpukariu tapo populiariu žaidimu. Antai pirmos tarpvalstybinės rungtynės Vakarų Europoje surengtos tik 1930 m., kai tuo tarpu Baltijos regione jos įvyko jau 1924 m. – tarp Latvijos ir Estijos⁶⁹. Vadinasi, lietuviai taip pat buvo šios sporto šakos pionieriais.

Lietuvos moterų krepšinio rinktinė į tarptautinius vandenis išplaukė sėkmingiau. Ji pirmosiose savo tarpvalstybinėse rungtynėse 1937 m. gegužės 22 d. Kaune įveikė Estijos rinktinę rezultatu 15:7⁷⁰. Tad moterys ir čia geriau atrodė nei vyrai.

2.2. Kopimas į Olimpą

Lietuvos krepšiniui svarbūs buvo 1934 m. Tada Kaune atidaryti Kūno kultūros rūmai, kuriuose buvo krepšinio sporto salė. Po metų „į Kauną, į pasaulio lietuvių kongresą, atvyko išėivių sportininkų grupė“⁷¹. Jos dėka krepšinis įgavo naują prasmę. Išėiviai lietuviams parodė „tikrąjį“ krepšinį, atskleidė jo grožį: „Pasaulio lietuvių kongreso metu įvyko krepšinio turnyras, kuriame dalyvavo JAV lietuvių, Latvijos lietuvių ir Kauno komandos. Šį turnyrą ir keletą draugiškų rungtynių didele persvara laimėjo užjūrio svečiai. Jie parodė, kad tikrasis krepšinis yra tikrai įdomus, patrauklus žaidimas. JAV krepšinininkų žaidimo lygis tuo metu buvo daug aukštesnis negu Europos. Tai jie įrodė 1936 m. per olimpinės žaidynes Berlyne, įtikinamai

67 Kazakevičius, V. ir Stonkus S., 1966. P. 5–6.

68 Ten pat. P. 9.

69 Kazakevičius V. ir Stonkus S., 1966. P. 4–5.

70 Stonkus, S., 2007, P. 73.

71 Ten pat.

laimėję krepšinio varžybas. Berlyno olimpiados čempionės – JAV krepšinio rinktinės – kapitonu buvo lietuvis P. Lubinas⁷².

Tada nuspręsta, kad amerikiečiai turi likti ir padėti lietuviams išmokti žaisti krepšinį. Išeivijos krepšininkų apsisistojimas Lietuvoje davė daug įvairiapusės naudos. Antai K. Savickas parašė knygą „Krepšinis“ (1936 m.). Tai buvo bene pirmoji išsamesnė metodinio pobūdžio knygelė lietuvių kalba, kurioje pateikta informacija apie krepšinį, jo kombinacijas, taktikas. Krepšininkai ne tik mokė kaip reikia žaisti, bet aktyviai dalyvavo sporte. Jie ieškojo aukštų žaidėjų, aktyviai veikė Kauno apylinkėse. Amerikiečių veikla Lietuvoje sužadino vietinių domėjimąsi šia sporto šaka. Pradėjo burtis krepšinio komandos, vyko įvairaus lygio varžybos. Tad gerų rezultatų ilgai laukti nereikėjo. Ypatingai džiaugsmingi lietuviams buvo 1937–ieji.

Krepšinis lietuviams sekėsi: „Europos čempionais Lietuvos krepšininkai pirmą kartą tapo 1937 m. gegužės 2–7 d. Rygoje“⁷³. Moterys taip pat pasižymėjo krepšinyje: „Pirmieji Lietuvos moterų sportininkų apdovanojimai iškovoti Romoje 1938 m. spalio 12–16 d. vykusiame I Europos moterų krepšinio čempionate. Čia jos pelnė sidabro medalius“⁷⁴.

Lietuva, kurios vyrų krepšinio rinktinė laimėjo II Europos čempionatą Rygoje, įgavo teisę rengti trečiąsias Senojo žemyno pirmenybes. Tačiau Kaune nebuvo tinkamų sporto rūmų, kur būtų įrengta daugiataukstantinė žiūrovų masę talpinanti salė su modernia krepšinio aikštele. Pirmą kartą lietuviai savo jėgomis pradėjo grandiozinę statybą. Per pusę metų, vadovaujant projektuotojui Anatolijui Rozenbliumui, išdygo sporto halė, kuri talpino tūkstančius žiūrovų (11 tūkstančių stovimų, 3,5 tūkstančio sėdimų vietų). Naujoji sporto arena tapo geriausia vieta Europoje žaisti krepšinį. Būtent čia 1939 m. pavasarį Lietuvos rinktinė, padedant užjūrio lietuviams, trečiajame Europos čempionate pelnė aukso medalius. Tai buvo nacionalinė šventė. Lietuvos krepšininkai pagaliau įkopė į pasaulio krepšinio Olimpą.

Galima teigti, kad šios dvi vyrų bei viena moterų rinktinių pergalės Europos pirmenybėse padėjo pagrindus krepšiniui tapti nacionaline sporto šaka. Nuo tada tūkstančiai tautiečių įsijungė į krepšinio vaju. Šį žaidimą norėjo žaisti ir žaidė visi – vaikai, moksleiviai, studentai, vyrai bei moterys. Lietuvis sportininko idealu tapo P. Lubinas. Lietuvių krepšinį pripažino net šios sporto šakos pradininkai amerikiečiai, pakvietę mūsų vyrus aplankyti JAV. Taigi, atsivėrė plačios tarptautinės galimybės, kurias niekais pavertė Antrasis pasaulinis karas. Tačiau tvirtų lietuviško krepšinio pagrindų nesugriovė nei jis.

Sovietinės okupacijos metais Lietuvos vardas buvo išbrauktas iš pasaulio krepšinio žemėlapiu. Tačiau krepšinio raida čia nenutrūko. Tik susiaurėjo galimybės. Lietuvių komandos dabar rungėsi SSRS čempionatuose, o geriausi krepšininkai atstovavo Sovietų Sąjungą. Vėl

72 Stonkus, S., 2007, P. 10.

73 Ten pat. P. 77.

74 Ten pat. P. 77–78.

Lietuvoje radosi naujų „lubinų“. Šis fenomenalus žaidėjas estafetę perdavė garsiems pasaulyje krepšininkams Stepui Butautui, Stanislovui Stonkui, Kaziui Petkevičiui, Vytautui Kulakauskui, Justinui Lagunavičiui, Algirdui Lauritėnui. Jų pergalės SSRS bei tarptautinėje arenoje uždegė jaunąją kartą. Taip 1972 m. olimpiniu čempionu Miunchene tapo Modestas Paulauskas, kurį mėgdžiojo beveik visi to meto vaikai ir norėjo žaisti marškinėliais, pažymėtais penktuoju numeriu. Įdomu, kad jam teko treniruoti visų laikų Lietuvos krepšinio ryškiausią žvaigždę – Arvydą Sabonį. Vėliau užaugo pastarojo karta – Šarūnas Marčiulionis, Rimas Kurtinaitis, Voldemaras Chomičius, tapę 1988 m. olimpiniais čempionais Seule.

Krepšinis didelę įtaką darė tautinio atgimimo sąjūdžiui XX a. pabaigoje. Legendinės „Žalgirio“ rungtynės su CASK, tarsi, tapo Nepriklausomybės šaukliu. Lietuvai tapus laisvai, nacionalinis krepšinis vėl sugrįžo į tarptautinę areną, kur jau beveik ketvirtį amžiaus įsitvirtino tarp pasaulio krepšinio elito.

3. KREPŠINIS KAIP LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO FENOMENAS. TYRIMAS IR REZULTATAI

3.1. *Sirgalių ir krepšinio santykis*

Duomenų rinkimo metodika. Tyrimui pasitelktas struktūruotas interviu metodas. Klausimai buvo siunčiami respondentams per socialinį tinklalapį: www.facebook.com, taip pat sudaryta anketa: www.manoapklausa.lt. Apklausta 20 sirgalių, iš jų 13 vyrų ir 7 moterys. Anketoje buvo galima pateikti vardą, pavardę, lytį, gimimo metus, gyvenamąją vietą, išsilavinimą ir užsiėmimą. Vieni parašė savo vardus, kiti slapyvardžius. Pasitaikė ir anonimų, kurie nenurodė nei vardo, nei pavardės. Atsakė 12 sirgalių, palaikančių Šiaulių komandą „Šiauliai“, 7 Kauno „Žalgirio“ sirgaliai ir 1 Vilniaus „Lietuvos ryto“ sirgalius. Kadangi anketa buvo paskelbta internete, tai prieduose pateikiami klausimai respondentams bei jų atsakymai netaisyta kalba. Tyrimo metu respondentų pasisakymai ištaisyti, atsižvelgiama į gramatikos taisykles, parašyta lietuviška abėcėle, kad būtų lengviau skaityti, taip pat sutvarkytos korektūros klaidos, bet žodžiai nepakeisti.

Lietuvių kalbos žodyne išskiriama tokia sirgaliaus reikšmė: „<...> aistringas sporto varžybų žiūrovas, aistruolis <...>“⁷⁵. Taigi, jis visų pirma yra žiūrovas, bet kartu aktyviai palaiko savo mėgstamą sportininką ar komandą. Dažnai sirgalius išskiriamas epitetu aistringas. Vadinasi, kad jis ne bet koks, o tiesiogiai dalyvaujantis ir sergantis už savo komandą visais įmanomais būdais. Žiūrovas gali būti vienas, gali būti keli ar daugiau. Tačiau sirgalius mėgstamą veiklą derina su asmeniniu gyvenimu. Jis ne tik žiūri, bet ir įdeda daug pastangų, svarbiausia, kad tiki bei pasitiki savo komanda, taip pat visokiais būdais stengiasi sutrikdyti priešininkus.

Daugelis krepšinio mėgėjų save sieja su sirgaliais. Egzistuoja žiūrovai ir sirgaliai, bet jie skiriasi: „<...> Žiūrovai yra tie, kurie stebi sporto varžybas tiesiogiai (sporto salėse) arba netiesiogiai (įvairios medijos), tuo tarpu sirgaliai taip pat žiūri, bet turi emocinę reikšmę ir vertę tarp grupės narių <...>“⁷⁶. Žiūrovas yra stebėtojas, sirgalius palaiko savo komandą, buriasi su bendraminčiais. Jie sugalvoja šūkius, atitinkamai naudoja mėgstamos komandos atributiką, aktyviai dalyvauja krepšinio veikloje. Taip pat sirgaliai važiuoja į kitus miestus ar valstybes palaikyti savo komandą. Žiūrovai gali taip pat būti sirgaliais. Tačiau oficialus sirgalius dalyvauja kiekvienose varžybose, kada žaidžia jo palaikoma komanda, skanduoja šūkius, kviečia prisijungti naujus narius.

75 Lietuvių kalbos žodynas. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 10 d.] <<http://www.lkz.lt/startas.htm>>.

76 Kremer, John, et al. Key concepts in Sport Psychology (SAGE Key Concept series). India: Replika Press, 2012. P. 159.

Dar kitaip sirgaliai skirstomi: „<...> *Pirminiai vartotojai* – tie asmenys, kurie netiesiogiai dalyvauja sportinėje kovoje *gyvai* stebėdami ją: žiūrovai, aistruoliai. *Antriniai vartotojai* – tai tie asmenys, kurie stebi sportinę kovą per televiziją ar klauso radijo transliacijų. *Tretiniams* priskiriami tie asmenys, kurie skaito apie sportą spaudoje ar diskutuoja apie tai su kitais žmonėmis <...>⁷⁷. Tyrime kalbama apie sirgalius, kurie yra pirminiai vartotojai ir stebi varžybas gyvai. Antriniai galima sakyti būna pasyvesni, nes jie domisi sportu. Be to, jie stebi varžybas per ekraną. Antriniam sirgaliams nebūtina arenos, sporto salės atmosfera. Tretiniai domisi sportu žiniasklaidoje ir aptaria naujienas su kitais žmonėmis. Jie seka įvykius. Kita vertus, tretiniams sirgaliams svarbiau ne palaikyti, o kalbėti, diskutuoti su kitais.

Apie Lietuvos sirgalius žinoma ir kalbama užsienio spaudoje: „<...> Pirmiausia, jų aistra. Jie yra atpažįstama pasaulio krepšinio bendruomenėje, kaip bet kuris žaidėjas. Pašėlę entuziastingi Lietuvos sirgaliai seka savo komandą ir sportą su aistra, kuri neprilygsta jokiam kitam sportui <...>⁷⁸. Lietuvos sirgaliai išsiskiria aistra, tikėjimu savo komanda. Aplinkiniai žino, kokie yra krepšinio sirgaliai Lietuvoje. Jie pasižymi aistra, ištikimybe. Tai – moralinės vertybės, kurios prisideda prie kultūros, kultūringo elgesio formavimo. Be to, svarbi – ištikimybė. Sirgaliai palaiko mėgstamą komandą ne tik tada, kai ji laimi, bet taip pat, kai ir nesiseka. Sirgalius privalo būti ištikimas, būti kartu visuose etapuose.

Taip pat sirgaliai pamiršta pasaulį, esantį už krepšinio: „<...> Kai kuriems aistruoliams mylima komanda atstoja netgi šeimą, namus. Tokie aistruoliai pamiršta visa kita, kas atrodytų, jiems turėtų rūpėti <...>⁷⁹. Jie taip įsijaučia į varžybas, kad pamiršta realybę. Tai atsipalaidavimo būdas, bet, jei tai virsta fanatiškumu, tai nėra privalumas, o trūkumas. Sirgaliams išnyksta įprastas gyvenimas: „<...> Tai pasaulis, kuriame įprastos etiketo ir elgesio taisyklės laikinai gali negaliooti. Tai pasaulis, kuriame mes galime elgtis iki tam tikro laipsnio nebaudžiami. Pasaulis, kuriame galime tapti visai kitais žmonėmis, elgtis neįprastai. Pavyzdžiui, nedaug kur žmogus gali veidą išsipiešti įvairiomis spalvomis, vaizduoti save tarsi gyvūną, plekšnoti gana laisvai vienas kitam per galvą, apsikabinti, pasibučiuoti ar tiesiog elgtis kitaip ne (taisyta į nei) žmogus. Tai labai jaudina, nes tribūnoje žmogus gali elgtis kitaip, nei iš jo tikisi kasdieninėje veikloje, t. y. gali nusimesti kaukes ir parodyti tikrąjį veidą <...>⁸⁰.

Tai yra pabėgimas nuo realybės, atotrūkis. Vyksta tarsi vaidinimas, žmonės atsipalaiduoja, jų nevaržo jokios taisyklės. Tokia „tikrovė“ yra patraukli, nes žmogus gali elgtis kaip nori. Niekas nesistebės, jog esama be marškinėlių, išsidažius veidą ar rėkiama kaip laukiniui. Todėl, kad tai įprasta. Taip elgiamasi šioje erdvėje ir tai – patrauklu, nes atpalaiduoja.

77 Šukys, S., 2005. P. 18.

78 Smith, Doug. „Basketball is life to Lithuanian fans“ [žiūrėta 2015 m. sausio 5 d.] <http://www.thestar.com/sports/basketball/2010/08/29/basketball_is_life_to_lithuanian_fans.html>.

79 Šukys, S., 2005. P. 24.

80 Ten pat. P. 28.

Krepšinis Lietuvoje išsiskiria, nes „<...> Krepšinis yra pats svarbiausias dalykas Lietuvoje, svarbesnis už bet ką kitą“ sakė Maurizio Gherardini, ilgametis tarptautinių varžybų žiūrovas, o dabar Kanados nacionalinės komandos generalinis direktorius. Krepšinis tai ne tik sportas, krepšinis gyvenimo filosofija, tai religija. Jie visi yra krepšininkai, jie žino žaidimą, jie visi yra treneriai, jie visi žaidėjai, tu jauti ir matai krepšinį visur. Taigi, kiekvieną kartą kai vyksta tarptautinės varžybos, tūkstančiai lietuvių atvyksta ten, kur varžybos yra. Tai ne tik sportas, tai šalis, kuri rado būdą, kaip prisistatyti visam pasauliui dėka jo <...>“⁸¹.

Sirgaliai yra tarsi patys žaidėjai, treneriai, jų emocijos liejasi per kraštus, nes įsijaučiama į žaidimą. Sirgaliai jo dalyviai. Lietuva išsiskiria požiūriu į krepšinį ne tik dėl laimėjimų, pasiekimų, bet ir dėl ištikimų sirgalių, kurie lydi savo krepšininkus į visas šalis.

Sirgaliai „<...> Išsipuošę nuo galvos iki kojų ryškiai geltonos, žalios ir raudonos – nacionalinės spalvos – lietuviai turi reputaciją kaip aršūs krepšinio gerbėjai. Jie keliauja aplink pasaulį su trispalvėmis tūkstantinėmis grupėmis žmonių tam, kad paremtų aistrą šiam sportui. Sovietų okupacijos metu Lietuvos krepšinio meistriskumas skatino patriotizmą, nors šalis neturėjo nacionalinės komandos, kurią galėjo palaikyti – kai Sovietų Sąjunga laimėjo auksą prieš JAV, 1988 metų Seulo olimpinėse žaidynėse, 62 iš 82 taškų pelnė keturi lietuvių žaidėjai <...>“⁸².

Dažnai sakoma, kad Lietuvoje krepšinis yra antroji religija. Pirmasis klausimas užduotas norint suvokti, kokios priežastys lėmė krepšinio pamėgimą. Trys respondentai savo atsakymą siejo su religija: „<...> Krepšinis yra mano religija, be jo būtų sunku gyventi <...>“ (žr. priedą Nr. 4). Taigi, vienas apklaustasis pabrėžė, kad tai yra asmeninė religija ir neįsivaizduoja savo gyvenimo be krepšinio. Respondentas netvirtino, jog tai – Lietuvos religija, o akcentavo save. Kitas apklaustasis atsakė: „<...> tai yra Lietuvos religija nr. 1 <...>“ (žr. priedą Nr. 13). Taigi, respondentas tvirtina, kad krepšinis yra ne personalinis, bet visos Lietuvos reikšmingas reiškinys, svarbesnis už patį tikėjimą. Dar vienas aiškina: „<...> Manau, kad tai sporto šaka, kurioje daug veiksmo, taktinių gudrybių, todėl ji labai patraukli akiai. Juk tai antroji Lietuvos religija <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Jiems antrina kiti sirgaliai: „<...> Nes tai lietuvių religija <...>“ (žr. priedą Nr. 5); „<...> Nes tai yra religija nr. 1, ne nr. 2, o nr. 1 <...>“ (žr. priedą Nr. 13). Net penki respondentai pateikia atsakymą, susijusį su tuo, kad krepšinis yra labai svarbus, tai – religija, gyvenimo būdas.

Kiti atsakymą siejo su judrumu: „<...> Nes tai dinamiškas ir įdomus sportas <...>“ (žr. priedą Nr. 3); „<...> Smagus žaidimas, energingas, daug emocijų, puikus laisvalaikio

81 Smith, Doug. „Basketball is life to Lithuanian fans“. [žiūrėta 2015 m. sausio 5 d.]

<http://www.thestar.com/sports/basketball/2010/08/29/basketball_is_life_to_lithuanian_fans.html>.

82 Procuta, Eglė. „Lithuania: steeped in history – and basketball stats“. [žiūrėta 2015 m. sausio 5 d.]

<<http://www.theglobeandmail.com/life/travel/destinations/lithuania-steeped-in-history---and-basketball-stats/article592084/>>.

praleidimo būdas tiek žaidžiant, tiek žiūrint varžybas arenoje, tiek prie tv <...>“ (žr. priedą nr. 10). Vadinasi, tai – universalus sportas, kurį galima žiūrėti, galima žaisti ar palaikyti sportininkus. Kitas pabrėžia: „<...> Įdomus, komandinis sportas, kuris sukelia daug emocijų jo žiūrovams bei smagus laiko praleidimo būdas jį žaidžiant <...>“ (žr. priedą Nr. 11). Krepšinį gali žaisti kieme, mokyklos sporto salėje, parke ir t.t.. Tai – visų pirma komandinis sportas, kuris vienija, moko bendrauti, suprasti vienas kitą, ieškoti kompromisų, pasitikėti vienas kitu. Krepšinis svarbus Lietuvai, nes „<...> krepšinis yra ta sporto šaka, kuri yra Lietuvos pasididžiavimas, azartiškas ir užvedantis žaidimas <...>“ (žr. priedą Nr. 12). Krepšinis savo paprastumu įtraukia ne tik žiūrėti, bet ir žaisti. Žaidimas nėra vien fizinė veikla, nes „<...> tai dinamiškas, daug veiksmo turintis sportas. Be to, susideda iš mąstymo ir reakcijos elementų <...>“ (žr. priedą Nr. 19). Jis skatina mąstyti apie derinius, kitus komandos narius. Negalima žaisti vienam, nes komandoje esi ne vienas, o su kitais. Respondentai dar kartą pabrėžia veiksmą: „<...> Manau, kad tai sporto šaka, kurioje daug veiksmo, taktinių gudrybių, todėl ji labai patraukli akiai <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Tai daug veiksmo turinti sporto šaka, kuri patraukia dėmesį. Tai sportas, kuris patinka todėl, „<...> kad tai dinamiškas. Ir tai įaugę į akis, smegenis, širdį ir kasdienybę nuo mažens <...>“ (žr. priedą Nr. 21); „<...> Nes tai vienintelis normalus žaidimas, kurio žiūrėt neatsibosta <...>“ (žr. priedą Nr. 7). Vadinasi, krepšinis siejamas su judrumu. Tai – dinamiška, įdomi, patraukli sporto šaka. Krepšinį įdomu žiūrėti, nes jame daug veiksmo, nėra monotonijos.

Dėl judrumo žaidimas yra patrauklus daugeliui. Jis tuo pačiu paprastas, bet ir sudėtingas, nes egzistuoja taktika, deriniai, padedantys nugalėti priešininką. Žaidėjams reikia ištvermės išbūti visus kėlinius. Kartu ugdoma kantrybė ir bendravimas su komandos nariais, pagarba treneriui bei žaidėjams.

Himnas – kiekvienos valstybės kultūros dalis. Jį ypatingai nuoširdžiai gieda lietuvių sirgaliai: „<...> Kai šiek tiek daugiau nei prieš dešimtmetį kažkas pasiūlė prieš krepšinio rungtynes giedoti Lietuvos himną, daugeliui tokia ceremonija tuomet atrodė keista ar mažų mažiausiai neįprasta. Matyt, sentimentalumu ir pomėgiu viešai reikšti emocijas nepasižymintiems lietuviams tokia iš JAV parvežta mada atrodė kaip tikras išbandymas. Šiandien pirmiesiems šios iniciatyvos pradininkams Kauno „Žalgirio“ sirgaliams himno giedojimas tapo svarbia krepšinio rungtynių stebėjimo ritualo dalimi. Eurolygai atsisakius sumanymo šalių himnais pradėti rungtynes, kauniečiai jau kuris laikas nepaiso šių pakeitimų ir savarankiškai gieda himną, stebindami visą Europą <...>“⁸³.

83 Genys, Dainius. „Kuo susijęs sportas ir menas?“. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] <<http://www.alfa.lt/straipsnis/49775866/kuo-susijes-sportas-ir-menas>>.

„Žalgirio“ sirgaliai palaiko savo krepšininkus. Jie ypač patriotiškai, laikosi himno giedojimo tradicijos. Kiekviena valstybė be pavadinimo turi savo himną, kuris rodo tautos išskirtinumą. Kaune pradėtas žaisti krepšinis, „Žalgiris“ istorinė komanda, todėl giedamas himnas yra patriotiškumo ženklas.

Dauguma mokslininkų nemano, kad sportas nėra kultūros dalis. Sirgaliams uždavus klausimą, ar krepšinis yra kultūros dalis, dauguma atsakė teigiamai. Tai įrodo, kad ši sporto šaka užima svarbią vietą lietuvių sąmonėje. Tiesa, vienas respondentas atsakė neigiamai (žr. priedą Nr. 14). Dar vienas tvirtino, kad „<...> Lietuvoje taip <...>“ (žr. priedą Nr. 8). Galima daryti išvadą, kad respondentas turėjo galvoje krepšinio populiarumą Lietuvoje. Todėl, anot jo, mūsų krašte šis žaidimas – kultūros dalis.

Anketoje klausiama, kas skatina būti sirgaliumi. Atsakymų būta įvairių, pavyzdžiui: „<...> Nes tai nemonotoniška sporto šaka. Tarkim, futbole per visas rungtynes gali nebūti nei vieno įvarčio, o štai krepšinyje kiekviena sekundė gali būti lemiamą. Tai ir suteikia krepšiniui žavesio <...>“ (žr. priedą Nr. 7). Krepšinis skiriasi nuo kitų sporto šakų, nes visų pirma tai – komandinis žaidimas. Be to, krepšinis kintantis sportas, nes niekada nežinai kaip bus. Jis nėra nuobodus, bet nenusipėjamas. Visada gali nutikti taip, kaip neįsivaizduojama. Nuolat išlieka netikėtumo elementas. Kitas respondentas teigia: „<...> Mėgstu sporto šaką. Krepšinis lietuviams nr. 1, o aš Lietuvos patriotas <...>“ (žr. priedą Nr. 10). Dar vienas jam antrina: „Nes krepšinis lietuvių širdyse“ (žr. priedą Nr. 8). Respondentai save identifikuoja su patriotais, įvertina krepšinį kaip svarbiausią Lietuvai. Tad, kadangi jie esąs patriotas, tai krepšiniu privalo domėtis, nes tai neatsiejama Lietuvos dalis. Galima daryti išvadą, kad respondentai meilę krepšiniui įvardija kaip pareigą. Kita respondentė teigia: „<...> Šeimoje turiu daug krepšininkų, todėl esu pripratusi žiūrėti daug krepšinio varžybų ir palaikyti mėgstamas komandas. Kitos sporto šakos taip pat patinka, bet galbūt nesukelia tiek emocijų, kiek krepšinis <...>“ (žr. priedą Nr. 16). Krepšinis respondentei tapo tradicija, nes šeimos nariai užsiima šia sporto šaka. Kitomis sporto šakomis ji taip pat domisi, bet pastarosios nesuteikia tokių emocijų. Vadinasi, moters pomėgis krepšiniui atsirado dėka šeimos narių, nes aplinka tam sudarė reikiamas sąlygas. Kitas apklaustasis tvirtino: „<...> Gal dėl to, kad kitos sporto šakos mūsų šalyje nepopuliarios, mažiau dėmesio joms skiriama, mažiau ir domimasi <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Reikia sutikti, kad kitoms sporto šakoms mūsų krašte skiriama mažiau dėmesio. Taip, mano galva, gali būti dėl to, kad krepšinio pasiekimai – išties įspūdingi. Todėl jis yra žinomas, apie jį daug kalbama, diskutuojama, nes tai – aktualu. Kito respondento nuomone: „<...> Todėl, kad apie jį rašoma, kalbama daugiausiai. Natūralu, kad kuo daugiau informacijos apie sporto šaką, ji pritraukia daugiau žmonių ir skatina domėjimąsi. Krepšinis yra Lietuvos istorija ir šiandiena <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Krepšinis – neatsiejamas nuo Lietuvos istorijos. Jis yra praeitis, dabartis ir ateitis.

Daug knygų, straipsnių parašyta apie šį žaidimą. Dar vienas respondentas aiškina, kad: „<...> Todėl, kad įdomesnė sporto šaka už kitas <...>“ (žr. priedą Nr. 21). Trys paskutiniai atsakymai atskleidžia, kad respondentai krepšinį lygina su kitomis šakomis. Išsakyti argumentai apie šią sporto šaką pakankamai aiškūs bei logiški – įdomesnė, patrauklesnė, jai daugiau skiriama dėmesio viešojoje erdvėje.

Tai – nenuobodi sporto šaka, o dinamiška. Joje veikia daug žmonių, kurie – saviti, išsiskiria savo žaidimu, bet reikalingi komandai, nes kiekvienas turi savo vaidmenį, kurį atlieka žaidimo metu. Susidomėjimą lemia įvairios priežastys: aplinka, populiarumas Lietuvoje, šeimos narių pomėgiai.

Ką reiškia būti sirgaliumi? Ar tai darbas, ar tai pomėgis? Daugelis sirgalių savo veiklą laiko laisvalaikiu, pomėgiu. „Šiaulių“ komandos sirgalių prezidentė teigia: „<...> Fanas – tai grupė žmonių, kurie yra vieningi, visada ir visur palaiko savo miesto komandą. Tai yra didelis darbas atiduoti visą save <...>“ (žr. priedą Nr. 22). Ne tik krepšininkai yra vieningi, bet ir sirgaliai. Be to, pastarieji dar spinduliuoja ištikimybe. Antai vienas respondentas teigė: „<...> būti krepšinio sirgaliumi reiškia aktyviai dalyvauti krepšinio komandų veikloje, palaikyti komandas varžybose savo buvimu. Tai yra labiau darbas nei pomėgis <...>“ (žr. priedą Nr. 19). Du respondentai įvardija, kad sirgalius veikla yra darbas. Tam reikia įdėti pastangų, būti kūrybingam, drąšiam, turėti laisvo laiko. Kita vertus, šiam darbui turi būti emociškai pasiruošęs. Kitas respondentas tvirtina: „<...> Manau, kad tai yra gyvenimo būdas – hobis. Būti tikru sirgaliumi reiškia, kad teks paaukoti dalį savo laiko. Taip pat privalai būti visada ištikimas savo komandai <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Kaip jau minėta, norint būti sirgaliumi, reikia turėti laiko. Be to, turi komandą palaikyti, kas benutiktų. Du sirgaliai įvardijo, jog tai – gyvenimo būdas (žr. priedus Nr. 17, Nr. 20). Likę pasisakė, kad tai yra pomėgis ar hobis. Vienas aiškino: „<...> Krepšinio fanas turi būti kaip pavyzdys kitiems sirgaliams, tai turi būti pomėgis į kurį reikia žiūrėti rimtai <...>“ (žr. priedą Nr. 12). Tai – veikla, kuri užima laiko ir reikalauja pasiruošimo bei atsidavimo. Tarp priešingų komandų sirgalių dažnai būna nesutarimų. Taip kuriamas neigiamas sirgalius įvaizdis. Daugelis į klausimą apie konkurenciją tarp atskirų sirgalių klubų atsakė, kad ji egzistuoja. Tačiau reiktų susikoncentruoti ties teigiamomis savybėmis ir stengtis nesivelti į konfliktus: „<...> Tai reiškia palaikyti savo komandą visa širdimi, skanduoti, kad tik tai padėtų laimėti. Greičiau tai pomėgis <...>“ (žr. priedą Nr. 4). Būnant sirgaliumi daug ką reiškia nuoširdumas, emocijos. Jam reikia palaikyti komandą įvairiausiais būdais, kad sirgalius jaustųsi reikalingas bei turėtų dėl ko stengtis ne tik dėl savęs, komandos, sirgalių, bet ir visos tautos jei tai tarpvalstybinės rungtynės, nes visi tiki ir palaiko, tikisi geriausio, bet yra kartu ir blogiausiomis akimirkomis. Be to, „<...> tai pomėgis, teikiantis daug džiaugsmo. Žinoma, išvykos ir namų rungtynės reikalauja nemažai laiko, bet visos emocijos, patiriamos rungtynių

metu, viso to vertos <...>“ (žr. priedą Nr. 7). Kita vertus, tai – užsiėmimas, kuris turi ir teigiamų, ir neigiamų bruožų. Pirmiausia kalbama apie džiaugsmą. Visose veiklose, taip pat ir šioje, būtina įdėti pastangų, kurios atsiperka, nes rungtynės teigia malonių išpūdžių: „<...> Tai pomėgis, galimybė pabėgti nuo kasdieninės rutinos“ (žr. priedą Nr. 8). Ši veikla leidžia atitrūkti nuo mokslų, darbų, bet atsiranda pareiga būti sirgaliumi. Čia kiekvienas laukiamas ir priimamas į būrį. Sirgaliai bendrauja, kuria palaikymo strategijas, įvairiausių šūkius, skanduotes, plojimus. Jie atitinkamai apsirengia, yra pakilios nuotaikos. Be to, sirgaliai skatina nepasiduoti, bando išmušti iš vėžių priešininkus, švilpdami, staugdami. Tai – kita erdvė, atsipalaidavimas, kur nesvarbūs tavo metai, išvaizda, išsilavinimas. Pastaroji pozicija atsispindi respondentų atsakymuose: „<...> Būti sirgaliumi reiškia palaikyti savo komandą tada ir kai jai sekas, ir kai nesiseka, skanduoti šūkius, vilkėti mėgstamos komandos atributiką. Man tai yra pomėgis, nes varžybas žiūriu laisvalaikio metu dėl malonumo <...>“ (žr. priedą Nr. 16). Sirgalius kaip motina. Visada šalia, kai sekasi ir kai nesiseka. Visų pirma jie pasitiki krepšininkais, kas benutiktų.

Daugelis respondentų atsakė, kad tai – pomėgis, reikalaujantis pasirengimo, nusiteikimo ir laisvo laiko. Tai – galimybė atitrūkti nuo rutinos, išsivaduoti iš kasdienybės. Būti sirgaliumi nereiškia vien šaukti, kad tavo palaikoma komanda yra geresnė. Reikia žvelgti giliau. Tai – komandinis darbas, kuris reikalauja susikaupimo, bendravimo, susikalbėjimo vienas su kitu. Be to, reikia suderinti veiksmus. Tai yra pomėgis, bet kartu ir atsakinga veikla, prisidedanti prie sportininkų pergalių.

Kiekviena veikla turi privalumų ir trūkumų. Taip yra ir su krepšinio sirgaliais. Vis dėlto sirgalių prezidentė tvirtina: „<...> Vieni privalumai, trūkumų nėra ir negali būti <...>“ (žr. priedą Nr. 22). Atsakyta lakoniškai, bet sąžiningai, kaip galvojama. Neišskirtini ir trūkumai. Antai vienas respondentas pastebi: „<...> Privalumai – geros emocijos. Trūkumų nėra <...>“ (žr. priedą Nr. 3). Anot jo, „sirgimas“ sietinas su emocijomis, gerai praleistu laiku. Kitas sirgalius aiškina: „<...> Privalumas yra vien jau tai, kad turi galimybę sirgti už savo komandą. O trūkumų tame neįžvelgiu <...>“ (žr. priedą Nr. 4). Garbė – galimybė palaikyti savo komandą bei prisidėti prie pergalių. Dar vienas respondentas antrina: „<...> Jei esi tikras fanas, nuoširdžiai palaikantis savo komandą, tai buvimas fanu yra vienas didelis privalumas, suteikiantis daug gerų emocijų ir džiaugsmo. O štai bent šiuo metu, tai nesugalvoju trūkumų <...>“ (žr. priedą Nr. 7). Apie trūkumus negalvojama, nes privalumai nustelbia visa kita. Sirgaliaus užsiėmimas siejamas su nuoširdumu, geromis emocijomis. Kiti išskiria bendravimą, galimybę susipažinti: „<...> Susirandi bendraminčių, naujų draugų. Vien tik privalumai <...>“ (žr. priedą Nr. 5). Taigi, jokių minusų, nes bendraujama su žmonėmis, kuriems patinka ta pati veikla. Kitas sirgalius irgi kalba apie draugystę: „<...> Privalumai – naujos pažintys. Į tribūną susirenka įvairiausio plauko ir sričių atstovų, specialistų. Užmegztos pažintys ilgainiui nenutrūksta. Trūkumų, kaip ir nematau –

tai yra kiekvieno pasirinkimas <...>“ (žr. priedą Nr. 21). Kiekvienas renkasi, kaip jam praleisti savo laiką. Juolab, jog „sürgimo“ metu atsiranda naujų pažinčių, atsiveria netikėtos galimybės.

Taigi, apie trūkumus atsakymuose neužsimenama: „<...> Jokių – +<...>“ (žr. priedą Nr. 6). Vadinasi, nei minusų, nei plusų. Tai aiškiai neutrali nuomonė. Vienas respondentas pasisako prieš kitą komandą: „<...> Privalumas vienas – nušvilpt „Ryto“ fanus <...>“ (žr. priedą Nr. 10). Vadinasi, jam malonumas – trikdyti kitų komandų sirgalius. Šiuo atveju išskiriamas „Lietuvos ryto“ sirgalių klubas. Atsakymas atskleidžia įtampą, konkurenciją, kuri egzistuoja tarp sirgalių klubų. „Sürgimas“ taip pat laikytinas laisvalaikio: „<...> Privalumai tokie, kad yra smagiai leidžiamas laisvas laikas, bendraujama su daugybe įdomių žmonių. Trūkumai – tai tam tikros išlaidos, kurias sudaro atributikos, bilietų pirkimas ir kita <...>“ (žr. priedą Nr. 11). Kadangi „sürgimas“ nėra darbas, tai atlygio negaunama. Tačiau atributikai reikia lėšų. Tai ir gali būti laikytina trūkumu. Kita vertus, privalumai labiau sietini su smagiai praleistu laiku. Dar vienas respondentas tvirtina, jog nepatogumų kelia finansiniai dalykai: „<...> Išlaidos bilietams, atributikai, bet tai suteikia pačius geriausius jausmus <...>“ (žr. priedą Nr. 15). Kita vertus, nors ir išleidžiama pinigų, bet emocijos atperka. Šiuo atveju reikėtų išskirti vieną atsakymą: „<...> Privalumas, kad gali būti fanu. Trūkumai – per toli nuo visų rungtynių stebėtojų <...>“ (žr. priedą Nr. 12). Taigi, sirgaliams nepatogu pasidžiaugti drauge su likusia minia. Džiaugsmas bei nusivylimas išgyvenamas tik su sirgaliais, esančiais šalia. Dalis respondentų pabrėžia vartotojiškos visuomenės psichologinį aspektą: „<...> Nemokamai gali eiti į varžybas, apsilankyti kituose miestuose, jų sporto salėse, arenose. Trūkumų... manau galima kaip lengvą trūkumą vadinti balso prarėkimą <...>“ (žr. priedą Nr. 13). Vadinasi, tai ir pažintinė nauda, nes galima pamatyti kažką naujo, pakeliauti: „<...> Privalumai, kad gali kitaip dalyvauti krepšinio rungtynėse, būdamas bendraminčių būryje. Gali iš arčiau matyti visą palaikomos komandos „virtuvę“, aplankyti įvairius Lietuvos miestus ir ne tik, palaikydamas komandą išvykose ir t.t. Trūkumų nėra, nes viskas priklauso tik nuo paties žmogaus (Fano) pasirinkimo <...>“ (žr. priedą Nr. 17). Kitas sirgalius antrina: „<...> Privalumai, kad gali susirasti naujų draugų, iš arčiau pamatyti krepšinio virtuvę, kartais yra galimybė susipažinti su krepšininkais. Trūkumai galbūt, kad turi laiko turėti ir lėšų, kad visas varžybas stebėt <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Kiti taip pat pritaria pastarajai nuomonei: „<...> Privalumai: savęs realizavimas, patinkančios veiklos užsiėmimas, pažinčių mezgimas, savotiška gyvenimo mokykla. Trūkumai: galbūt mažesnis skiriamas laikas šeimai ir darbui, kitai veiklai <...>“ (žr. priedą Nr. 19); „<...> Privalumai: naujos pažintys, kelionės, naujausia informacija, įvairios akcijos, šaunus laisvalaikio praleidimas. Trūkumai: galimi finansiniai sunkumai, nes ne visada gali keliauti su savo komanda, laiko stoka ir panašiai <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Kita vertus, ne visada išėina palaikyti komandą, nes sirgaliai turi savo asmeninį gyvenimą, yra užsiėmę.

Sirgaliai trūkumų nesureikšmina, nes privalumai visa tai nusveria. Teigiamų savybių yra įvairiausių. Dažniausiai jos siejamos su naujomis pažintimis, kelionėmis. Taip pat yra svarbu teigiamos emocijos bei galimybė prisidėti prie krepšininkų pergalių, būti su jais ir palaikyti. Kita vertus, egzistuoja ir nepatogumų. Sirgaliai nors ir nori būti kartu su komanda, bet ne visada leidžia asmeninės priežastys. Tiesiog dažnai sutrukdo šeimyniniai reikalai. Be to, reikia lėšų. Tačiau tai nėra pagrindinės problemos. Juk egzistuoja pasirinkimo galimybė. Galima ir nebūti sirgaliumi, jei jaučiama, kad ši veikla turi daug trūkumų.

Dažnai diskutuojama, kodėl krepšinis populiariesnis už kitas sporto šakas Lietuvoje. Sirgaliai nevienareikšmiškai atsakė į šį klausimą.

Problemą galima sieti su istorija. Antai respondentai tvirtino: „<...> Tai yra įaugę į kraują <...>“ (žr. priedą Nr. 22). Galima teigti, kad tai įprastas reiškiny, kuris egzistuoja natūraliai. Krepšinio istorija Lietuvoje prasidėjo tarpukariu. Tai – sporto šaka, turinti galias tradicijas. Todėl ji populiari. Kitas sirgalius akcentuoja: „<...> Nes tai Lietuvos istorija <...>“ (žr. priedą Nr. 3). Jam yra pritariančių: „<...> Dėl savo istorijos, kuri glaudžiai susijusi su pačios Lietuvos istorija <...>“ (žr. priedą Nr. 17). Akcentuotina, kad krepšinis susijęs su Lietuvos istorija. Jis džiugino žmones visais modernios istorijos etapais: nuo tarpukario iki šių dienų. Gal „<...> todėl, kad jis turi galias tradicijas. Šios sporto šakos infrastruktūra, informacijos sklaida, sporto bazių pasiskirstymas po šalį yra geriausiai išvystyta. Taip pat kuo didesnis rėmimas, politinis palaikymas, tuo sporto šaka tampa dar populiariesnė <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Kartu akcentuojama parama, gerai įrengtos sporto bazės. Kitas respondentas taip pat neatsieja krepšinio nuo istorijos: „<...> Matyt istorija įtakojo. Nuo senų laikų populiariesnė sporto šaka, kuri labiau ir spaudoje viešinama ir žmonės labiau ja domisi. Taip pat svarbus faktorius, kad krepšinio srityje daug laimėjimų esame gavę ir tai gal irgi paskatina žmones labiau domėtis, valdžią labiau remti <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Vadinasi, krepšinio raidai įtaką padarė istorija, nes ši sporto šaka Lietuvoje buvo populiari jau nuo tarpukario. Daugelis šalies gyventojų žino, domisi ar yra girdėję apie krepšinį. Be to, egzistuoja laimėjimai, kurie skatina didžiulis šiuo sportu, gerbti jį ir žaisti ar palaikyti: „<...> Todėl, kad turi galias šaknis <...>“ (žr. priedą Nr. 21).

Kituose atsakymuose akcentuojami pasiekimai, žaidimo grožis: „<...> Populiariesnis, nes pasiekimai aukšti, ir šis žaidimas yra fantastiškas <...>“ (žr. priedą Nr. 4). Viena vertus atsakoma objektyviai, kad krepšinis yra žinomas, nes rezultatai aukšti. Tačiau kitos šakos, negaudamos lėšų, neturėdamos sporto tinkamos materialinės bazės, neįstengia parodyti, ką sugeba, nes valstybės dėmesys sutelktas į krepšinį. Dar vienas respondentas akcentuoja pasiekimų svarbą: „<...> Nes jis Lietuvoje nr. 1 <...> Didžiausi pasiekimai sporto šakoje <...>“ (žr. priedą Nr. 9). Taigi, krepšinis – populiariausia sporto šaka Lietuvoje. Praktiškai tuo niekas neabejoja: „<...> Nes tik krepšinyje kol kas esame kažką rimto pasiekę <...>“ (žr. priedą Nr. 6);

„<...> Nes lietuviai daugiausiai joje pasiekę <...>“ (žr. priedą Nr. 15); „<...> Todėl, kad atneša daug pergalių Lietuvai <...>“ (žr. priedą Nr. 16). Taigi, visi atsakymai panašūs ir reiškia tą patį. Dauguma atsakė, kad krepšinis populiarus dėka pasiekimų, aukštų įvertinimų. Jis žinomas, mėgstamas ir Lietuva turi kuo didžiuotis. Vis dėlto ir kitose sporto šakose taip pat galima įvardinti puikius profesionalius sportininkus: plaukikė Rūta Meilutytė ir Lina Kačiušytė, lengvaatlečiai Austra Skujytė, Virgilijus Alekna, tenisininkas Ričardas Berankis ir kiti.

Trys respondentai krepšinio populiarumą susiejo su finansavimu: „<...> Todėl, kad federacija turi daug šaibų, daug reklamos, o kitos sporto šakos gauna centus ir neturi gerų sporto bazių <...>“ (žr. priedą Nr. 10); „<...> Todėl, kad turi galias tradicijas, didžiausią piniginę paramą bei geriausias sąlygas sportuoti <...>“ (žr. priedą Nr. 11); „<...> Jis labiausiai finansuojamas, turim daug žmonių padarius karjerą šioje srityje <...>“ (žr. priedą Nr. 12). Vadinasi, krepšinis Lietuvoje gauna didžiausią finansavimą. Be to, krepšininkams pritaikytos tinkamos sporto salės. Tad dėl gerų sąlygų galima tinkamiau pasiruošti varžyboms bei pasiekti geresnių rezultatų.

Respondentų išskiriamos krepšinio populiarumo priežastys: „<...> Lietuvoje yra labiau išsivysčiusi krepšinio mokyklų centrų struktūra, yra matomi konkretūs sėkmingi šios sporto šakos sportininkų pasiekimai užsienyje, todėl tėvai manydami, kad jų vaikai gali pasiekti to paties, leidžia juos į krepšinio mokyklas. Daug vaikų žaidžia krepšini, daug asmenų ateityje, besidominčių krepšiniu. Be to, krepšinio varžyboms yra puiki reklama, puikios krepšinio arenos, lauko arenos. Ko negalima pasakyti apie kitoms sporto šakoms sudarytas sąlygas <...>“ (žr. priedą Nr. 19). Taigi, susidomėjimas krepšiniu yra didelis, nes lietuviams šioje srityje sekasi. Be to, krepšininkams sudaromos tinkamos sąlygos tobulėti. Taip lengvai pritraukiami nauji žmonės.

Krepšinis populiarus tapo ne per vieną dieną. Jis nuėjo ilgą kelią drauge su Lietuva, tapo nepriklausomas. Istorija svarbus veiksnys, davęs pagrindą krepšinio populiarumui. Jis atveria naujas galimybes, todėl yra patrauklus kiekvienam. Krepšinio svarūs pasiekimai prasidėjo tarpukariu ir tai vyksta iki šiol. Kadangi laimima, tai skiriama vis daugiau lėšų ir dėmesio. Ne tik finansavimas prisideda prie populiarumo, bet ir žiniasklaida, įvairios diskusijos. Išskiriami trys pagrindiniai krepšinio populiarumo aspektai. Tai visų pirma – istorija. Pasiekimai, kurie žinomi ne tik Lietuvai, bet ir Europai, visam pasauliui. Antra – tai įvertinimai, rezultatai. Jei taip nesisektų, vargu, ar kas domėtųsi krepšiniu. Krepšinis prisideda prie Lietuvos žinomumo. Trečia – tai didesnis finansavimas nei kitoms sporto šakoms. Taip yra todėl, kad krepšinis turi galias tradicijas bei garsėja aukštais pasiekimais.

Sirgalių buvo klausama, kaip jie pritraukia naujus žmones. Vienas išskiria: „<...> tai priklauso nuo komandos pasirodymo LKL‘E, nes kuo daugiau pergalių, tuo daugiau sirgalių ir fanų atsiranda. O štai kuo sunkiau sekasi, tuo jų mažiau <...>“ (žr. priedą Nr. 7). Akcentuojama,

kad krepšinio sirgalių skaičius kinta nuo rezultatų. Kitas teigė, kad: „<...> Kiekvienas pasirenka, reikia jam šito ar ne <...>“ (žr. priedą Nr. 14). Vadinasi, tai yra pasirinkimo laisvė, priklauso nuo pomėgio, niekas neverčia. Kitas teigia, kad tai – malonumas: „<...> Kartu stebėdami rungtynes, ir sirgdami už vieną komandą, tai suvienija <...>“ (žr. priedą Nr. 15). Respondentas išskiria sirgalių privalumą, dėl kurio verta juo būti – tai vienybė. Būnama su draugais, maloniai leidžiamas laikas ir susivienijama dėl vieno tikslo. Kitas sako: <...> nauji žmonės atsiranda patys. Stebėdami rungtynes pastebi fanus, mato jų veiklą ir jeigu ja susižavi natūraliai, prisijungia patys <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Respondentas teigia, kad nereikia jokių pastangų naujų narių paieškoms, nes jie atsiranda savaime, stebėdami rungtynes, matydami sirgalių palaikymą, nori būti jų dalimi. Kito atsakymas priešingas: „<...> per pažįstamus kvieti vis, kad nauji pasijungtų. Viliodamas puikiu laisvalaikio praleidimo būdu. Nes laukdavo ne tik buvimas kartu arenoje, bet ir išvykos į kitus miestus. Arba šiaip, „mytai“ ir iškylos“ (žr. priedą Nr. 21). Sirgalius bandoma pritraukti per pažintis. Taip pat akcentuotina, kad būti sirgaliumi – tai ne tik sirgti arenoje. Yra galimybė išvažiuoti į kitus miestus, susipažinti su naujais žmonėmis, vyksta susitikimai įvairiose aplinkose, už krepšinio aikščių ribų. Tai – veikla, kuri nėra monotoniška kaip ir pats krepšinis, todėl yra lengva pritraukti naujų žmonių. Sirgalių prezidentė, kuri subūrė bendraminčius, papasakojo apie šio reikalo techninę pusę: „<...> Interneto erdvėje skelbiami postai, skrajutės ir pan.“ (žr. priedą Nr. 22). Reikia, reklamuoti veiklą, dėti pastangas, kad žmonės matytų ir norėtų prisijungti. Kiti respondentai išskiria, jog reikia pasikviesti eiti drauge: „pasikviečiu eiti kartu“ (žr. priedą Nr. 4). Kitas teigia: „<...> kartu einame į varžybas, stebime rungtynes <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Dar kitas aiškina: „<...> Nuolat kviečiu draugus stebėti varžybų <...>“ (žr. priedą Nr. 11). Akcentuojamas kvietimas eiti drauge, kad pamatytų varžybas ir gal tai būtų priežastis tapti sirgaliumi.

Galima išskirti keletą būdų kaip pritraukiami nauji žmonės. Tai gali būti kiekvieno laisva valia pasirinkimas, nori jis to ar ne. Taip pat pasitelkiama reklama, skrajutės, bet dažniausias atsakymas pasikviesti draugus, pažįstamus ir kartu eiti į varžybas. Jau geriau yra pamatyti, negu išgirsti. Tada pajaučiama krepšinio atmosfera ir tai gali būti priežastis tapti sirgaliumi.

Anketoje buvo klausama, ar sirgalius yra reikalingas krepšininkams? Kaip jie galvoja? Respondentai teigia, kad krepšininkai juos palaiko: „<...> palaiko, jiems labai reikalingas fanų palaikymas <...>“ (žr. priedą Nr. 4). Daugelis atsako teigiamai. Vienas aiškino: „<...> palaiko, be mūsų jie nelaimėtų“ (žr. priedą Nr. 9). Išsakoma nuomonė, kad sirgaliai yra varomoji jėga, dėl kurios ir pasiekiami aukšti rezultatai. Taip pat teigiama: „<...> Krepšininkai visada palaiko savo fanus, lygiai taip pat kaip ir fanai juos. Manau, kad be sirgalių krepšinis patiems krepšininkams būtų tarsi pilkas ir neįdomus darbas <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Tai –

abipusis palaikymas, kuris reikalingas ir krepšininkams, ir sirgaliams. Krepšininkai jaučiasi, kad žaidžia ne sau, jais didžiuojasi ir tiki sportininkų sugebėjimais. Sirgaliai jaučiasi gerai, nes tiki, kad jų palaikymas padeda nepasiduoti bei iškovoti pergales. Kitas respondentas teigia, kad: „<...> palaiko. Vyksta daug akcijų, renginių, į kuriuos įtraukiami sirgaliai <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Sirgaliais pasitikima, jie kviečiami į įvairiausių renginius. Vienas apibūdina, kas yra krepšinis: „<...> neapsieina nuo krepšininkų ir juos palaikančių žmonių, palaikymą tikrai jaučiame <...>“ (žr. priedą Nr. 5). Žaidimas nėra vien tik sportininkams, jis žaidžiamas ne tik sau, bet ir visiems. Stebima, palaikoma, susitapatinama su žaidėju. Kiti respondantai išskyrė krepšininkų paramą. Vienas sako: „<...> po kiekvienų varžybų, laimi ar pralaimi, visada atsidėkoja“ (žr. priedą Nr. 13). Nesvarbu, ar tai yra pergalė, ar pralaimėjimas, krepšininkai atsidėkoja sirgaliams. Vis dėl to, nors jie nežaidžia, bet taip pat ruošiasi varžyboms, išsikvoja daug jėgų skanduodami, plodami ir t.t. Jiems taip pat yra sunku jei pralaimima ir džiaugiamasi, kai komanda laimi. Kitas irgi teigia: „<...> krepšininkams reikalingi sirgaliai, tai jaučiasi visada, kai po varžybų sportininkai dėkoja savo sirgaliams <...>“ (žr. priedą Nr. 16). Vienas respondentas tvirtina: „<...> jaučiamės labai reikalingi, tai galima suprasti po kiekvienų varžybų dėkingumo iš komandos pusės <...>“ (žr. priedą Nr. 22). Sirgalių palaikymas krepšininkams yra reikalingas, nes jis prisideda prie pergalių. Krepšininkai yra dėkingi ir po varžybų nepamiršta padėkoti žmonėms, palaikiusiems juos. Dėl to tai sirgaliams tai yra paskata dar labiau stengtis palaikyti, nes jie jaučiasi įvertinti už savo darbą, pasiruošimą. Sirgaliai ir krepšininkai yra vieni kitiems reikalingi.

Sirgalių klubai yra skirtingi. Žiniasklaidoje dažnai kalbama, kad tarp jų yra nesutarimų. Ką mano patys sirgaliai? Jie atsako atvirai, nieko neslėpdami. Įvardijama, kad konkurencija tikrai yra. Vienas respondentas teigia: „<...> nesutarimų būna su „Rytu“ ir „Neptūnu“, su kitais fanais viskas tvarkoje <...>“ (žr. priedą Nr. 9). Išskiriami konkretūs sirgalių klubai, net įvardijama, kad tai yra Vilniaus miesto krepšinio klubo „Lietuvos ryto“ sirgaliai ir Klaipėdos „Neptūno“ sirgaliai. Jaučiama įtampa, negatyvi nuomonė apie šiuos klubus. Pabrėžiama, kad kitų miestų krepšinio klubų sirgaliai yra taikūs. Kitas atsakė: „<...> Egzistuoja ir tai suprantama, natūrali konkurencija kol ji teisinga ir nieko nežeminanti yra sveikintinas reiškinys <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Konkurencija yra neišvengiama, nes sirgaliai palaiko skirtingas krepšinio komandas, tačiau turi būti saikas. Kai prasideda užgauliojimai, muštynės tai yra nederamas, netinkamas ir nekultūringas elgesys. Kitas sirgalius išskiria nuomonę apie konkurencijos mastą: „<...> labai didelė. Bent jau anksčiau „Žalgirio“ fanai ir „Lietuvos ryto“ fanai visada pasilikdavo po varžybų salėje ir įvairiomis skanduotomis erzindavo, užgauliodavo vieni kitus. Dar ir dabar pasitaiko daug muštynių <...>“ (žr. priedą Nr. 16). Akcentuojama, kad konkurencija yra gana didelė tarp sirgalių. Šį kartą kalbama apie Kauno „Žalgirio“ ir Vilniaus

„Lietuvos ryto“ priešpriešą. Tai nėra sportiškas elgesys, kada užgauliojimais siekiama sumenkinti kitos komandos sirgalius. To reikėtų vengti, nes krenta sirgalių įvaizdis ir gali atkristi galimi potencialūs nauji sirgaliai, todėl geriau taip nesielti. Dar vienas respondentas kalba apie tas pačias dvi komandas: „<...> Tiek tarp „Žalgirio“ ir „Lietuvos ryto“. Tiek tarp mažesnių miestų komandų. Mano nuomone, aršiausi „Lietuvos ryto“ sirgaliai ir jie kaip matome dažnai su kitų klubų sirgaliais konfliktuoja <...>“ (žr. priedą Nr. 18). Sirgaliai tvirtina, kad nesutarimai egzistuoja, nes tai yra neišvengiamas dalykas. Dažniausiai neigiamai atsiliepiama apie „Lietuvos ryto“ sirgalius, nes šie, jų nuomone, išsiskiria netinkamu elgesiu. Konkurencija yra sveikintinas dalykas, kai ji nieko neįžeidžia. Pirmiausia reikia būti tolerantiškam.

Lietuvoje yra daug skirtingų krepšinio klubų, taip pat ir sirgalių. Ar skiriasi jie savo veikla. Vieni atsakė lakoniškai, kad taip skiriasi, kiti respondentai nežinojo. Išsiskiria keli atsakymai. Pirmiausia tai skirtumas: „<...> nesubrendėliai ir išsišokėliai, tai „Lietuvos ryto“ fanai ir „Neptūno“ (žr. priedą Nr. 9). Jaučiamas kartėlis kitų komandų krepšinio sirgaliams. Jie apibūdinami kaip išsišokėliai. Du respondentai kalba apie sirgalių skaičių: „<...> palyginimui užsienio fanai, jų daugiau, Lietuvoje nėra didelių fanų grupuočių“ (žr. priedą Nr. 13). Taip pat kitas sirgalius atsako: „<...>, Ženkliai nesiskiria. Visokių yra – visokių reikia. Gal skiriasi labiau žmonių skaičiai“ (žr. priedą nr. 22). Priklauso nuo miesto, nuo valstybės, kuo didesnis miestas ar valstybė, tuo daugiau žmonių taip pat ir sirgalių.

Kitas respondentas teigia: „<...> Viskas priklauso nuo fanų klubų tradicijų, žmonių amžiaus, jų charakterio savybių ir panašiai. Vieni vykdo ir socialinę veiklą. Kiti sukelia problemas ne tik sau, bet ir savo mylimoms komandoms <...>“ (žr. priedą Nr. 20). Sirgalių klubai yra skirtingi. Tai priklauso nuo tradicijų, nusistovėjusios tvarkos, kokie žmonės susirinkę. Galima rasti kompromisus. Pabrėžiama konkurencija, įtampa, kuri vyksta tarp skirtingų sirgalių klubų. Sirgaliai turi tikslą palaikyti savo mėgstamą komandą, o klubų veikla visur panaši, skirtumai menki.

Kokia sirgalių judėjimo Lietuvoje struktūra? Ne visi sirgaliai suprato šį klausimą, nes kiekvienas interpretavo savaip. Vienas atsakė: „<...> palaikyti savo miesto komandą visur ir visada“ (žr. priedą nr. 5). Tai skamba tarsi šūkis, kad reikia su savo miesto komanda būti visada, išsakomas besąlygiškas pasitikėjimas. Kitas į klausimą pažiūrėjo šmaikščiai: „<...> kojomis turbūt. Kai kojos nebelaiko, tada keturiomis arba draugų pagalba <...>“ (žr. priedą Nr. 8). Respondentas teigia: „<...> Kada gali, tada ir būni su komanda išvykoje ar kai žaidžia namuose <...>“ (žr. priedą Nr. 9). Svarbiausia būti su komanda, nepalikti jos be palaikymo. Turi būti ištikimas kaip santykiuose, nelakstyti, nesiblaškyti. Kitas respondentas teigia: „<...> civiliai žmonės, kurie, kai žaidžia LIETUVA būna vieningi, tačiau, kai žaidžia jų palaikomi klubai, peilis <...>“ (žr. priedą Nr. 13). Sirgaliai būna vieningi kaip kumštis, kai žaidžia jų rinktinė ir

reikia palaikyti Lietuvą, savo tėvynę. Kai žaidžia Lietuvos klubai visa vienybė išgaruoja, atsiranda konkurencija. Kitas aspektas: „<...> stebėti rungtynes, vykti į išvykas su komanda į kitas šalis, finansinė pagalba <...>“ (žr. priedą Nr. 15). Respondentas aiškina: „<...> patvirtintos asociacijos nėra, tad ir atsakyt į klausimą sunku... Kiekvieno klubo fanai turi savo atskiras struktūras <...>“ (žr. priedą Nr. 17). Kiekvienas klubas dirba pagal savo taisykles ir tradicijas. Sirgalių prezidentė sako: „<...> mes tokios neturime <...>“ (žr. priedą Nr. 22). Ne visi suprato klausimą, bet atsakė taip, kaip mokėjo. Galima daryti išvadas, kad jeigu sirgaliai nežino apie savo klubą, tai tos struktūros ir nėra, bet tai nesutrukdo sirgti už savo mėgstamą komandą. Visi dirba pagal savo klubą, ten nusistovėjusias taisykles. Be to, priklauso nuo žmogaus, kuris suburia sirgalius, bendrauja ir tvarko veiklą.

Ką patys krepšininkai galvoja apie sirgalius? Paklausus trenerio Antano Sireikos, ar sirgaliai yra reikalingi, jis atsakė: „<...> krepšinis yra žaidžiamas dėl žiūrovų, ne dėl tų 10 ar 15 vyrų, kurie tarpusavyje bėgioja. Visą laiką buvo reikalingi, visą laiką jie buvo su jais. Kaip yra tekę girdėti iš žaidėjų „Žalgiryje“ bedirbant, sako: „Ar labai didelis skirtumas tarp namų ir išvykos sienų? Žiūrovai kitaip čia švilpia, čia ploja?“. Žaidėjai taip pasakė, kad žurnalistas atsimenu nustebęs buvo: „Nesvarbu kur, svarbu, kad triukšmas būtų, blogiausiai žaisti, kai yra tylu salėje“. Tai va, tai jeigu žaidi namuose ir varžovų nėra, tik savi žiūrovai tavęs nepalaiko, ten neploja nešaukia, neužvedinėja kažkaip, tada sako yra blogai, o daugiau gali tegu švilpia, kad tik būtų triukšmas tai taip ir gerai yra, žiūrovai reikalingi <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Krepšininkams nėra malonu žaisti tuščioje aikštėje. Jiems reikalingas palaikymas. Sportininkai žaidžia ne dėl savęs, tai tarsi mini spektaklis, kuris skirtas visiems, kas tuo metu yra sporto arenoje ar prie televizoriaus ekrano. Kai kažkas stebi, žaidėjas pasitempia, jaučiasi atsakingas už savo veiksmus. Žinoma, yra ir neigiamų savybių: „<...> komercelizacija, tai dabar žmonės vis į šitą pusę pasidavę, jie ne tokie nuoširdūs, jie ne tokie jau fanai prie kokių mes buvome pripratę, man daug laiko teko dirbt, ne tokie yra o pikti tokie, labai daug gali prisiklausyt ir replikų. Labai daug replikų lygtai pyksta, taigi aš pats pasiklausiau į salę nuėjęs kaip žiūrovas klausau keikiasi, kad sava komanda pralaimėjo ne 20 taškų, o 19: „Kam tas durnius pataikė ten paskutinę akimirką ir pamažino skirtumą iki 19“. Pasirodo jis buvo statęs lažybų punkte ten kelis tuos eurus, kad sava komanda pralaimės 20 taškų ir daugiau, o pralaimėjo 19, jis labai piktas, kad jam nunešė tris ar penkis eurus. Čia yra ne naujiena, tokių daug yra, nuvažiuoji ne į Šiaulius, o į Kauną, ten halėj irgi tas pats: „Oj ten tokie, treneris išvis ten sudirbo“. Seniau taip nebuvo, dabar žmonės pikti dėl to euro, dėl to pinigų, ten kažkaip tai, anksčiau nebuvo populiarios išvis tos varžybos, iš tikrųjų už bet ką už bet kokią nesąmonę gali statyti ir laukti ar laimėsiu ar nelaimėsiu, ar laimėsiu ar nelaimėsiu. Jis nebežiūri krepšinio grožio, ne tiek džiaugiasi, bet jis eina ten vien dėl to, kad jis

dar turi interesų lažybose“. Ne visi tokie yra sirgaliai, reikia susitelkti ir galvoti apie pozityvius, o ne negatyvius dalykus <...>“ (žr. priedą Nr. 33).

Šiaulių „Šiauliai“ krepšinio klubo trenerio asistentas Robertas Giedraitis apie sirgalius kalba: „<...> Galiu duoti tokį pavyzdį – jei ateinate į kokį spektaklį teatre ar koncertą ir nebūtų žmonių. Koks būtų malonumas artistui ant tos scenos kažką daryti, jei nebūtų žmonių. Taip ir krepšininkui sportuoja po 2 kartus į dieną, žaidžia varžybose ir nėra motyvacijos. Jei ateina sirgaliai ir salė būna apypilnė, ir jis palaiko triukšmingai tau atsiranda antras kvėpavimas žaidime, dvigubai daugiau jėgų nei tuščioje salėje <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Sirgaliai yra reikalingi krepšininkams, nes dėl jų ir žaidžia. Malonu, kai kažkas palaiko. Treneris išsako nuomonę apie konfliktus, vykstančius tarp sirgalių: „<...>Tai yra nelabai gražus dalykas, kuris vyksta, jaunimo išsišokimai galbūt. Krepšinis – tai yra vienijanti sporto šaka ir gali tiek žaidėjai, tiek treneriai po to būti draugais, nereikia muštis“ (žr. priedą Nr. 24). Krepšinis siejamas su komanda, vieningumu, o ne smurtu. Sirgaliams reiktų apie tai susimąstyti. Tada gal ir nebūtų neigiamo įspūdžio apie juos. Krepšininkams reikia sirgalių palaikymo, nes jie tada žaidžia dar stipriau, nes girdi skanduotes, triukšmą.

3.2. Krepšininkų ir trenerių interviu analizė

Sportas „<...> kuria spektaklį, kurį gali stebėti milijonai žiūrovų. Tai – viena iš priežasčių, kodėl sportas, kaip ir kitos kūrybinės veiklos sritys (mokslas, menas, architektūra ir netgi pati pramonė), plinta. Sportinių rezultatų maksimalizmas reikalauja vis didesnių išlaidų, susijusių tiek su treniruočių metodika, sporto įranga ir pastatais, kurie turi būti nepriekaištingi, bet taip pat ir su premijomis, apdovanojimais ir mokesčiais. Žinoma, profesionalusis sportas, nebent kai kurios sporto šakos, šias išlaidas padengia pats, tačiau mėgėjiškas turi rasti paramos šaltinių, kuriais dažniausiai tampa rėmėjai, mecenatai ar valstybė<...>“⁸⁴. Akcentuotina, kad sportui reikia daug lėšų, todėl yra reikalingi rėmėjai. Tuo naudojasi verslininkai, nors suteikia finansinę paramą, tačiau ne už dyką. Sportininkai turi dalyvauti reklamose, jų nuotraukos pasirodo ant gaminių etikečių.

Kaip krepšinį apibūdina patys krepšininkai: „Tai mūsų antroji religija, o gal net pirmoji“, sakė Robertas Petrauskas, kuris komentavo *Eurobasket* turnyrą per televiziją Lietuvoje. „Tai sportas, kuris vienija, mūsų aistra. Kiekviename kambaryje, kiekvienoje gatvėje, kiekvienoje vietoje, visi sekė mūsų komandą. Mes tiesiog mylime tuos momentus, kai galime stoti prieš didžiausias pasaulio šalis“⁸⁵. Net ir patys krepšininkai apie sportą teigia, kad tai toks svarbus dalykas, jog net įvardija religija.

Krepšinis yra daugiau nei žaidimas: „Kaip tai buvo ironiška, kad pasitaikius pirmai galimybei, uodas įkando drambliui – Lietuva nugalėjo Sovietų imperijos likučius ir laimėjo bronzos medalį Barcelonos olimpinėse žaidynėse 1992 m., po nepriklausomybės paskelbimo 1990 metais. Tą dieną politika ir krepšinis negalėjo būti atskirti. Šalį žeminantis simbolizmas, kuris kaip okupacinė jėga truko beveik pusę amžiaus buvo baigtas. Šarūnas Marčiulionis žaisdamas už Golden State Warriors komandą, prisiėmė didelę atsakomybę dėl šios kampanijos – rinkti lėšas, parūpinti batus ir marškinėlius, ir sudaryti grafiką“⁸⁶. Krepšinis susijęs su daugeliu sričių. Taip pat teigiama: „Arvydas Sabonis, šalies mėgstamiausias sūnus, atidarė savo krepšinio mokyklą 1994 metais, 12 mėnesių prieš jam pagaliau perkeltą savo talentą į Portlendo komandą po to, kai jis buvo pripažintas vienu iš geriausių visų laikų Europos žaidėjų. Jo ambicijos buvo paprastos: „Aš nenoriu, kad šie vaikai patirtų tą patį, ką aš patyriau, kai buvau

84 Šukys, Saulius., 2005. P. 131–132.

85 Woods, Mark. „Basketball pulse strong in Lithuania“. [žiūrėta 2015 m. sausio 5 d.]

<http://espn.go.com/nba/story/_/page/Lithuania-110916/eurobasket-lithuania-shows-basketball-passion>.

86 Ten pat.

jaunas žaidėjas: susidėvėję sportbačiai, prasta įranga, nešildomos arenos“ – interviu tuo metu sakė jis⁸⁷. Anksčiau būdavo prastos sąlygos treniruotis, todėl norima tai pakeisti.

Kitas krepšininkas teigia: „Emociškai, šis žaidimas yra geras mūsų žmonėms“, sakė Chomičius“. Jis sako: „Net kai mes buvome Sovietų Sąjungoje, žinant krepšinį, žinant, kas žaidė, buvo svarbu būti lietuviu“⁸⁸. Svarbus tautiškumo, tapatumo klausimas. Kai lietuviai žaidė CASK komandoje buvo svarbu suvokti, kas esi, kad ne rusas, o lietuvis.

Siekiant išsiaiškinti krepšinio kaip Lietuvos kultūrinio gyvenimo fenomeno priežastis, atliktas tyrimas, kurio metu apklausta 15 respondentų. Paimti trys interviu iš Roberto Giedraičio, Arūno Gumuliausko ir Antano Sireikos. Kitiems rašyta į socialinį tinklalapį: www.facebook.lt ir sukurta anketa – www.manoapklausa.lt. Išsiųsta laiškų daugeliui Lietuvos krepšininkų, trenerių, tačiau atsakė 12.

Prieduose visi respondentų atsakymai sunumeruoti ir išdėstyti abėcėlės tvarka. Tyrime – atsakymai pateikti bendrine kalba, žodžiai nepakeisti.

Tyrime dalyvavo 14 vyrų ir viena moteris.

Tyrimo dalyviai:

Gytis Čečkauskas, gimęs 1990 m., iš Raseinių. Atstovauja „Helanui“ (Raseinių rajono mėgėjų lyga), Raseinių kūno kultūros ir sporto centro krepšinio mokykla. Neprofesionalus krepšininkas, mėgėjas. Šiuo metu sandėlio darbuotojas.

Robertas Giedraitis, gimęs 1970 m., kaunietis. Daugelį metų buvo profesionalus Šiaulių miesto krepšinio komandos „Šiauliai“ žaidėjas, dabar tos pačios komandos trenerio asistentas.

Arūnas Gumuliauskas, gimęs 1958 m., kaunietis. Taip pat: „28 savo gyvenimo metus buvo susijęs su krepšiniu. 1985 m. tapo Lietuvos čempionu. Žaidė Kauno "Žalgirio", Vilniaus „Statybos“, Panevėžio „Lietkabelio“, Šiaulių „Kelininko“ komandose. Už sportinius laimėjimus jam buvo suteiktas sporto meistro vardas. Šiuo metu yra Šiaulių universiteto istorijos katedros profesorius (buvo parašyta docentas, aut. pataisymas)⁸⁹.

Kornelija Kiudulaitė, gimusi 1990 m., šiaulietė. Žaidė Šiaulių komandoje „Saulė“. Šiuo metu yra studentė.

Valdas Krištopavičius, gimęs 1989 m. Neprofesionalus krepšininkas, bet yra žaidęs už Kaulakių „Luknės“, Wigan'o lietuvių „DTV“, Skirmantiškės kaimo jaunimo bendruomenės komandas. Šiuo metu yra vairuotojas.

87 Woods, Mark. „Basketball pulse strong in Lithuania“. [žiūrėta 2015 m. sausio 5 d.] <http://espn.go.com/nba/story/_/page/Lithuania-110916/eurobasket-lithuania-shows-basketball-passion>.

88 Ten pat.

89 „Arūnas Gumuliauskas, kandidato biografija“. [žiūrėta 2014 m. lapkričio 15 d.] <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2004/euro/kandidatai/kand_biog_1_261006.htm>.

Vaidas Liaugminas, gimęs 1992 m. Atstovauja VOLFO komandai BLKL (Britanijos lietuvių krepšinio lyga).

Šarūnas Linkius, gimęs 1989 m. iš Raseinių. Atstovauja „Helanui“ (Raseinių rajono mėgėjų lyga).

Gvidas Petryla, gimęs 1997 m., moksleivis iš Raseinių rajono. Atstovauja Raseinių krepšinio ir sporto centrui.

Lukas Pipiras, gimęs 1989 m. iš Radviliškio. Žaidžia krepšinio klube „Radviliškis“.

Rytis Pipiras, gimęs 1995 m. iš Radviliškio. Žaidžia Vilniaus krepšinio klube „Perlas-MRU“.

Antanas Sireika, gimęs 1956 m. iš Bazilionų (Šiaulių rajonas), žaidė krepšinį, dirbo treneriu.

Žygimantas Šeštokas, gimęs 1986 m., žaidžia Molėtų „Ežerūnas“.

Martynas Vasiliauskas, gimęs 1992 m., atstovauja Raseinių kūno kultūros ir sporto centro krepšinio mokyklai.

Henrikas Vorotnikovas, gimęs 1990 m., žaidžia Jonavoje komandoje – „Petrochema“.

Rimvydas Zaksas, gimęs 1987 m., atstovauja Raseinių sporto centrui. Šiuo metu yra statybininkas.

3.2.1. Krepšinio populiarumo priežastys

Krepšinio populiarumą Lietuvoje, pasak respondentų, nulėmė keletas veiksnių. G. Čečkauskas sako: „<...> Manau labiausiai prie to prisidėjo „Žalgirio“ mūšiai prieš SSRS komandą CASK, tuomet tai buvo daugiau nei sportas <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Taigi, tai Kauno „Žalgirio“ komandos, kuri žmonėms asocijuojasi su laisve, nepriklausomybės atgavimu, nuopelnas. Tai patvirtina R. Giedraitis: „<...> Manau tai yra nuo senų laikų ir pats „Žalgiris“ turi senas tradicijas, taip pat dauguma kitų klubų. Tais laikais, dar sovietiniais „Žalgiris“ buvo komanda Nr. 1. Ją palaikydavo visas Kaunas, visa Lietuva <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Kaip jau buvo minėta teorinėje dalyje Lietuvoje krepšinis pradėtas žaisti Kaune. Krepšininkai žaidė tarpukariu, kai šalį okupavo Sovietų Sąjunga bei žaidžia dabar, laisvoje Lietuvoje. Ši komanda tapo Lietuvos istorijos dalis. Dėl to žaidimas yra populiarus.

A. Gumuliauskas teigia: „<...> Aš manau, kad mažai valstybei, mažai tautai labai yra svarbu laimėjimai. Tarptautinėje arenoje, mažos tautos, ar valstybės negali diktuoti tarptautinių santykių raidos, negali daryti įtakos didžiųjų organizacijų veiklai, jos tampa žinomos na per kažkokius tokius siaurus dalykus. Tai šiuo atveju jeigu Lietuvos krepšininkai nebūtų tapę Europos čempionais 1937 m. ir 1939 m., jeigu Lietuvos krepšininkės 1938 m. laimėjusios Europos čempionato sidabro medalius Romoje, tai kažin ar visa tai būtų išsirutuliavę jau sovietiniais laikais į tokį krepšinio sąjūdį, tai būtų labai sudėtinga pasakyti <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Akcentuotina, kad krepšinio pergalės, kurios buvo pasiektos tarpukariu davė pradžią tolimesniam populiarumui. Beje, tokioms mažoms valstybėms kaip Lietuva sportas suteikia galimybę būti žinomiems. Taip pat A. Gumuliauskas tvirtina: „<...> po karo, jau Sovietų Sąjungoje, Lietuvos krepšininkai iškovodavo aukštas vietas, į sales rinkdavosi daug žiūrovų. Tai dėjo pagrindus, o kada Lietuvos krepšininkai išėjo į tarptautinę areną, tai aš pasakyčiau, kad tai jau buvo rezultatas viso to, kas prasidėjo tarpukaryje ir vystėsi pirmaisiais sovietiniais metais. Na, o kada Sabonio era jau atėjo, tas visas sąjūdis jau buvo užsuktas ir visiškai natūraliai tuo metu mūsų žymūs krepšininkai tapo ambasadoriais Europoje ir pasaulyje, tai reiškia iš ten ir yra tas populiarumas <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Antrojo pasaulinio karo metu Lietuva buvo okupuota ir tapo tapo Sovietų Sąjungos dalimi. Tačiau Lietuvos krepšininkai ir toliau žaidė krepšinį. Kita vertus, jie pasaulyje buvo atpažįstami ne kaip lietuviai, bet kaip rusai. Tai buvo sunkus laikotarpis, bet vis tiek buvo žaidžiama ir neblogai sekėsi. Varžybos pritraukdavo vis daugiau žiūrovų, krepšinio populiarumas dar stipriau išaugo ir šis žaidimas tapo svarbus Lietuvai.

XXI a. diskutuojama, ar krepšinis tapo verslu. Taip yra todėl, kad: „Šių laikų sporto rėmėjai yra labai svarbūs, be jų vargu ar būtų įmanoma ši veikla. Rėmimas reiškiasi įvairiomis

formomis. Juo reiškiasi labai glaudus sporto ir verslo tarpusavio ryšys. Kitaip tariant, sporto komercializacija bene labiausiai priklauso nuo verslo pasaulio⁹⁰. Komandoms reikia rėmėjų, kurie mokėtų atlyginimus, galėtų padėti įsigyti aprangas, avalynę, išvykti žaisti į kitas šalis. Taip pat atsiranda šou elementų, norint pritraukti kuo daugiau žmonių. Taip mano ir A. Gumuliauskas: „<...> Kita vertus, reikia pasakyti, kad jau šiandien krepšinis yra puikiai organizuotas biznis, jei pažiūrėsime amerikiečių krepšinių – NBA, tai ten iki smulkmenų yra viskas atlikta, suadministruota, rinkodara veikia ir tai virsta į šou“ (žr. priedą Nr. 25). Prie šou elementų prisideda rinkodara. A. Gumuliauskas svarsto, kaip yra Lietuvoje: „<...> dar to nėra, bet jau einame į tą pusę, na parodykit bent vieną sporto šaką kur viskas taip atlikta iki smulkmenų administruota, rinkodaros dalykai padaryti, šito nėra. Kita vertus, mūsų krepšininkai, mūsų krepšinio treneriai yra labiau patrauklūs tarptautinei krepšinio rinkai, pažiūrėkite kiek jų dirba užsienyje, kiek žaidžia užsienyje, reiškia, tai irgi daro įtaką požiūriui į krepšinių <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Lietuvos sportininkai patraukia kitų šalių dėmesį.

Ar Lietuvos krepšininkai vertinami pasaulio rinkoje. A. Gumuliauskas neabejoja: „<...> Svarbiausia, kad yra rezultatai, jeigu tie rezultatai būtų prasti, tai aišku kad ir požiūris į krepšinių kristų, pomėgis kristų, nes daugeliui jau dabar meilė krepšiniui pasidarė mada. <...> vis dėlto didelė dalis yra užaugusi su krepšiniu ir žino visokius krepšinio niuansus ir yra toks posakis „Lietuvoje yra milijonas trenerių“. Žmonės žiūri, komentuoja, išsako savo nuomonę ir taip toliau. Krepšinis tapo natūrali žmogaus gyvenimo dalis Lietuvoje. Na aš nežinau, kas turi atsitikti, kad krepšinio populiarumas staiga kristų ir panašiai, žiūrėkime kitose sporto šakose pvz. laimi, kad ir pvz. plaukimo aukso medalius, lengvosios atletikos aukso medalius, pvz. Alekna yra olimpinis čempionas, bet tiek žmonių nepritraukia, kodėl? Nėra šou, čia yra šou ir šou elementai yra labai svarbūs sporto versle, dėl to jis toks ir populiarus <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Būti krepšinio sirgaliu Lietuvoje galima ne dėl patriotiškumo, o dėl mados, tačiau daugelis žmonių yra ištikimi sirgaliai, nes juos traukia krepšinio teatrališkumas, kurio nėra kitose sporto šakose. S. Šukys teigia: „Sportui būdingos estetiškos vertybės, tačiau apskritai jo nevertėtų tapatinti su tokiomis meno formomis, kaip teatras, muzika ar dailė. Sąsajų galima rasti, tačiau tvirtinti, kad apskritai sportas yra menas nevertėtų“⁹¹. Reiktų pabrėžti, kad sportas nėra kultūra, bet jis kultūros dalis ir turi jai būdingų bruožų.

Kitos sporto šakos nesutraukia tiek žiūrovų. Taip yra todėl, kad krepšinis – judrus, nenuspėjamas žaidimas. Be to, jame yra šou elementų, kurie patrauklūs žiūrovo akiai. Krepšinis trunka 40 minučių, dar prisideda pertraukos, šokėjų pasirodymai. Panašu į spektaklį. Daug vaizdų, kurie nuolat kinta, pritraukia žmones, nes tai nenuobodu.

90 Šukys, Saulius. *Socialiniai, etiniai sporto aspektai: studijų knyga*. Kaunas: LKKA, 2005. P. 13.

91 Ten pat. P. 48.

K. Kiudulaitė sako: „<...> Krepšinis nuo senų senovės buvo populiarus sportas Lietuvoje. Prie to prisidėjo mūsų garsūs krepšininkai, kurie garsindavo Lietuvą savo pasiekimais <...>“ (žr. priedą Nr. 26). Ilga krepšinio istorija ir pasiekimai tapo sėkmės, populiarumo priežastimi Lietuvoje. Taip mano ir V. Krištopavičius: „<...> Krepšinis Lietuvoje išpopuliarėjo jau 1939 m., kuomet Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė laimėjo Europos čempionatą. Didelę įtaką davė sovietmečio laikų kovos tarp „Žalgirio“ ir „CASK“ <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Taip viskas išaugo į šių dienų krepšinio populiarumą. Didelę įtaką krepšinio populiarumui darė legendiniai krepšininkai: Modestas Paulauskas, Arvydas Sabonis, Šarūnas Marčiulionis ir kiti. Populiarumo pradžia buvo laimėti du Europos čempionatai tarpukariu, bet ne tik tai. Dėka žymių krepšininkų, kurie garsina Lietuvos vardą, krepšinis tapo populiarus. Pastarajai nuomonei antrina V. Liaugminas: „<...> Jis yra populiarus kadangi jau nuo senų laikų lietuviai mokėjo žaisti krepšinį (Lubino, Sabonio, Jasikevičiaus auksiniai laikai). Prie krepšinio populiarinimo prisidėjo ir valstybė ir geri krepšininkų pasiekimai <...>“ (žr. priedą Nr. 28).

Š. Linkius pritaria: „<...> Manau, kad tai atėjo iš senų laikų, kai po Antrojo pasaulinio karo buvo keli garsūs Lietuvos krepšininkai ir iškovotas auksas Europos čempionate, o paskui be abejo proga įrodyti pranašumą okupantams rusams sovietiniu laiku per „Žalgirio“ ir „CASK“ rungtynes“ (žr. priedą Nr. 29). G. Petryla antrina: „<...> Manau, jaunimui šią sporto šaką įskiepijo praeities krepšinio kartos, kurios pasižymėjimo skambiais laimėjimais <...>“ (žr. priedą Nr. 30). Krepšinis populiarus, nes jame yra daug nusipelnusių sportininkų, kurie iškovojo pergales įvairiuose čempionatuose.

L. Pipiras teigia: „<...> Populiarus todėl, kad Lietuvai atnešė daug skambių pergalių, o prisidėjo prie viso šito žymūs ir gabūs Lietuvos krepšininkai <...>“ (žr. priedą Nr. 31).

R. Pipiras aiškina: „<...> Galbūt dėl praeities pergalių, taip pat garsių krepšininkų, daugelis nori lygiuotis į juos <...>“ (žr. priedą Nr. 32). Respondentai populiarumą sieja su pasiekimais.

Legendinio trenerio A. Sireikos nuomone: „<...> Nebuvo tiek interneto, televizijos ten tiek plačiai, galėtų prieit, rodė per televizorių, buvo tokie žmonės televizijos vadovai, kurie kai „Žalgiris“ žaisdavo rungtynėse Tbilisyje negalėdavo dar televizijos transliuot, tai radijas transliuodavo, klausydavomės, paskui jau televizija. Su CASK iš viso pasidarė legenda. Žalgiris ir CASK nebe krepšinis, o pasipriešinimas. Taip populiarėjo ir atsirado Sabonis, Marčiulionis, atsirado Chomičius, Kurtinaitis, žvaigždės. Na, yra patarlė, kuo giliau į mišką, tuo daugiau malkų. Reiškia, kuo daugiau visi žmonės į krepšinį, visa tauta klimpo, tuo daugiau atsirado ir žvaigždžių, tuo daugiau populiarnesnis, dirbau treneriu tai nebūdavo sunku. Nueinu į mokyklą. Kas nori, ateinu į klasę: Na vaikai, vienas klausimas, kas norit treniruotis krepšinį. Visi mergaitės ir berniukai kelia rankas ir visi nori krepšinį treniruotis <...>“ (žr. priedą Nr. 33).

A. Sireika išskiria populiariausius sportininkus, kurie buvo žinomi. Daugelis norėjo pasiekti sportinių laimėjimų, todėl krepšiniu labai domėjosi. Tuo tarpu Ž. Šeštokas tvirtina, kad populiarumo priežastis – pergalės (žr. priedą Nr. 34).

M. Vasiliauskas mano: „<...> Visų pirma, prie krepšinio populiarumo Lietuvoje prisidėjo vyresniosios kartos krepšininkų sėkmė, tokių kaip: Arvydas Sabonis, Šarūnas Marčiulionis, Valdemaras Chomičius, Modestas Paulauskas. Manau, todėl mokyklose pradėta ugdyti ir dominti vaikus žaisti krepšinį <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Įvardijami konkretūs sportininkai, kurie padarė įtaką krepšinio populiarumui.

H. Vorotnikovas tvirtina: „<...> Manau populiarius, nes jis labiau prigijo mūsų žmonėms nei koks futbolas ar dar kas. Krepšinį Lietuvoje garsina ir populiarina – žymūs Lietuvos krepšininkai ir treneriai bei Lietuvos krepšinio legendos <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Vadinasi, krepšinis išpopuliarėjo dėka kvalifikuotų sportininkų ir jų paruošimo.

Rimvydas Zaksas aiškina: „<...> Krepšinis Lietuvoje populiarius dėl Lietuvos nepriklausomybės. Prie to prisidėjo legendinės Žalgirio ir CASK dvikovos. Prie populiarumo prisideda Lietuvos rinktinės pergalės <...>“ (žr. priedą Nr. 37).

Visi respondentai atsako panašiai. Krepšinis populiarius ne šiaip sau. Taip yra dėl istorinių pergalių, kurios prasidėjo tarpukariu ir tęsiasi iki XXI a.. Taip pat tai yra dėl garsių krepšininkų, kurių dėka Lietuvą žino ne tik lietuviai, bet ir kitos valstybės. Daugelis įvardija 1992 m. Barselonoje įvykusias varžybas prieš rusus, kurie buvo pasivadinę „Jungtine komanda“. Ši pergalė įrodė, kad Lietuva verta būti nuo nieko nepriklausoma valstybė. Ne tik Lietuvos žmonės tapo laisvi, bet ir krepšinis.

3.2.2. Krepšinio sąsajos su kultūra

Krepšinis dažnai vadinamas antrąja Lietuvos religija, bet ar jis susijęs su kultūra. G. Čečkauskas teigia: „<...> Taip. Jei Katunskytės koncertas provincijoje, į kurį ateina 20 žmonių yra kultūros dalis, tai apie krepšinio varžybas, į kurias ateina virš 10 000 žmonių nėra nei ką kalbėti <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Taigi, krepšinis lyginamas su koncertu, pabrėžiama, kad pasižiūrėti varžybų ateina tūkstančiai žmonių. Teigiamai atsako ir R. Giedraitis: „<...> Be abejo, kultūros dalis, aš taip manau. Tai ne vien ėjimas į sporto salę ir sportavimas. Tai yra važiavimas į kitą šalį, reprezentuoti savo šalį, rodai, koks tu esi. Tai aš čia manau geriausia reprezentacija šaliai <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Neabejotinai atsakoma teigiamai, kad krepšinis yra kultūros dalis. A. Gumuliauskas kalba apie krepšinį: „<...> Aišku, kad yra. Sportas yra kultūros dalis ir čia net nereikia ginčytis. Krepšinis taip pat formuoja patį žmogų, reiškia jo charakterį, ne tik krepšininko, bet ir sirgalius. Apskritai krepšinis pasižymi savo estetika ir tos estetikos supratimu <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Sportas yra kultūros dalis. Jis prisideda prie žmogaus dvasinių vertybių formavimo. Prie žaidėjo, sirgalius, tautos. Taip pat A. Gumuliauskas išskiria: „<...> Be abejonės, kad krepšinis ir krepšinio varžybos yra kultūrinis renginys, nes vis dėlto žmonės sutraukia, sueina į dideles arenas, jie ten praleidžia laisvalaikį, jie gauna geras emocijas, pasižiūri gražų renginį. Ši kultūros dalis formuoja patriotinius, pilietinius jausmus. Parodykite man kitus renginius, kur žmonės ateitų su vėliavomis, skanduočių, aš sakyčiau ir tos skanduočių gana įvairios ir jos sudaro tam tikrą folklorą, gaila kad niekas nepasidomi tų skanduočių įvairove, turiniu <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Krepšinio varžybos sutraukia daug žmonių. Jos yra reginys, skirtas masei, ne vienam, ne dviems, o šimtams ir tūkstančiams žmonių. Žmonės palaiko savo komandą, atitinkamai apsirengia, atsineša vėliavas, skanduoja įvairiausių šūkius. Taip yra ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse tvirtina A. Gumuliauskas: „<...> kai kurios krepšinio komandos naudoja tautinius elementus. Pavyzdžiui, Naujosios Zelandijos maorių šokis prieš rungtynes yra savotiškas reginys, kurio niekur niekas pasaulyje daugiau nėra matęs. Ir jeigu bet kokio lygio varžybose dalyvauja Naujoji Zelandija, visi laukia maorių šokio ir jie sužino, kad yra tokie maoriai <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Kiekviena šalis nori pasirodyti, išsiskirti, kad ją žinotų. Tai jau nebe krepšinis, o meno ir sporto sintezė, kuri papildo viena kitą. A. Gumuliauskas išskiria ir kitą aspektą: „<...> Tas pats sakykime yra ir su sportine apranga, tai yra rūbų dizaino dalis, kur vyrauja nacionalinės spalvos. Na, dabar pasaulinės sporto inventoriaus firmos siuva tuos drabužius pagal užsakymą. Anksčiau gi visa tai darė patys lietuvių siuvėjai ir jų apranga buvo originali, išsiskyrė kažkuo <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Šokis, apranga. Visa tai – kultūros dalykai, kurie varžybas daro įdomesnes, pritraukia daugiau žmonių.

V. Krištopavičius atsako teigiamai: „<...> Krepšinis tikrai yra lietuvių kultūros dalis. Turi galias tradicijas ir ilgą istoriją. Manau, kad to užtenka pavadinti Lietuvos krepšinių kultūros dalimi <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Taigi, respondentas išskiria istoriją, tradicijas.

V. Liaugminas teigia: „<...> Manyčiau iš dalies taip. Pavyzdžiui, giedamas himnas prieš varžybas. Juk himnas – vienas iš svarbiausių tautos kultūrą įprasminančių veiksnių <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Sirgaliai gieda himną. Jie didžiuojasi savo valstybe. Tai – patriotiškumo ženklas.

Š. Linkius akcentuoja: „<...> Be abejo, kad taip, nes krepšinio pagalba atsiranda didelės arenas, kuriose vyksta kiti renginiai <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Jis išskiria, kad krepšinio dėka atsiranda arenas, kurios pritraukia sportuoti naujus žmones, taip pat gali ateiti daugiau žiūrovų. Kaip teigia S. Šukys: „<...> Sporto arenoms, panašiai kaip ir sportininkams, būdingas tam tikras įvaizdis, t. y. jos ne tik traukia žiūrovus, bet dar svarbiau – suburia aistruolius, viltis ir svajones. Pavyzdžiui, kokią didelę reikšmę tiek miestui, tiek ir valstybei turi Kauno sporto halė, pastatyta būtent Europos krepšinio čempionatui. Joje Lietuvos nacionalinė krepšinio rinktinė iškovojo pirmą vietą <...>“⁹². Sporto salės – svarbūs statiniai, kurie reikalingi ne tik treniruotėms, varžyboms, bet žiūrovams, kad jie galėtų pabūti su savo palaikoma komanda. Kauno halė turi simbolinę reikšmę. Be to, atsiranda galimybė surengti Europos, pasaulio čempionatus Lietuvoje ir dėl šios priežasties šalis tampa žinoma.

G. Petryla išsiskiria savo atsakymu: „<...> Patys lietuviai labiau sau yra įsikalę į galvą, kad krepšinis kultūros dalis <...>“ (žr. priedą Nr. 30). Respondentas savo nuomonės nepagrindžia, bet jis tvirtina, kad lietuviai linkę krepšinį laikyti kultūros dalimi. L. Pipiras mano, kad: „<...> Taip, todėl, kad krepšinis vienija tautą, tai parodo pilnos arenas sirgalių, kurie išsiskiria savo atributika, šūkais <...>“ (žr. priedą Nr. 31). Taigi užsimenama apie sirgalius, jų atributiką, kalbama apie vienybę. R. Pipiras teigia: „<...> Manau, kad taip, nes krepšinis į arenas suburia daugybę žmonių. Krepšinio dėka garsinama mūsų valstybė <...>“ (žr. priedą Nr. 32). Anot respondento, krepšinis padeda Lietuvai tapti žinomesnei.

Įdomus A. Sireikos atsakymas: „<...> Be abejo, didelė dalis, aš galvoju. Kas yra kultūra, kas yra istorija, gali kalbėti apie istorinius mūšius ar praeitį, bet apie Lietuvos istoriją gali kalbėti kalbėdamas apie krepšinį. Tai yra mūsų istorija. Tai žmonės ir žvaigždės, ir pasiekimai. Lietuva pasidarė atskira valstybė žaidžia Olimpiadoje kaip atskira šalis, laimi bronzos medalius, turiu omenyje Barselonos Olimpiadą. Apie ją sužino visas pasaulis. Tai yra mūsų šalies reklama, ir istorija, ir kultūra“. Jeigu mes turime įžymesnių iš sporto srities Alekną, Meilutytę, tai tikrai nežino Lietuvos politikų. Tai yra istorija ir kultūra, mūsų džiaugsmas <...>“ (žr. priedą Nr. 33).

---

⁹² Šukys, S., 2005. P. 22.

Vadinasi, pasak trenerio, be krepšininkų yra ir kitų žymių Lietuvos sportininkų, kurie garsina valstybę. Tačiau krepšinis yra Lietuvos istorija, pasididžiavimas.

Kiti respondentai taip pat teigiamai atsako, kad krepšinis yra kultūros dalis. Ž. Šeštokas teigia: „<...> Krepšinis, kaip ir kitos sporto šakos, yra kultūros dalis <...>“ (žr. priedą Nr. 34). Jis pabrėžia, kad ne tik krepšinis, bet ir sportas apskritai yra kultūros dalis. M. Vasiliauskas atsako: „<...> Lietuvius krepšinis vienija, todėl manau, kad taip <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Krepšinis apibūdinamas kaip vienybės sinonimas. Jis suburia sportininkus, sirgalius ir žiūrovus. H. Vorotnikovo nuomone: „<...> Manau, kad iš dalies taip, nes be krepšinio nežinau, ar kokia kita šalis galėtų, ką nors žinoti apie Lietuvą apart jos pasiekimų krepšinyje <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Pasiekimai ne tik džiugina lietuvius, bet taip Lietuva tampa žinoma Europoje, visame pasaulyje. R. Zaksas tvirtina: „<...> Taip, krepšinis Lietuvos kultūros dalis <...>“ (žr. priedą Nr. 37). Respondentas net neabejoja tuo.

Respondentai teigiamai atsiliepia apie krepšinį. Taip pat, kad sportas susijęs su kultūra, yra jos dalis. Be to, išskiriamas istorijos faktorius, pasiekti įvertinimai. Akcentuotina, kad dėl krepšinio Lietuva tampa žinoma. Kartu žaidimas vienija tautą. Reiktų pabrėžti ir tai, kad krepšinio varžybos primena šou.

3.2.3. *Krepšinis tai – šou*

Krepšinis panašėja į meno renginį. Svarstoma, iš kur tai galėjo atsirasti, kas padarė įtaką.

G. Čečkauskas: „<...> Nežinau iš kur tai atsirado, bet manau, kad tai vykdoma dėl žmonių pritraukimo <...>“ (žr. priedą Nr. 23). XXI a. vyrauja didelė konkurencija visose gyvenimo srityse. To neišvengia ir sportas. Todėl jam reikia pritraukti žiūrovus, sukurti geras sąlygas, kad ateitų pažiūrėti varžybų. R. Giedraitis teigia: „<...>Aš manau, kad iš NBA, ten irgi yra renginys, ten yra rengiama lygiai kaip koncertas, žmonės ateina pažiūrėti. Aš manau, kad žmonės ateina pažiūrėti krepšinio kaip į renginį, ne vien tik pažiūrėti kaip kažkas sausai bėgioja, 10 žmonių su vienu kamuoliu <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Tai būtų nuobodu, žmonės nori pramogų. R. Giedraitis išskiria, ar tai reikalinga: „<...> reikalinga. Žmogus atėjo į sceną, tai jis užimtas pora valandų su šeima tikrai. Tai yra bendravimas, tai yra žiūrėjimas, matymas kažkokių kultūrinių dalykų, kurie vyksta <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Tai – universali vieta, į kurią gali ateiti kas nori. Čia galima būti su draugais, su mergina ar vaikinu, ar su šeima. A. Gumuliauskas prisimena istoriją: „<...> Na pirmiausiai reikia pasakyti, kad Amerikos lietuviai tarpukariu atvyko į Lietuvą, parodyti kaip žaidžiamas krepšinis ir tai buvo kaip kultūrinis renginys, tai buvo, aš jeigu neklystu, 1936 m. Tai buvo toks Amerikos lietuvių susipažinimas su vietos lietuviais. Visi šou elementai, aš tvirtai įsitikinęs, atėjo iš anapus Atlanto. Ten krepšinio rinka labai didelė ir be abejonės krepšinio verslo atstovai siekia gauti didelį pelną, kas jiems pavyksta, todėl krepšinio varžybos yra susietos su įvairiomis meninėmis detalėmis. Pavyzdžiui, anksčiau grodavo visokie elektriniai vargonai ir skanduodavo žmonės, įsitraukdavo į tas melodijas. Po to Amerikoje atsirado tas vadinamas greitas maistas. Šiai dienai jie neįsivaizduoja, kaip galima žiūrėti varžybas be karštų bulvyčių ir panašiai“ (žr. priedą Nr. 25). Amerika išsiskiria savo pramogomis, jie diktuoja madas, kurios ateina ir į Europą. A. Gumuliauskas teigia, kad krepšinis yra: „<...> iškrovos renginys su meniniais elementais. Visi fanai turi savo vėliavas, savo aprangas, turi savo skandutes, dainas ir panašiai. Na, jeigu pasižiūrėti atgimimo laikus, čia maždaug 1989 m., tai aš puikiai atsimenu, kada krepšinio salėse visi žiūrovai traukdavo lietuviškas dainas, to anksčiau nebuvo. Po to Lietuvoje vadžias į savo rankas perėmė jau krepšinio vadybininkai, kurie iš tikrųjų jau derina varžybas su šou, meniniais elementais, pavyzdžiui: komandų pristatymas su įvairias ugnies efektais. Dabar sakyčiau tuos šou elementus diktuoja naujosios technologijos. Anksčiau patys žmonės darydavo, dabar technologijos. Tai atspindi laikmetį paprasčiausiai, tuo krepšinis ir skiriasi. Aš puikiai suprantu, kad kitoje šalyje, pavyzdžiui: Ispanijoje ar Anglijoje, tokius vaizdus, kaip mūsų krepšinio arenose, galima pamatyti regbio ar futbolo stadionuose, kaip, tarkime, Pietų Amerikoje net futbolo karai vyko,

todėl kad futbolas ten, tas pats kaip mums krepšinis. Ir aš dar kartą kartoju, kad, jeigu mes tarpukariu nebūtume pasiekę tokių rezultatų, tai kažin ar šiandien taip būtų <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Technologijos atvėrė galimybes varžybas rengti tarsi šou, pritraukti naujus žmones. Žaidimas pasidaro patrauklus, naujoviškas.

Š. Linkius sako: „<...> Manau, kad tai atkeliavo iš JAV, iš NBA varžybų, kur tai prasidėjo maždaug po 1990 metų <...>“ (žr. priedą Nr.). Respondentas nurodo konkrečiai metus, kad tai galėjo būti po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Tada atsiradė sienos, buvo prieinama informacija iš kitų šalių. L. Pipiras pritaria: „<...> Manau, kad tai atkeliavo iš Vakarų, iš NBA <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Vadinasi, visi atsakymai siejami su Vakarų kultūra.

A. Sireika išreiškia analogišką nuomonę: „<...> Sportas nėra 10 ar 20 žmonių. Sportas yra žiūrovams. Kuriami stadionai, salės statomos, kad žmonės žiūrėtų. Viskas daroma, kad būtų patrauklu, kad žmonės čia eitų. Iš Amerikos gal ateina, nežinau, daug kur teko būti pasaulyje per savo karjerą. Per televiziją matome, kad reklama netelpa į krepšinio taisykles, nėra minutė, yra daugiau ta reklama. Todėl, kad reikalinga komercija, uždirbti pinigus iš to. Sportas reikalingas žmogui, bet ne vienam, o daugeliui. Reikia išlaikyti populiarumą, kad eitų, pirktų bilietus, kad palaikytų savo komandas. Viskas vyksta dėl verslo, noro, kuo daugiau uždirbti pinigų. Pagalvojama ir apie patrauklumą: Žmonėms sudaromi patogumai. Gali ateiti su šeima, tau yra vaikų kambariai, gali atvažiuoti su gyvūnais, tau nereikia rūpintis. Valgi tau nešioja tiesiog į tribūnas, kad būtų žmogui patogiu, tai yra ne vien sporto varžybos, o šou, pramoga <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Vadinasi, sudaromos sąlygos, kad žmogus turėtų viską, ko jam gali prireikti per varžybas. Taip norima, kuo ilgiau išlaikyti žiūrovą, kad jis čia norėtų sugrįžti.

Teigiama, kad šou krepšinyje atsirado iš Amerikos. M. Vasiliauskas su tuo sutinka: „<...> Praeito amžiaus pabaigoje, stipriai tobulėjantys krepšininkai (tokie kaip: Maiklas Džordonas, Skotas Pipenas, Draženas Petrovičius ir kt.) parodė, kad krepšinyje gali būti labai daug šou elementų, kurie žavi žiūrovus<...>“ (žr. priedą Nr. 35). Jam antrina H. Vorotnikovas: „<...> Manau neseniai tai atsirado, o viskas imama iš NBA lygos ir kitų šalies krepšinio lygų <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Užsimena ne tik apie Ameriką. Įtaką daro ir kitų šalių krepšinis. R. Zaksas pritaria: „<...> Labiau tai atsirado nuo Amerikos ten įkurtos lygos NBA <...>“ (žr. priedą Nr. 37). R. Zaksas taip pat įvardija, kad krepšinis tapo šou dėl Amerikos įtakos.

Respondentai teigia, kad krepšinis turi šou elementų, kurie atsirado Amerikoje. Taip yra todėl, kad čia atsirado krepšinis, čia jis ir tobulinamas. Tai – kultūros dalis, nes menas neabejotinai priklauso šiai sričiai. Kadangi krepšinis turi meno elementų, galima teigti, kad jis bent dalinai priklauso kultūrai. Be to, laikmečiai keičiasi, visiems reikia prisitaikyti. Tai daro ir krepšinis. Kita vertus, norima uždirbti pinigų, pritraukti kuo daugiau žmonių. Žiūrovui turi būti

patogu, turi būti tualetai, kur pavalgyti, kur vaikams pažaisti, kur mašiną palikti. Kai yra malonus aptarnavimas ir daug privalumų, žmogus vis grįš į tą vietą, nes jam čia bus patrauklu.

3.2.4. Krepšinis – Lietuvos antroji religija?

Kodėl krepšinis siejamas su religija. Ar tai žiniasklaidos žodžiai, ar žmonės iš tiesų taip galvoja.

G. Čečkauskas aiškina: „<...> Man asmeniškai ji pirmoji. Manau, kad kas antras lietuvis paklaustas, kas yra jo dievaitis nesakys Kučinskas ar Povilionienė, sakys Sabonis, Marčiulionis, Kalnietis ir pan. <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Respondentas teigia, kad krepšinis jam yra viskas. Taip pat jis išskiria, kad ir kiti simpatijas išsakys sportininkams, o ne dainininkams.

R. Giedraitis atsako: „<...> Kiekviename vaikine ar merginoje krepšinis yra populiariausia sporto šaka Lietuvoje, nes labai daug yra pasiekimų ne tik Europoje, bet ir pasaulyje. Daug krepšininkų, kurie garsina Lietuvą. Dėl to ir yra antra religija<...>“ (žr. priedą Nr. 24). Vadinasi, daugelis žino apie krepšinio peripetijas dėl jo pasiekimų ir žymių krepšininkų. Dėl šių priežasčių krepšinis laikomas antrąja lietuvių religija.

A. Gumuliauskas konstatuoja: „<...> Na kaip gali būti krepšinis tikėjimu? Aš nematau. Galbūt ir gali krepšinis būti religija kažkokia, kadangi visame pasaulyje taip yra, bet tai vėlgi gal ne religija, gal prisirišimas kažkoks? Čia labai skambiai pasakyta, aš manau, kad čia vis dėlto yra viešųjų ryšių specialistų darbas. Jie mėgsta tokias skambias frazes, bet Lietuvos krepšinis aš manyčiau, kaip kultūros dalykas, labiausiai išryškėjo XX a.–XXI a. Lietuvos gyvenime, tai net klausimų nekelia <...>“ (žr. priedą Nr. 25). A. Gumuliauskas mano, kad tai gali būti žurnalistų sugalvota frazė, kuri tapo neatsiejamu Lietuvos apibūdinimu. K. Kiudulaitė aiškina: „<...> Todėl, nes tai suvienija tautą ir visi vieningai tiki gerais rezultatais bei tikisi medalių. Sportas Lietuvai reiškia labai daug <...>“ (žr. priedą Nr. 26). Vadinasi, tai – vienybės išraiška, kuri svarbi tautai.

V. Krištopavičius teigia: „<...> Tereikia nuvykti į kokias nors Lietuvos rinktinės ar „Žalgirio“ varžybas, pajauti atmosferą arenoje ir viskas taps aišku, kodėl tai antra lietuvių religija <...>“. (žr. priedą Nr. 27). V. Krištopavičius tvirtina, kad tai susiję su sirgalių palaikymu. Sirgaliai yra vieningi tarsi kumštis, kurie palaiko savo komandą nuoširdžiai. V. Liaugminas atsako: „<...> Kadangi, žaidžiant Lietuvos krepšinio rinktinei, neretai gyvenimas Lietuvoje sustoja. Tai yra vadinama religija, kadangi krepšinis vienija mūsų mažą tautą <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Taip yra dėl vienybės, tautiškumo. G. Pertyla taip pat kalba apie vienybę: „<...> Nes krepšinis vienija Lietuvos žmones, jis jiems teikia daug džiaugsmo <...>“ (žr. priedą Nr. 30).

Lietuva susivienija dėka krepšinio, tampa tauta, kuri turi vieną tikslą, kad rinktinė laimėtų ir nugalėtų kitas stiprias pasaulio šalių komandas.

Š. Linkius tvirtina: „<...> Tai manau dėl sovietinių laikų tarp „Žalgirio“ ir „CASK“ priešpriešos, kai tai buvo vienintelė galimybė pabėgti nuo sovietinės spaudos <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Taigi, prisimenamos istorinės pergalės.

L. Pipiras aiškina: „<...> Todėl, kad krepšinio varžybos pritraukia pilnas sales žiūrovų, kurie labai palaiko savo šalies komandas <...>“ (žr. priedą Nr. 31). Konstatuojamas didelis žmonių susidomėjimas sutraukiantis minias žiūrovų.

R. Pipiras antrina: „<...> Todėl, kad kiekvienas žmogus daugiau ar mažiau yra susidūręs su krepšiniu, visi puikiai žino, koks svarbus jis yra lietuviams <...>“ (žr. priedą Nr. 32).

A. Sireika prisimena: „Tas dešimtmetis nuo 1980 m. iki 1990 m., pradžia tai buvo daug seniau va ir po karo ir mano buvę mokytojai universitete jau amžiną atilsį, jų nebėra: Petkevičius, Lagunavičius ir Stonkus tie įžymūs žmonės nuo 1950–1960 m. kaip tik pradžia tokių žmonių. Buvo mūsų istorija, Modestas Paulauskas 1972 m. Miunchene tapo olimpinio čempioniu Tarybų sąjungos ne Lietuvos, bet populiarumas, kai jau pajudėjo krepšinis, kai peržengė tas sporto ribas ir perėjo į politiką arba išsivadavimą, tai visą laiką buvo kova: CASK–Žalgiris, kur tris kartus vis pralošdavome ir paskui kur tris kartus sąjungos čempionais tapome, tai žmones tiek pavergė į tą pusę, kad gal ir prisidėjo, kad mes dabar esame nepriklausoma valstybė. Iš tikrųjų tai buvo toks masinis judėjimas tuo laiku ir pradėjo vadintis antroji religija, todėl kad krepšinis viskas yra. Aš pamenu žaidė: CASK–Žalgiris, tai būdavo gatvės tuščios. Žmonės taip sekmadienį į bažnyčią nesueina ir dėl to pavadino „antroji religija <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Lyginama net su tuo, kad susidomėjimas buvo toks didelis, kad gatvėse būdavo tylu, tuščia, visi žiūrėdavo varžybas. Tai buvo istorinės kovos su okupantais. Iškeliamą idėja, kad galbūt krepšinis prisidėjo prie Lietuvos tapimo nepriklausoma valstybe.

M. Vasiliauskas taip pat sutinka: „<...> Krepšinis Lietuvoje yra populiarus sporto šaka ir ji suburia lietuvius bendram tikslui <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Vadinasi, krepšinis verčia būti vieningais ir palaikyti savo šalį. H. Vorotnikovas antrina: „<...> Nes nuo senų laikų Lietuva garsėja kaip stipri šalis krepšinyje. Yra garsių Lietuvos krepšininkų pasaulyje, taip pat žinomi. Krepšinis tiesiog labiau išpopuliarinta sporto šaka ir mes joje esame stiprūs, todėl tai mūsų antra religija, nes mes tikime visada savo komanda ar rinktinė <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Taigi, žiūrovai ir sirgaliai pasitiki krepšininkais, neabejoja, kad jie yra stiprūs, profesionalūs sportininkai, kurie iškovos pergalę savo šaliai. Tikėjimas vienija.

R. Zaksas mano: „<...> Nes tai populiariausia sporto šaka Lietuvoje, labiausiai suvienija tautą <...>“ (žr. priedą Nr. 37). Ši sporto šaka išsiskiria iš kitų, todėl ji – populiariausia.

Atsakymuose akcentuojama tautos vienybė, vėl prisimenama istorija. Respondentai krepšiniį laiko savo gyvenimu, religija, ne tik savo, bet ir Lietuvos. Žmonės netiki politikais, bet tiki krepšininkais, nes jie yra daug pasiekę.

3.2.5. Krepšinis ir kitos Lietuvos sporto šakos

G. Čečkauskas šia tema teigia: „<...> Turbūt dėl to, kad nuo seno ir pasiekimai krepšinyje didesni nei kitose šakose, čia turėta daugiau talentų, o šiais laikais daug kas priklauso ir nuo finansavimo <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Kadangi daug pasiekimų yra, tai skiriamas didesnis finansavimas nei kitoms sporto šakoms. Dėl to jis populiariesnis.

A. Gumuliauskas aiškina: „<...> Dėl savo pasiekimų ir dėl grožio, dėl efekto, dėl to toks ir yra populiarus. Ir dėl to, kad žaidimai sukuria didesnes, ilgiau trunkančias situacijas, į kurias žmogus pasineria su visais savo pergyvenimais, emocijomis ir tai trunka pakankamai ilga laiką. Jei pažiūrėsime bėgime, tai emocijos dažniausiai sukuriamos kada? Dažniausiai paskutiniuose metruose. Jeigu žmogus bėga maratoną, bet reiškia na žiūrovai jį pasitinka tik paskutiniam rate su emocijom ir jos trunka pora minučių. Jis apibėgo ratą ir viskas. Lygiai tas pats šuolis į tolį, šuolis į aukštį, šuolis į vandenį, tai trunka labai neilgai. Žaidimo, sportinių žaidimų specifika yra tai, kad jie prikausto žmonių dėmesį ilgesniam laikui. Pavyzdžiui, futbolas pusantros valandos, krepšinis 40 minučių, štai kodėl jie yra patrauklesni“ (žr. priedą Nr. 25). Krepšinis yra ilgiau trunkantis sportas nei daugelis kitų, be to čia išlieka netikėtumo faktorius. Jis patrauklus, išsiskiria iš kitų sporto šakų. A. Gumuliauskas apie krepšinį priduria: „<...> tu negali nuspėti, kas bus už kelių minučių, kokios emocijos žmogų apims, net jei bus, tarkim, kokios muštynės ar tai dar kas nors, tiesiog nenuspėjama šaka, bet ši sporto šaka išsivysto į sakyčiau ištisą estetinį reginį, spektaklį ir todėl tai yra labai įdomu, kadangi nėra to tokio paties vaizdo, vaizdai keičiasi“ (žr. priedą Nr. 25). Dėl šių priežasčių krepšinis sutraukia daug žiūrovų. Taip pat A. Gumuliauskas kalba apie praeitį: „<...> tarpukariu mūsų sportininkams, tarptautinėje arenoje nelabai sekėsi. Praktiškai, išskyrus krepšinį, mes nelabai ir ką laimėdavome tarptautinėje arenoje, todėl žmonės traukė tai kas geriausia. Po karo ten šeštame dešimtmetyje, toks buvo legendinis Lietuvos sportininkas Algirdas Šocikas jo kova su Karaliovu sutraukdavo tūkstantines arenas ir sporto halė būdavo pilna, aš atsimenu, ir po pergalės buvo emocijų virsmas, sieną nugriovė, kažkur Kaune ir panašiai. O su krepšiniu tai visada buvo, formuojasi tradicijos. Susitikimai, pavyzdžiui, po kažkokių tai čempionatų, pergalių, kada gauna komandos medalį, oro uoste sutinka. Anksčiau tai sutikdavo, pavyzdžiui, prie Kauno miesto ribos, prie Šiaulių miesto, jei šiauliečiai laimėjo, reiškia pilna sirgalių, tai yra tradicija ir jeigu, sakykim, kokio nors miesto komanda dabar laimi kokią nors taurę arba tampa nugalėtoja, gauna prizininkų medalius, ši tradicija ji kartojasi iš kartos į kartą. Aš atsimenu, kad pirmas susitikimas buvo prie Kauno, 1977 metais. Nuo to laiko tas ir kartojasi, pažiūrėkim 30 su viršum jau metų, jau kartos pasikeitė ir pasikeitė ta susitikimo forma, tobulėja, na ten viskas dabar jau aišku estetiškiau į tuos susitikimus įsitraukia jau ir šou verslo atstovai, ten dainos ir taip toliau, taip toliau, taip toliau. Kitur

praktiškai to nėra, na po olimpiados sutiko olimpiečius ir kitus, bet vis tiek krepšininkams buvo skirtas didžiausias dėmesys. Tai va dėl to ir aš manau, kad ta sėkmės istorija yra po tarpukario, jeigu viso to nebūtų buvę, mes pirmiausiai nebūtume suformavę tokią stiprią krepšinio mokyklą, mes nebūtų stebėję, kad ta meilė krepšiniui perduodama iš kartos į kartą ir reiškia tai, be abejonės, daugiau jokia sporto šaka Lietuvoje neturi šitokio dalyko, tai va dėl to ir yra populiariausia“ (žr. priedą Nr. 25). Nuo seno krepšinis pritraukdavo daug žmonių. Tai įvairios emocijos, potyriai per varžybas. Krepšinis tapęs nacionaliniu žaidimu. A.. Gumuliauskas teigia: „Žaidimai ir individualios sporto šakos yra labai skirtingos. Individualiose sporto šakose mes turim laimėtojų ir taip toliau, bet kaip aš minėjau jie nesukuria to šou, kadangi jų pasirodymas yra labiau momentinis ir per tą laiko tarpą žmogus negali įgyti plačių emocijų, kokios įgyjamos krepšinio metu. Krepšinio saulė gali nusileisti tik tada, jei aukštus rezultatus pradės siekti kitos žaidybinės šakos, tarkime futbolas, rankinis, bet to nėra. Tai šiuose žaidimuose Lietuvos krepšinis yra be konkurencijos <...>“ (žr. priedą Nr. 25).

Jam pritaria K. Kiudulaitė: „<...> Nes tai daugiausia sporto pasiekimų atnešusi sporto šaka <...>“ (žr. priedą Nr. 26). V. Krištopavičius antrina: „<...> Krepšiniui skiriama daugiau lėšų, krepšininkų kovos ir pergalės tarptautinėse varžybose <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Taigi, krepšiniui skiriamas didesnis finansavimas, nes jį visur rodo, apie jį kalba, diskutuoja žmonės. V. Liaugminas irgi pritaria: „<...> Dėl pasiekimų bei investavimo į šią sporto šaką <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Krepšinį remiama, nes žinoma, kad investicijos atsipirks, o su kitomis sporto šakomis nenorima rizikuoti. Š. Linkius priduria: „<...> Gal todėl, kad jis atitinka mūsų mentalitetą, galima būti visiems kartu, bendrauti tarpusavyje ir žaisti komandoje. Ir be abejo, todėl kad yra geri ir pastovūs rezultatai <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Krepšinio pergalėse egzistuoja pastovumas. Dėl to Lietuvoje ji laikoma patikima ir populiaria sporto šaka.

G. Petryla mano analogiškai: „<...>praeities skambios pergalės jaunimui suteikė motyvacijos propaguoti krepšinį, ir siekti taip pat garsių pergalių, ir tai tiesiog tavo tradicija šalyje <...>“ (žr. priedą Nr. 30). R. Pipiras iškelia senų tradicijų faktorių: „<...>krepšinis Lietuvoje yra propaguojamas žymiai seniau nei kitos sporto šakos <...>“ (žr. priedą Nr. 32). Krepšinis savo tarptautiniais pasiekimais – viena iš pirmųjų sporto šakų Lietuvoje, kuri turi ypatingą istoriją.

A. Sireika supranta, kad dėl to kenčia kitos sporto šakos: „<...> Nukenčia aš galvoju. Jau tenka girdėti, va dabar, kai turiu daugiau laisvo laiko pasiklausau, kas dedasi aplinkui ir aš matau anksčiau gal nekreipdavai dėmesio, kai būdavai kitoje šalyje, kad yra nepatenkintų, ypač treneriai, kodėl tam krepšiniui vyriausybė skiria tiek pinigų, krepšinio federacijai tiek. Pateisinama, todėl, kad ji rodo pastoviai gerus rezultatus. <...> Kitas dalykas reikia suprasti, kad tokia rinka, kuri yra jau išpopuliarėjusi labai sunku į ją įlįsti, turiu omenyje komercija. Pasaulyje

populiariausia sporto šaka yra futbolas, bet labai sunku įlįsti į ją, prasimušti, pasiekti tuos rezultatus. Nebus rezultatų, nebus populiarius, nebus jiems toks dėmesys, toks paradoksas gaunasi“ (žr. priedą Nr. 33). Krepšinis turi galias tradicijas. Ilgai remtas, jis negali būti pamirštas, todėl, kad tai populiariausia ir rodanti aukštus rezultatus. A. Sireika kalba apie kitas sporto šakas: „Atsirado plaukimo rezultatai, anksčiau nebuvo, turėjome Lietuvoje vieną baseiną. Dabar jau restauruoja Kaune, sujudo, ruošiasi uždaryti, nėra lėšų, nieko neskirs ir pradėjo žmonės bijoti, jog išvis apmirs tas sportas ir nieko nebus. Atsirado Rūta ir visai kitoks dėmesys ir taip, kad čia reikėtų tų pasiekimų. Kažkada turėjome Liną Kačiušytę, Juozaitį, bet kiek metų reikėjo laukti nuo 1980 m., tai trisdešimt metų, kol atsirastų tokio lygio sportininkai, nu sėkme dievas padėjo ar dar kažkas atsirado ji tokia, tai dabar lengviau kitoms sporto šakoms, futbolas mūsų klimatui nelabai tinkamas, nelabai lengva, kur šilta, kur gali daug daugiau laiko žaisti lauke, salės futbolas, kur tos dirbtinos dangos yra šiek tiek kitoks futbolas, mums nelengva. Valstybė nėra tokia turtinga, kad galėtų tų aikščių būti daugiau, kad toks miestas kaip Šiauliai, kad turi vieną, du stadionus, kur yra natūrali žolė ir kad gali eiti ten futbolą žaisti, o šiaip ten tie vaikai, kur treniruojasi jie vos ne žvyro tose aikštėse, tai labai sunku. Sakykime ir lengvoji atletika aš apie pasaulio sporto šakas globalias: futbolas krepšinis beisbolas, pas mus net neįmanoma kadangi reikia plotų, reikia didelių investicijų. Lengvoji atletika turi daug rungčių, populiaru bet visur vėl reikia, nori sportuoti kiaušius metus, nes aukštą lygį pasieksi tik ištiesai sportuodamas, tai ne tai, kad talentu negali surasti, bet reikia sąlygų. Jeigu mes turime mieste vieną maniežą, nežinau prieš kiek metų statytą tai, kaip galima ten apimti kokias 35 rungtis, kur kaip kada treniruotas, kur ten kada kokią ietį mėtyti ar dar kažką? Kur yra sąlygos, ten lengviau“ (žr. priedą nr. 33). Akcentuotina, kad kitoms sporto šakoms yra nelengva, nes nėra sporto salių. A. Sireika apibendrina apie krepšinio sąlygas. Jis sako, kad krepšiniui šiuo metu yra daug salių, inventorius. Dėl to galima profesionaliai treniruotis. Išskiria, kad salių yra, bet jos labiau parodomosios, neišnaudojama vieta: „Dabar Lietuvoje yra super gera situacija su salėmis, palyginimui, kas buvo prieš 10 ar 20 m., jau nekalbu, kokiose mes ten sąlygose sportavome, mokyklos salytė buvo labai gerai, o dabar, kiek mes turime visuose miestuose arenų, kurios yra tarptautinio lygio, belieka pavydėti, bet aš galvoju dar, kad truputį sudarė, nepagalvojant jas mažai panaudojo masiniam sportui. Sales pastatė didžiules, bet į jas įeiti, ten visiems sportuoti beveik neįmanoma, todėl, kad reikia keisti dangas. Salę turime, bet tik pavyzdiniams pasirodymams, varžyboms. Net Šiaulių krepšininkai treniruojasi mažoje salėje. Gali pavydėti kitos sporto šakos, bet turi suprasti, kad yra taip <...>“ (žr. priedą Nr. 33). M. Vasiliauskas pritaria treneriui: „<...>Todėl, kad krepšinio pasiekti rezultatai žymiai aukštesni nei kitų sporto šakų<...>“ (žr. priedą Nr. 35). H. Vorotnikovas konstatuoja: „<...> Nes jis turi daugiau lėšų skiriamų populiarinti krepšinį šiais laikais <...>“ (žr. priedą Nr. 36). R. Zaksas reziumuoja: „<...>

Daugiausiai teigiamų emocijų, daugiausiai pergalių pasiekia būtent krepšinis <...>“ (žr. priedą Nr. 37). Krepšininkai yra pasiekę daug pergalių. Anksčiau treniravimuisi jie turėjo prastesnes sąlygas, tačiau rezultatai buvo geri. Dabar, pasiekimų dėka krepšininkams rodoma pagarba, turi daug rėmėjų, sulaukia dėmesio iš valstybės. Kitos sporto šakos nukenčia, tačiau nereikia pasiduoti, bet kovoti. Jeigu krepšininkai sugebėjo prastesnėmis sąlygomis laimėti Europos, pasaulio čempionatuose, tai gali ir kitų sporto šakų atstovai. Tai parodė plaukikės Rūtos Meilutytės pergalės. Tereikia, kad atsirastų vienas, du sportininkai, kurie garsina Lietuvą skirtingose sporto šakose ir žmonės ima domėtis ne tik krepšiniu. Visada galima rasti kompromisą.

3.2.6. Krepšinis garsina Lietuvą

Ar krepšinio dėka Lietuva tampa žinomesne pasaulyje?

G. Čečkauskas atsako teigiamai: „<...> Žinoma, ją garsina tiek žaidėjai, žaidžiantys tarptautiniame lygyje, tiek pati Lietuvos rinktinė, kuri duoda į kaulus daug kartų didesnių už save valstybių komandoms. Manau, tai duoda naudos, kad ir finansinės. Tarkime, jei Lietuvos krepšinis nebūtų garsus pasaulyje, tai ir nebūtų Europos čempionato buvę, kuris tikrai manau atnešė daug naudos <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Dėka 2011 m. Europos čempionato, surengto Lietuvoje, buvo pastatyta daug naujų sporto arenų. Taip pat atvyko užsieniečių iš kitų pasaulio šalių, kurie tiesiogiai sužinojo, kas yra ir kur yra Lietuva.

R.Giedraitis kategoriškai atsako taip: „<...> Be abejo tampa. Jau minėjau tai yra rinktinių pasirodymas, mūsų elitinių žaidėjų, elitinių trenerių darbas. Parodo, kad yra tokia valstybė, mes esame tokia šalis. Antra religija, sporto šaka Nr. 1. <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Pasak R. Giedraičio, tai – elitinė sporto šaka Lietuvoje. Ji taip vadinama neveltui, nes krepšininkai ir treneriai yra daug pasiekę.

A. Gumuliauskas net neabejoja: „<...> Aš jau minėjau, aišku, kad žinomesnė. Lietuva ir krepšinis pasaulyje sinonimas. Man atrodo, kad žymesnio žmogaus XX a. Lietuvoje kaip Arvydas Sabonis nebuvo. Nei politikoje, nei tarp menininkų, nei verslininkų ir vien tai sako, kad Lietuvą dėl to žino. Lietuva dėl to ir žinoma. Negi ten žino, kad čia „Vilniaus Gedimino pilis“ arba ten „Trakų pilis“, na arba, sakykime, kad „Saulės mūšis“ buvo, arba, kad „Žalgirio mūšis“ buvo. Niekas nežino „Žalgirio“, bet žino Kauno „Žalgirį“, reiškia krepšinis tai yra – Sabonis, dabar yra Valančiūnas, Motiejūnas, buvo Žydrūnas Ilgauskas, Marčiulionis. Jie kalba apie tas žvaigždes ir Lietuvos žinomumas tik didėja ir tai yra labai gerai. Norėtusi, kad tas vyksmas tęstusi ir toliau. Taip Lietuva bus žinoma, na, sakykime, kadangi tai yra visgi kultūros dalis, mes galim teigti, kad mes per kultūrą esame žinomi <...>“ (žr. priedą Nr. 25).

V. Krištopavičius sutinka su pašnekovais: „<...> Lietuva žinoma, kaip viena didžiausių savizudybių skaičiumi, mažiausiai uždirbančia ES ir kitais itin „gerais“ darbais pasižyminčia šalimi pasaulyje. Bet krepšinis mus iškelia kaip tvirtą, visada kovojančią šalį <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Nepaisant Lietuvos neigiamo įspūdžio, krepšinis yra tas dalykas, kuris Lietuvą išskiria iš kitų šalių gerąja prasme. Ne tik profesionalius krepšininkus, bet ir ištikimus sirgalius.

V. Liaugminas konstatuoja faktą: „<...> Jau tapo. Užtenka pasakyti žodį „Sabonis“ ir visi žinos, kad iš Lietuvos. Nauda yra tame, kad mūsų maža šalis yra pastebima pasaulio žemėlapyje <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Vadinasi, krepšinis atveria naujas galimybes Lietuvai.

Š. Linkius antrina: „<...> Tikrai tampa žinomesne, o nauda iš to yra tai, kad taip galime pritraukti daugiau svečių iš užsienio šalių <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Taigi, krepšinį galima sieti su pelnu. Žmonės pradeda domėtis, kur ta Lietuva yra, ir atvyksta pasižiūrėti. Keliamas turizmo lygis, gaunami pinigai. G. Petryla teigia: „<...> Taip, tampa. Nauda tokia, kad nors esame ir maža šalis, esame visame pasaulyje garsūs, tik norėtūsi būti garsiems ne vien dėl krepšinio <...>“ (žr. priedą Nr. 30). Respondentas išsako pastabą, kad galėtų šalis būti žinoma ne tik dėl krepšinio. R. Pipiras sutinka: „<...> Be abejo, ko gero daugiausiai užsieniečių paklaustų, ką žino apie Lietuvą, atsakytų, kad tai krepšinio šalis“ (žr. priedą Nr. 32). M. Vasiliauskas tvirtina: „<...> Taip, Lietuvos vardas dėka krepšinio skamba visame pasaulyje, esame pripažinti, kaip gerai krepšinį žaidžianti šalis, todėl atsiveria didelės galimybės mūsų krepšininkams <...>“ (žr. priedą Nr. 35). H. Vorotnikovas ir vėl reziuumuoja diskusiją: „<...> Taip žinomesnė, nauda tai tokia, kad gali būti rengiami čempionatai Lietuvoje ir tai mūsų ekonomikai, finansams gerai ir tuo pačiu šalis tampa žinomesnė visam pasaulyje <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Krepšinis neatsiejamas nuo Lietuvos valstybės. Respondentai žymius krepšininkus, kurie žinomi pasaulyje. Lietuva tampa įdomi, pradama ja domėtis. Pergalės parodo, kad šioje šalyje yra stiprūs krepšinio varžovai, pasitikintys savimi.

3.2.7. Krepšinio savybės

Reikia daug savybių, kurios kuria žmogų, svarbios dvasiai. Kuo pasižymi šis žaidimas?

G. Čečkauskas aiškina: „<...> Tai yra komandinis žaidimas. Svarbiausias pergales pasiekia tik tos komandos, kurių žaidėjai supranta ir jaučia vienas kitą. Tai nėra mėnesio pastangų rezultatas, reikia daug bendravimo aikštelėje, kad pilnai suprastum komandos draugą <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Krepšinis apibrėžiamas kaip komandinis užsiėmimas. Tokios vertybės, kaip vienas kito supratimas, naudingos daugelyje gyvenimo sričių. Jos ugdo kalbėti, komunikuoti vienas su kitu, nebūti užsisklendusiam. R. Giedraitis pabrėžia kolektyvizmo dvasią: „<...> Taip, galima laikyti. Dėl to, kad „vienas aikštelėje yra ne karys“. Vis dėlto tai yra komanda. Tai yra 12 žmonių, plius treneriai, plius visas personalas, turintis bendrą tikslą išlošti varžybas <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Krepšinyje reikia stengtis ne tik dėl savęs, bet ir dėl visos komandos, nes žaidžiama kartu.

A. Gumuliauskas akcentuoja vienybės svarbą: „<...> šiandien yra toks šūkis, kad „Mus vienija krepšinis ir alus“. Švyturys reklamuoja. Verslininkai varžosi tarpusavyje, kas parems krepšinį. Ypatingai čia pasižymi alaus daryklos. Pavyzdžiui: įvairūs kamštukų rinkimai, dovanojimai bokalų, kamštukų kiekiai ar etikečių kiekiai, Švyturys jau čia, aišku, kad pirmauja. Ir pažiūrėkime, kada prasideda tos visos akcijos, aišku, kad prieš krepšinio čempionatą, pasaulio, olimpines žaidynes, Europos krepšinio čempionatą, nes tada didžiausias pelnas yra, nes jų vadybininkai prigalvoja visokias dalykus“ (žr. priedą Nr. 25). Krepšinis naudingas verslininkams. A. Gumuliauskas kalba apie himną: „<...> nei vienoje pasaulio arenoj, išskyrus Kauno Žalgirio areną, niekas negieda savanoriškai himno savo šalies. Kauno Žalgirio fanai prieš kiekvienas varžybas gieda Lietuvos himną be jokio muzikinio pritarimo. Ir man teko matyti, video siužetą rusų žurnalisto, čia prieš kokius metus, kurie ne itin draugiški mums, bet jie susižavėję aiškino, parodykit dar bent vieną šalį, kurioje krepšinis yra toks patriotizmo šaltinis!?“ (žr. priedą Nr. 25). Krepšinis vienija tautą. himnas yra kultūros dalykas, kiekvienos tautos išskirtinumas. Kauno „Žalgirio“ sirgaliai giedodami himną, parodo, kad yra patriotiški. Apie Lietuvos sirgalių išskirtinumą žino pasaulis. A. Gumuliauskas pabrėžia sirgalių skirtumus: „<...> pažiūrėkime, pavyzdžiui, nuolat konkuruojantis Vilnius ir Kaunas. Jie, kada žaidžia „Lietuvos rytas“ ir „Žalgiris“ yra priešai, žaidėjai ir sirgaliai, bet pažiūrėkite, kada žaidžia abiejų komandų žaidėjai už Lietuvos rinktinę, tada visi sirgaliai susivienija, visi už Lietuvą. Taigi, krepšinis vienija įvairiuose lygiuose: jis gali vienyti mokyklos bendruomenę, klasės bendruomenę, miesto bendruomenę, rajono bendruomenę ir, be abejonės, visą Lietuvą. Tai kol kas, tokio vienijančio

reiškinių Lietuvoje kaip krepšinis, aš kol kas nematau <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Krepšinis suvienija lietuvius.

K. Kiudulaitė antrina prieš tai kalbėjusiam: „<...> Taip, galima. Tai vienintelė sporto šaka, kuri taip suvienija Lietuvą. Tai didelė šventė visai tautai ir didelis tikėjimas mūsų krepšininkais <...>“ (žr. priedą Nr. 26).

V. Krištopavičius taip pat tokiam požiūriui neprieštaruoja: „<...> Nežinau nė vienos komandos, kuri galėtų kažką pasiekti ar laimėti būdama nevieninga. Krepšinyje ypač svarbu suprasti komandos draugus, dalintis kamuoliu ir t.t. Tai emocingas, energingas ir dinamiškas žaidimas <...>“ (žr. priedą Nr. 27).

V. Liaugminas pritaria: „<...> Krepšinis pasižymi komandiškumu, kadangi vienas žaidėjas rungtynių dažniausiai nelaimės. Laimi komanda, o, jei žaidėjai žaidžia darniai ir ne po vieną, rezultatas būna matomas <...>“ (žr. priedą Nr. 28).

G. Petryla akcentuoja kovingumą ir vienybę: „<...> Krepšinis pasižymi kovingumu. Taip, manau tai vienijanti sporto šaka, nes vienas aikštelėje nenuveiksi daug <...>“ (žr. priedą Nr. 30).

R. Pipiras išskiria tuos pačius bruožus: „<...> Krepšinis pasižymi kovingumu, drąsa. Manau, kad galima, žaisdami krepšinį visi komandos nariai dirba išvien, kad pasiektų bendrą tikslą <...>“ (žr. priedą Nr. 32).

A. Sireika sutinka su respondentų nuomone: „<...> Be abejo, aš neseniai dalyvavau tokioje laidoje, ne laida čia buvo, čia buvo seminaras telekomunikacijų tokia įmonė pakvietė mane dalyvauti ir pas juos tema buvo motyvacija, kaip žmones motyvuoja. Apie krepšinį aš iš pradžių nelabai susigaudžiau, paskui mes taip gražiai diskutavome, kad krepšinyje yra savybės, kurios reikalingos bet kokiam darbe, bet kokiam kolektyve tai yra. Kai manęs klausinėjo, kaip 2003 metais man išėjo suburti tokį kolektyvą, kuris tapo Europos čempionais ir aš pats taip kažkaip beanalizuodamas surandu tokį atsakymą, kad „pavyko suburti gerą kolektyvą“. Būtent gerą kolektyvą, ten nebuvo tokių žvaigždžių kaip kitais kartais ar, sakysime, įvairiais laikais, įvairiais metais buvo tikrai pajėgių žmonių, bet tuo metu mums super komanda gavosi, čia gal ne mano nuopelnas, gal Dievas atsiuntė tokią mintį, kad reikia nuo kolektyvo pradėti ir pavyko tai padaryti <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Garsiausias Šiaulių treneris tęsia: „<...> Aš vyrams linkėdavau, jūs pirmiausiai gerbkite varžovus, jūs nepykite ant jų, nes pyktis trikdo tavo judesius, tavo psichologiją, tavo filosofiją. Tu geriau gerbk jį ar jis įžymus, ar jis pajėgus, ar nepajėgus, bet vis tiek tu jį gerbk, kaip sau atitinkantį varžovą, tada tu turi šansų laimėti. Jeigu tu menkini jį, tai čia tie mažyčiai šunyčiai čia mes juos sutrypsim. Dažnai būna, kad nusivilia žmonės <...>“ (žr. priedą Nr. 33).

Toliau A. Sireika akcentuoja pagarbą bei pakantumą: „<...> Tai aš sakau krepšinis visų pirmiausiai pagarba ir varžovams, ir sau. Negražu, visi mato per televiziją, greitai žmonės supranta, labai greitai atsirenka, kada sušvilpia ten teisėjas baudą parodo į tą žaidėją, griebiasi už galvos, rankom mojuoja jau nekalbu, kad keikiasi. Ar čia gražu? Čia nieko nepatrauksi, tai tu mokėk priimti tikrovę. Sakau yra tokia savybė krepšinyje, suklydo, o kodėl tu kaltini teisėją, kad jis suklydo, tu kaltink save, ir visi mes suklystame ir namuose, jeigu taip bendrauji su žmona su vaikais ir tu kalbėtum kaip robotas, tai gal tada geriau reikia tylėti, tada niekada nesuklysi, o jei jau kalbi, tai jau vis tiek gali pasakyti kažką ne taip, suklydai dar kažką, taigi tos savybės visur reikalingos suklydai krepšinyje, suklydai namuose, suklydai čia darbe dirbdamas parduotuvėje, mokėk priimti. Yra paprastas žodis, stebuklingas žodis – atsiprašau, ačiū. Viskas ir eik toliau <...>“ (žr. priedą Nr. 33).

A. Sireika tęsia: „<...> Žaidėjo gerumas priklauso nuo trenerio ir jo santykio su treneriu ir tai yra psichologija. Gerai sutaria, treneriui tinka tas žaidėjas, nematomi tokie ryšiai, negalima net nusakyti, kodėl jis patinka treneriui, jis gali kilti į viršų, o, jei ne, treneris sodina ant suolo, jis dar labiau nervinasi ir gali būti, kad žmogui net karjera gali baigtis, pasėdės ant suolo kelis metus ar ten dar kažkas, pasirašęs kontraktą. Štai, kur yra krepšinis ir ką duoda <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Vadinasi, krepšinyje svarbus nuolatinis bendravimas, psichologija, kuri padeda suprasti vienas kitą.

M. Vasiliauskas pritaria treneriui: „<...> Krepšinis – komandinis sportas, greitas, nenuobodus, sukeliantis daug emocijų žaidimas. Taip, galima. Tai galime pastebėti čempionatų metu, kai daug žmonių susiburia pasižiūrėti ir palaikyti patinkančios komandos <...>“ (žr. priedą Nr. 35).

H. Vorotnikovas tvirtina: „<...> Pasižymi? Tai vieninga sporto šaka kaip sakoma vienas lauke ne karys. tuo jis ir pasižymi, kurie myli krepšinį bent kiek ir viena visus žmones <...>“ (žr. priedą Nr. 36).

Respondentai apie krepšinį kalba teigiamai. Krepšinis siejamas su vienybe, bendravimu. Tai savybės, kurios reikalingos kiekvienam piliečiui, kiekvienoje kultūroje. Vaikai, užsiimdami šiuo sportu, gali išsiugdyti vertybes, kurios liks visam gyvenimui. Krepšinis populiarus dėl savo pirmųjų pergalių ir žymių sportininkų. Jis panašus į meno renginį, nes vyksta daug šou elementų, kad pritrauktų naujus žmones ir nepabostų žiūrėti. Krepšinis apibūdinamas, kaip vieningas žaidimas, kuriame svarbiausia bendravimas, pasitikėjimas vienas kitu. Lietuva žinoma dėl krepšinio ir tai naudingas dalykas. Respondentų atsakymai panašūs, tai rodo, kad krepšinis jiems svarbus ir argumentai panašūs.

3.2.8. Krepšinis globalizacijos sąlygomis

Gyvename globaliame pasaulyje, kuris naikina sienas tarp tautų, nacionalinių valstybių. Globalizacija pasireiškia visose gyvenimo srityse. Ji neaplenkė ir Lietuvos krepšinio. Vis dažniau šalies krepšinio komandose matome žaidžiant ar treniruojant kitų tautų atstovus. Daugelis ginčijasi, kaip turėtų būti: ar komandoje tegul žaidžia vietiniai, ar legionieriai, o gal visi kartu. Todėl anketoje buvo klausiama – Ar Lietuvos krepšinio klubai turėtų remtis tik vietinių ar legionierių krepšininkų pagalba?

G. Čečkauskas mano, kad: „<...>Remiantis Lietuvos klubų finansine situacija, europiniame lygyje pasiekti kažką be legionierių sunku, bet LKL'e pilnai užtektų vietinių žaidėjų indėlio <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Taigi, anot respondento, LKL turėtų žaisti lietuviai, nes tai ir yra Lietuvos krepšinio lyga. Kai varžomasi Europos čempionatuose, galima pasikviesti legionierius, pasimokyti iš jų. A. Gumuliauskas teigia, jog: „<...> Lietuvos klubai remtųsi vietiniais žaidėjais. Vis dėlto apie krepšinio mokyklą, jos lygį, galima sužinoti tik Europos arba krepšinio čempionatuose, olimpinėse žaidynėse. Ten nacionalinei rinktinėi atstovauja tos šalies piliečiai. Dabar jau labai išpopuliarėjo natūralizavimas, pavyzdžiui, Makedonijos rinktinėje žaidžia juodaodžiai, Rusijos ir Lenkijos rinktinėse taip pat. Kol kas Lietuvos rinktinėje tokių dalykų nėra, ir aš manau, kad būtent vietinių žaidėjų naudojimas Lietuvos klubuose pasitarnauja krepšinio mokykloms, nes jaunimas tada mato didesnę perspektyvą, kad gali pavyzdžiui prasibrauti į LKL komandą <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Vadinasi, be legionierių jaunimui atsiranda didesnės perspektyvos žaisti ir patekti į aukštesniąją lygą. Taip pritraukia žaisti jaunus žmones. Laikai keičiasi, todėl respondentas teigia: „<...> tam tikrose momentuose mes negalime išsiversti ir be legionierių, ypačingai komplektuojant komandą, norint išlaikyti aukštą pasaulinį lygį, šiuo atveju Eurolygoje. Tai vis dėlto nori ar nenori tu turi pasitelkti į pagalbą ir legionierius. Pasaulis, deja, tai diktuoja <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Vis dėlto, norint išsilaikyti Eurolygoje, reikia pasikviesti legionierius. Toliau respondentas pabrėžia: „<...> legionierių žaidimas įneša tam tikro šviežumo, bet jis neišlaiko, na sakykime, „nacionalinės krepšinio mokyklos tradicijų“, bet čia daug kas priklauso nuo trenerių. Aš manau, kad treneriai turėtų būti vietiniai, nes jie yra tos mokyklos atstovai. „Žalgiris“ ko gero turi daugiausiai vietos trenerių, panaudojimo tradicijų <...>“ (žr. priedą Nr. 25). „Žalgiris“ yra legendinė Lietuvos komanda. Taip susiklostė tradicijos, kad jai daugiausia vadovauja vietiniai treneriai. Tai – pozityvu, nes išlaikoma nacionalinė mokykla. Be to, jaunimas turi daugiau galimybių pasiekti karjerą. Legionieriai nėra blogai, nes įgaunama patirties, tačiau reikia elgtis su saiku, nepamiršti ir lietuvių. K. Kiudulaitė teigia: „<...> Visose šalyse, kiekviename profesionaliame klube yra legionierių, kurie stiprina komandas ir iš jų daug tikimasi <...>“ (žr. priedą Nr. 26). Vakarų klubuose legionieriai – senas reiškinys. Taip

apsikeičiama informacija, atsiranda įvairovė ir žaidimas tampa dar įdomesnis. V. Krištopavičius tvirtina, jog: „<...> Lietuvoje yra gerų lietuvių žaidėjų, bet aš nemanau, kad krepšinio klubai turėtų remtis vien tik vietos žaidėjų paslaugomis. Legionieriai duoda įvairios patirties kitiems komandos žaidėjams <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Ant respondento, naudinga pasikviesti legionierių. Jis gali pagyvinti žaidimą, praktikoje pritaikyti dar nematytų žaidimo elementų, priversti vietinius pasitempti.

Kiti respondentai teigia, kad dažnai renkamasi legionierius dėl finansinių sumetimų. Antai V. Liaudminas tvirtino: „<...> Smagiausia būtų, kad remtųsi tik vietinių krepšininkų pagalba, kadangi taip mūsų jaunieji talentai tobulinami geriausiuose Lietuvos klubuose. Deja, iš kitos pusės geriausi mūsų šalies krepšininkai sudaro milžiniškus kontraktus, ko pasėkoje nebėra „įkandami“ mūsų šalies klubams. Todėl tenka remtis legionierių paslaugomis <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Legionieriai yra pigesni nei vietiniai krepšininkai. Taip teigia ir R. Giedraitis: „<...> tie vadinami „vietiniai“ iš tikro yra brangesni negu legionieriai. Būtų gerai, kad ta politika apsiverstų, kad Lietuvos klubai galėtų išlaikyti tuos žmones, kurie yra perspektyvūs, geri žaidėjai ir, aš manau, jų yra tikrai daug. Išvažiavę į užsienį galėtų sugrįžti čia. Gal ir nereikėtų tiek legionierių, bet yra tokia politika, kad legionierius yra pigesnis žmogus už lietuvi <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Abu respondentai tvirtina, kad kartais nėra pasirinkimo. Lietuvos klubai norėtų išlaikyti jaunas, talentingas sportininkus, bet ne visada gali. Todėl pasirenka legionierius. Taip yra dėl finansinių sumetimų. Toliau R. Giedraitis kalba apie jaunas, nesuaugusius krepšininkus ir jų išvykimą žaisti į kitas šalis: „<...> tai yra negerai aš manau. Vis dėlto tai yra jaunas žmogus, kuris galėtų būti Lietuvoje iki 20 metų ir parodyti, ką jis gali. Nuvažiavę yra daug pavyzdžių, kad daugelis išvažiuoja į Ameriką ir užgęsta ten. Niekas jų neatsimena. Aišku, yra nuvažiavę ir tikrai geri žaidėjai, bet aš manau tai nėra gerai. Galėtų kokį laiką tarpą pabūti čia ir tada gali išvažiuoti. Tačiau tai yra pasirinkimas, negali uždrausti <...>“ (žr. priedą Nr. 24). Vadinasi, kiekvienas jaunas žaidėjas turi pasirinkimo teisę išvykti į užsienį. renkasi kaip jam geriau. Kadangi dabar dažniausiai žmonių tikslas yra pinigai, tai jaunimą vilioja didesni pinigai ir galimybė išvykti, pamatyti kitą šalį. Tai natūralu, bet geriau augti nacionalinėje krepšinio mokykloje. Š. Linkius taip pat išsako nuomonę apie legionierius: „<...> reikalingi, bet jie turi būti geresni žaidėjai komandoje, tam, kad vietinis jaunimas pasitemptų ir pasistengtų juos aplenksti ir nukonkuruoti. Ir be abejo, Lietuvos atveju, legionierių yra pigiau nupirkti, nes yra mažesni mokesčiai ir rinkos kaina. Lietuvos žaidėjų yra ganėtinai didelė kaina, lyginant su legionieriais iš JAV <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Esant komandoje legionieriui, jaunimas pasitempia, nori pasirodyti, kad gerai žaidžia, net geriau už svečią. Tai yra gerai, nes skatina tobulėti, rūpintis savo ateitimi. R. Pipiras taip pat patvirtina, kad legionieriai yra pigesni: „<...> Manau, kad klubai turėtų daugiau ugdyti vietinius jaunas žaidėjus. Tačiau nereikėtų atsisakyti ir

legionierių, kurie keltų komandos profesionalumo lygį <...>“ (žr. priedą Nr. 32). Treneris A. Sireika mąsto: „<...> Dabar prie tokių informacinių technologijų, prie tokio lygio bendravimo, tu viską gali pamatyti, o, jeigu tu nori dirbti tik su savais arba savo stiliumi savo metodika: „ne, mes čia geresni mes turime tokį krepšinį“, tai galvoju čia uždarymas į kampą. Reikia mokytis iš kitų klaidų, ne tik iš savo, bet reikia mokytis iš kitų klaidų, reikia imti gerus pavyzdžius, nereikia perlenkti lazdos<...>“ (žr. priedą Nr. 33). Šiuolaikinės technologijos leidžia tobulėti, mokytis, todėl reikia naudotis duotomis progomis. Respondentas dar kartą akcentuoja: „<...> viskas turi būti ribose. Tai yra protingiausias sprendimas – mokytis iš klaidų, imti gerus pavyzdžius ir ugdyti savo žmones <...>“ (žr. priedą Nr. 33). Legionieriai gali padėti žaisti visai kitaip. Vietiniai būna pripratę žaisti vienu stiliumi, o legionieriai įnešą naujovių. Tai kodėl jomis nepasinaudoti.

M. Vasiliauskas mano, kad: „<...> Manau, kad Lietuvos krepšinio klubai pagrinde turėtų remtis vietiniais lietuviais krepšininkais. Taip juos ugdyti ir tobulinti. Bet pasistiprinti komandą keliais legionieriais nėra blogai, nes tada mūsų vietiniai žaidėjai turi ir gali pasimokinti žaidybinių elementų bei pasisemti patirties <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Patirtis – gerai, bet reikia vien legionieriais nesizavėti, o puoselėti vietinį jaunimą. H. Vorotnikovas į užduotą klausimą atsako: „<...> maloniau manau ugdyti savo tautybės krepšininkus, bet šiais laikais jau ir kartais neįmanoma išsiversti be legionierių. Čia manau yra labiau verslo sritis <...>“ (žr. priedą Nr. 36). Taigi, krepšinis turi daug verslo elementų, kuriais naudojasi bei lobsta krepšinio skautai. R. Zaksas tvirtina, jog: „<...> klubuose daugumą turėtų sudaryti Lietuvos krepšininkai ir ne daugiau kaip 3 legionieriai stiprūs. Tada būtų galima sėkmingai konkuruoti Europos turnyruose <...>“ (žr. priedą Nr. 37).

Respondentai kalba, kad legionieriai nėra blogai, bet jų skaičiumi komandose nereikia piktnaudžiauti. Privalo būti tam tikros ribos. Jų dėka krepšinis tampa dinamiškesniu, gražesniu reginiu. Juk legionieriai įneša į žaidimą daug naujovių. Kažko naujo išmoksta ir jie patys. Tačiau respondentų atsakymuose išskiria nuomonę, kad Lietuvos krepšinyje geriau dominuotų lietuviai, o legionierių gali tik padėti.

Krepšinis tai – ne šiaip žaidimas. Jo dėka Lietuva žinoma pasaulyje. Todėl anketoje buvo klausiama, ar lietuviams krepšinis atveria naujas galimybes ir kokios jos? Atsakydamas į šį klausimą, G. Čečkauskas teigia: „<...> būdami gerais krepšininkais jauni lietuviai turi galimybę mokytis ir žaisti JAV universitetuose, gauti stipendijas mokslui. Ne kiekvienam paprastam lietuviui tai – įmanomas dalykas <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Tokios nuomonės laikosi ir K. Kiudulaitė: „<...> Taip, išvažiuoti žaisti kitur, stoti į koledžą <...>“ (žr. priedą Nr. 26). Krepšininko karjera yra trumpa. Todėl reikia turėti išsilavinimą. Tada atsiveria galimybės ne tik žaisti kitose šalių lygose, bet taip pat įgyti aukštąjį išsilavinimą geriausiuose pasaulio universitetuose. Taip pat pamatyti pasaulį tvirtina A. Gumuliauskas: „<...> Per krepšinį lietuviai

susipažino su pasauliu. Pirmiausiai tai tarpukariu, kaip aš minėjau, pavyzdžiui, 1939 m. Europos čempionatas Kaune, kada suvažiuo Europos valstybės. Mes gyvenome autoritarinio režimo sąlygomis, kada be abejonės žmonės galėdavo važiuoti į užsienį, tačiau nelabai ten ir važiuodavo. Ir toks įvykis buvo svarbus. Ypatingai svarbus tautiškumo, sakykime susipažinimui su pasaulio krepšinio tendencijomis buvo sovietmečiu, kada buvo geležinė uždanga ir negalėjai išvažiuoti ir kada pas mus atvykdavo krepšinio komanda iš užsienio, Vakarų, tai mes galėdavome pamatyti visai kitą kultūros lygį. Mes stebėdavom, kaip jie apsirengę, kaip kalba ir panašiai. Man teko 1975 m. artimai bendrauti su Norvegijos krepšininkais, kai jie buvo atvykę žaisti į Lietuvą su mumis. Aš žaidžiau Lietuvos jaunių rinktinėje. Mes žaidėme su jais Vilniuje, nes į Kauną neleido. Kaunas buvo uždaras miestas. Kadangi aš vokiškai gerai kalbėdavau, mes labai susidraugavome. Susirašinėjome po to labai ilgai. Mes po Vilnių labai daug vaikščiojome su jais. Aš jiems pasakojau ir panašiai. Jie paklausdavo tokių, na sakykime, klausimų, kurie mums dabar nekelia tokio nusistebėjimo, bet tais laikais buvo nesuprantami: „Gal norit atvykti pas mus paslidinėti?“ ir panašiai. Bet gi 1975 m. pas mus viskas uždaryta. Paskui mane kvietė tas pats norvegas po kelių metų į savo vestuves, atsiuntė kvietimą. Atsimenu jie gyveno „Gintaro“ viešbutyje. Tai mes atėjome pas juos į svečius. Mums visokių suvenyrų padovanojo ir taip toliau. „Gintaro“ viešbutis buvo paklausomas KGB. Po to mes sužinojome, kad visa tai, kas buvo kalbėta, buvo įrašyta ir nufilmuota <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Kai Lietuva buvo okupuota Sovietų Sąjungos ir lietuviai praktiškai negalėjo niekur išvykti, tai sportas leido susipažinti su pasauliu. Atvykdavo krepšininkai iš kitų šalių, su jais buvo bendraujama, kalbama, domimasi jų kultūra.

Krepšinis, pasak A. Gumuliausko, yra verslas: „<...> Mes aukštai esame. Tai atveria žmonėms kelius į tarptautines rinkas. Pažiūrėkite, kiek dirba lietuvių NBA, kiek dirba Europos krepšinio versle? Labai daug lietuvių. Rusai, kurie jau prieš keletą metų pirkdavo pačias pažangiausias technologijas, garsiausias žmones. Ką jie pirkdavo krepšiniui? Lietuvius. Tai leidžia specialistams išplaukti į tarptautinius vandenis. Sirgaliams suteikia progą susipažinti su atskiromis pasaulio šalimis, jų kultūra, papročiais ir taip toliau. Gi dabar yra tradicija, kad Lietuvos sirgaliai keliauja kartu su Lietuvos rinktine į: Australiją, Venesuelą. Čia dabar žaidė Ispanijoje, tai atrodė, kad Lietuvoje žaidė, nes Ispanija čia visai prie pat. Kada čia vyko Lietuvos jaunių krepšinio čempionatas Rygoje, prieš keletą metų, tai toks vaizdas, kad ten buvo ne Rygos sporto rūmai, bet Vilniaus arba Kauno. Ten buvo vien lietuviai. Tai juda lietuviai irgi krepšinio dėka <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Lietuviai yra geri krepšinio specialistais ir vertinami kitose šalyse. Jų nori, mielai samdo, perka. Taip lietuviams atsiveria naujos karjeros galimybės. Analogiškai samprotauja V. Krištopaičius: „<...> jauni krepšininkai gali išvažiuoti į užsienį, tobulinti savo įgūdžius ir žinias, kas seniau buvo sunkiai įmanoma. Vyksta įvairios krepšinio stovyklos ir turnyrai, per kuriuos ieškoma naujų talentų ir žaidėjų <...>“ (žr. priedą Nr. 27).

V. Liaugminas kalba apie krepšininkų galimybes kirsti geležinę uždangą sovietinės okupacijos laikotarpiu: „<...> atverdavo senesnės kartos krepšininkams, kai galėdavo iškeliauti į kitas šalis, už SSRS sienų. Tai būdavo galimybė pamatyti pasaulį, daugiau užsidirbti <...>“. Vadinasi, net sovietmečiu turėta tam tikrų privilegijų. Dabar privalumų – ne vienas. Bene svarbiausias: „<...> atveria siekti karjeros už Lietuvos ribų, pažinti tautas, kitas kultūras <...>“ (žr. priedą Nr. 28). Tačiau tam reikia konkrečių gebėjimų. G. Petryla apie tai ir kalba: „<...> jei tu turi potencialo, nes tada tu gali iš to gyventi <...>“ (žr. priedą Nr. 30). Jeigu visi teigiamos krepšininko savybės susideda į vieną, anot L. Pipiro, galima įgyti: „<...> Pripažinimą pasaulyje <...>“ (žr. priedą Nr. 31). Tuo tarpu R. Zaksas išskiria materialias vertybes: „<...> Užsidirba, pamato pasaulio <...>“ (žr. priedą Nr. 37). Be to, pasak Ž. Šeštoko, galima: „<...> keliauti, pažinti kitas šalis, atrasti save <...>“ (žr. priedą Nr. 34). Kalbėdamas apie šiuolaikines profesines krepšininko galimybes, M. Vasiliauskas pabrėžia: „<...> Yra galimybė tapti tiek geru krepšininku, tiek geru treneriu, tiek geru analitiku ir t.t. <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Panašiai galvoja ir H. Vorotnikovas: „<...> gali uždirbti neblogus pinigus ir išvykti žaisti svetur ir ten tvirtintis. O paprastiesiems žmonėms tai galimybė pamatyti pasaulyje garsius krepšininkus <...>“ (žr. priedą Nr. 36).

Taigi, krepšinis lietuviams globalizacijos sąlygomis atveria naujas galimybes. Jie gali išvažiuoti į kitas valstybes, treniruotis garsiausiose komandose, pagaliau užsidirbti. Beje, visuose atsakymuose slypėjo ir materialinės naudos gaidelė: geras uždarbis, aukštasis išsilavinimas, kitų šalių pamatymas. Taip krepšinyje nauda – įvairiapusiška. Kiekvienas gali gauti tai, ko siekia – nuo dvasinių vertybių iki materialių. Tačiau tam reikia išlieti daug sūraus prakaito, reikia stengtis, rodyti aukštus pasiekimus. Deja, bet tai pasiekama vienetams.

Dažnai kyla klausimas, kodėl būtina jauniems krepšininkams vykti į užsienį mokytis šio žaidimo paslapčių. Gal galima visa tai pasiekti savo tėvynėje. Todėl respondentams užduotas klausimas: Ar Lietuvoje negalima pasiekti gerų rezultatų? Ar būtina emigruoti į užsienį?

Respondentai atsakė įvairiai. Antai G. Čečkauskas teigia: „<...> krepšinis išliks pirma sporto šaka dar labai ilgai ir Lietuvos rinktinė dar bus tarp lyderių, nes talentų vis atsiranda. Jie išugdomi, Taigi, manau, kad krizės nenusimato <...>“ (žr. priedą Nr. 23). Lietuvos rinktinė iškovoja gerus rezultatus, todėl ateitis yra optimistiška. A. Gumuliauskas sako, kad: „<...> buvo susiformavusi tradicija, kad žaisti už Lietuvą yra didžiulė garbė. Ir dar toks vienas variantas, kad tai buvo bene vienintelė galimybė šaltojo karo metais išvažiuoti į užsienį. Dabar tas išvažiavimas į užsienį jau atkrito ir bent jau, kiek aš žinau, kad Lietuvos rinktinėje vyrauja tokia garbės atmosfera žaisti už savo tėvynę. Bet vis dėlto pas mus susiformavo vartotojiškoji visuomenė, kur pagrindinė vertė tampa pinigai ir aš bijau, kad būtent šios tendencijos gali pajudinti ir paties krepšinio perspektyvą, kad ta jaunoji karta, žaisdama už Lietuvos rinktinę

nepasakytų: „man neįdomi ta reklama, man įdomu kiek aš už ją gausiu?“. Aš viliuosi, kad tas laikas galbūt ateis, bet laiką būtų galima nustumti vis tolyn ir tolyn. Lietuvą gali sukrėsti įvairūs istoriniai įvykiai. Tai vėl krepšinis bus rezistencijos priemonė, kaip ji buvo sovietmečiu, nes šaukti „Lietuva, Lietuva!“ buvo galima tik krepšinio varžybose, gatvėje negalėjai šaukti. Aš žiūriu optimistiškai, kol kas, kas vyksta. Dabar tai, kiek tenka skaityti, kiek tenka girdėti, kad bent Lietuvos rinktinė, buvimas joje yra didžiulė garbė kiekvienam. Tai be abejonės, kad kiekvienas lietuvis stengiasi patekti į tą pačią aukščiausią Lietuvos krepšinio viršūnę, tai yra į Lietuvos rinktinę. Kiekvienas stengiasi ir kiekvienam ten būti yra labai didžiulė garbė. Be abejonės buvimas Lietuvos rinktinėje pakelia ir to žaidėjo kainą rinkoje. Čia viskas aišku. Tai kol tas jausmas egzistuos, kiek jis ilgai egzistuos niekas nežino, tai tol aš manau krepšinio perspektyvos Lietuvoje bus geros, kaip sakant pagyvėsime pamatysime, kaip čia gali būti <...>“ (žr. priedą Nr. 25). Su pastarąja mintimi sutinka K. Kiudulaitė: „<...> Perspektivos nemažos. Tu treniruojiesi ir gali tapti tikrai profesionaliu žaidėju, dirbant su tokiais aukšto lygio treneriais ir gera treniruočių sistema <...>“ (žr. priedą Nr. 26). Taigi, Lietuvoje treneriai tikrai yra aukšto lygio, kompetentingi, todėl čia galima daug pasiekti. V. Krištopavičius antrina: „<...> Mūsų šalies krepšinio lyga (LKL) tampa vis pajėgesnė, kas yra įdomu žiūrovams, patrauklesnė užsienio žaidėjams. Vis daugiau lietuvių yra „medžiojami“ užsienio komandų. Tad potencialo turime dar pilnus aruodus <...>“ (žr. priedą Nr. 27). Vadinasi, Lietuvoje krepšinis – prestižinė sporto šaka, o krepšininkai patrauklūs užsieniečiams, kurie nori juos prisivilioti į savo komandas. Š. Linkius mato šviesias krepšinio perspektyvas: „<...> Lietuvoje krepšinis niekada nežlugs, nes turi labai stiprius pamatus ir begalinį jaunų žmonių susidomėjimą šia sporto šaka <...>“ (žr. priedą Nr. 29). Tačiau G. Petryla galvoja apie krepšinio mokyklos sistemos tobulinimą: „<...> Perspektivos priklauso nuo to, kur treniruojiesi. Iš mažesnių miestelių ar kaimų daug potencialių vaikų tampa nepastebėti <...>“ (žr. priedą Nr. 30). Tai galėtų būti rekomendacija treneriams, federacijos klerkams. Ž. Šeštokas akcentuoja aukštą trenerių lygį pradinėje rengimo stadijoje: „<...> Kol bus gerų vaikų trenerių, tol perspektyvos bus geros <...>“ (žr. priedą Nr. 34). Analogiškai kalba M. Vasiliauskas: „<...> Didelės perspektyvos, nes Lietuvoje yra puikios sąlygos tapti geru krepšininku, geru krepšinio treneriu ir t.t. <...>“ (žr. priedą Nr. 35). Tuo tarpu H. Vorotnikovas taip pat kalba apie geras krepšinio perspektyvas: „<...> kad tave matytų ir pastebėtų, turi būti talentingas ir sunkiai dirbti. Bet šiais laikais perspektyvas kuria krepšinio agentai“ (žr. priedą Nr. 36). Vadinasi, anot respondento, krepšininko sėkmė globalizacijos sąlygomis priklauso ne tik nuo asmeninių savybių, bet ir nuo krepšinio agento apsukrumo. Tai jau – vartotojiškos visuomenės elementas.

IŠVADOS

1. Sportas turi bruožų, būdingų kultūrai. Jis turi sąsajų su menu. Akcentuotina, kad XXI a. sportas tampa ne vien fizine veikla, bet taip pat pasižymi šou elementais. Tai ypač būdinga krepšinio varžyboms. Lietuvoje ši tendencija manoma, kad atsirado iš paskatų sutraukti kuo daugiau žiūrovų į sporto arenas. Ji siejama su mada iš Amerikos, iš NBA. Tai naudinga ne tik verslininkams, bet ir ateinantiems žmonėms, nes čia jiems suteikiami patogumai.
2. Krepšinis atsirado dėka Amerikos lietuvių, kurie parodė, kaip reikia žaisti krepšinį. Tarpukariu laimėti du Europos čempionatai išpopuliarino sporto šaką visuose Lietuvos miestuose. Sovietų Sąjungoje Lietuva ir toliau rodė gerus pasiekimus, kurie dar labiau įtvirtino šį sportą. Reiktų pabrėžti, kad tuo metu gatvėse žodžio – Lietuva nebuvo. Žmonės galėjo jaustis laisvai tik per varžybas. Krepšininkai save identifikavo lietuviais, nors ir žaidė rusų komandose, už Sovietų Sąjungą. Svarbu, kad sportininko viduje išliko tikroji tautinė tapatybė. Po Nepriklausomybės atgavimo ne tik krepšininkams, bet ir visiems sportininkams, atsirado galimybės išvažiuoti į užsienį, bet taip pat atstovauti nacionalinei šalies rinktinei.
3. Krepšinis – neatsiejamas nuo moderniosios Lietuvos istorijos. Šis žaidimas prisidėjo prie tautinio atgimimo sąjūdžio plėtros XX a. pabaigoje bei Nepriklausomybės atstatymo. Krepšinis skelbė Lietuvos egzistenciją tarpukariu bei 1992 m. Barselonos olimpinėse žaidynėse, kada pirmą kartą šalies istorijoje nacionalinė vyrų rinktinė iškovojo bronzos medalius.
4. Lietuvoje krepšinis vadinamas antrąja religija. Jis visada buvo kartu su lietuviu, sunkiausiai laikotarpiams, kai jis buvo okupuotas, tremtyje ir t.t.. Krepšinis populiarus dėka pergalių, nes šis sportas išsiskiria iš kitų. Žymūs krepšininkai išgarsino Lietuvos vardą, pritraukia turistus, žiniasklaidos dėmesį. Tai – ekonominė, kultūrinė nauda valstybei.
5. Krepšinis ugdo dvasią, ryžtą, savarankiškumą. Labai svarbus tikslo siekimas, kuris aktualus kiekvienam žmogui. Kultūra gali egzistuoti dėka intelektualiai stiprių žmonių. Krepšinis svarbus valios ugdymu, pasitikėjimu. Tai – vertybės, kurios svarbios socialiniame – kultūriniame lietuvių gyvenime.
6. Krepšinis Lietuvą daro žinoma ir dėl to jaunimui atsiveria perspektyvos treniruotis ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio klubuose. Galima padaryti karjerą, įgyti praktikos, pamatyti, kaip vystosi kitos kultūros.

7. Krepšinis yra ne vienam žmogui, o masei. Sirgaliai patriotiškumu išsiskiria pasaulio kontekste. Tai dar viena svarbi ypatybė, kuri reikalinga kiekvienos tautos atstovui, kiekvienai kultūrai, t. y. gerbti tėvynę, būti patriotu.
8. Tiek su krepšiniu tiesiogiai susiję asmenys, tiek žaidėjus palaikantys sirgaliai teigia, kad krepšinis yra kultūros dalis. Krepšinis suvienija žmones. Jis gali būti vadinamas tautos sportu.
9. Krepšinio kaip kultūrinio gyvenimo fenomenas Lietuvoje susiformavo dėl istorinių priežasčių. Dėl jo Lietuva tapo žinoma pasaulyje. Lietuviai didžiuojasi šiuo sportu, garsiais krepšininkais ir treneriais. Akcentuotina, kad krepšinio nauda yra ne tik moralinė, bet ir materialinė. Jo pagalba diegiamos teigiamos vertybės – piliečių bendradarbiavimas, supratingumas, patriotiškumas. Svarbiausia iš jų – vienybė. Be to, krepšinis neša pelną verslininkams.

LITERATŪRA

1. Agamalijev, Malik ir Tamulaitienė Regina. „Sporto kaip socialinio–kultūrinio reiškinių, problematika Lietuvos istoriografijoje“. [žiūrėta 2014 12 12]
<http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2009~ISSN_1648-8776.N_4_25.PG_6-12/DS.002.0.01.ARTIC>.
2. Agamalijev, Malik. „Simbolinės hierarchijos konstarvimas (taisyta į konstravimas) 2011 Europos krepšinio čempionato diskurse“, Šiaulių universitetas. Magistro darbas. [žiūrėta 2014 11 10]
<http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2012~D_20120831_105925-01672/DS.005.0.01.ETD>.
3. Agamalijev, Malik. „Sporto kaip socialinio–kultūrinio reiškinių, problematika Lietuvos istoriografijoje“, Šiaulių universitetas. Bakalauro darbas. [žiūrėta 2014 12 12]
<http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100903_164220-11027/DS.005.0.02.ETD>.
4. „Arūnas Gumuliauskas, kandidato biografija“. [žiūrėta 2014 11 15]
<http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2004/euro/kandidatai/kand_biog_1_261006.htm>.
5. Bareckas, Karolis. „Krepšinio blizgesys ir skurdas“. [žiūrėta 2014 11 10]
<<http://www.zurnalistika-kitaip.lt/tiesiog-nuomones/krepšinio-blizgesys-ir-skurdas>>.
6. Bogušas, Vygintas. *Ties Lietuvos sporto ištakomis (1919–1939 m.), Metai ir veidai, startai ir vardai*. Kaunas: Arx Baltica, 2007.
7. Butautas, Stepas, et al. Tarybų Lietuvos krepšinis. Vilnius: Mintis, 1985.
8. „CARLA (Center For Advanced Research on Language Acquisition). *What is Culture?*, [žiūrėta 2015 03 01] <<http://www.carla.umn.edu/culture/definitions.html>>.
9. Genys, Dainius. „Kuo susijęs sportas ir menas?“ [žiūrėta 2014 11 15]
<<http://www.alfa.lt/straipsnis/49775866/kuo-susijes-sportas-ir-menas>>.
10. Genys, Dainius. „Mes – už Lietuvą! Ar tik per krepšinį?“. [žiūrėta 2014 11 10]
<<http://www.delfi.lt/sportas/krepšinis/mes-uz-lietuva-ar-tik-per-krepšini.d?id=63276506>>.
11. Gulbinaitė, Audronė. *Krepšininkų pasitikėjimo savimi ypatumai*. Magistro darbas. [žiūrėta 2014 12 12] <http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2005~D_20050520_144212-72793/DS.005.0.01.ETD>.
12. Klopp, Jacques. *Basketball: in Lithuania, basketball is second only to God*. [žiūrėta 2014 11 10]. <<http://www.abs-cbnnews.com/sports/08/30/11/lithuania-basketball-second-only-god>>.

13. Kazakevičius, Vytautas ir Stonkus, Stanislovas. *Krepšinis ir krepšininkai*. Vilnius: Mintis, 1966.
14. Kiseliūtė, Erika. „Krepšinis – antra mūsų religija. Kodėl?“ [žiūrėta 2014 11 10] <<http://www.jauti.lt/krepšinis-antra-musu-religija-kodel/>>.
15. Klimka, Libertas. „Etnologas L. Klimka: sportas yra kultūros dalis“. [žiūrėta 2015 02 10] <<http://valstietis.tv3.lt/Pradzia/Naujienos/Sportas/Etnologas-L.-Klimka-sportas-yra-kulturos-dalis>>.
16. Kremer, John, et al. *Key concepts in Sport Psychology (SAGE Key Concept series)*. India: Replika Press, 2012.
17. Kubilius, Andrius. *Kodėl krepšinis Lietuvoje gražesnis už politiką*. Vilnius: Versus aureus, 2004.
18. Lietuvių kalbos žodynas. [žiūrėta 2014 11 10] <<http://www.lkz.lt/startas.htm>>.
19. Procuta, Eglė. „Lithuania: steeped in history – and basketball stats“. [žiūrėta 2015 01 05] <<http://www.theglobeandmail.com/life/travel/destinations/lithuania-steeped-in-history---and-basketball-stats/article592084/>>.
20. Smith, Doug. „Basketball is life to Lithuanian fans“. [žiūrėta 2015 01 05] <http://www.thestar.com/sports/basketball/2010/08/29/basketball_is_life_to_lithuanian_fans.htm>.
21. Stonkus, Stanislovas. *Krepšinis. Istorija, teorija, didaktika: vadovėlis Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams*. Lietuvos kūno kultūros akademija. Kaunas: LKKA, 2003.
22. Stonkus, Stanislovas. *Sportas tarpukario Lietuvoje*. Kaunas: Šviesa, 2007.
23. Stonkus, Stanislovas. *Sporto terminų žodynas. T. 2–asis patais. ir papild. leid.: aiškinamasis žodynas. Angliški, vokiški, rusiški terminų atitikmenys. Būtiniausias žinios*. Kaunas: LKKA, 2002.
24. Šukys, Saulius. *Socialiniai, etiniai sporto aspektai: studijų knyga*. Kaunas: LKKA, 2005.
25. Tamošauskas, Povilas. *Humanistiškai orientuotas studentų fizinis ugdymas, monografija*. Vilnius: Technika, 2000.
26. Tamulaitienė, Regina. Sporto istorinė raida. N. D. Interaktyvus. [žiūrėta 2015 01 16]. <http://www.istorijoszurnalas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=241&Itemid=65>.
27. „Tyrimas: krepšinis dar ilgai bus populiariausia sporto šaka Lietuvoje“. [žiūrėta 2014 11 10] <<http://www.lrytas.lt/-12720162721271555507-tyrimas-krep%C5%A1inis-dar-ilgai-bus-populiariausia-sporto-%C5%A1aka-lietuvoje.htm>>.

28. Woods, Mark. *Basketball pulse strong in Lithuania*, [žiūrėta 2015 01 05]
<http://espn.go.com/nba/story/_/page/Lithuania-110916/eurobasket-lithuania-shows-basketball-passion>.

SANTRAUKA

Ernesta Gužauskaitė

KREPŠINIS KAIP LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO FENOMENAS

Magistro darbe tyrinėjamas sportas kaip reiškinys, kuris turi kultūros bruožų. Akcentuojama, kas yra kultūra, ir kas yra sportas.

Tyrimo objektas – krepšinis kaip Lietuvos socialinis – kultūrinis reiškinys. Tyrinėjama sporto reikšmė kultūrai. Tikslas – pasitelkus interviu metodą, išanalizuoti krepšinio svarbą Lietuvoje, kas tai lėmė. Be interviu metodo nuosekliai apžvelgiama ir pristatoma Lietuvos krepšinio istorija, pergalės, kurios padarė įtaką krepšinio populiarumui.

Darbo problema: Krepšinis Lietuvoje susilaukia daugiau dėmesio nei kitos sporto šakos. Svarbu išsiaiškinti, kodėl krepšinis yra populiariausia sporto šaka Lietuvoje? Kokios priežastys tai nulėmė.

Magistro darbe atsižvelgiama į sporto ir kultūros panašumus. Aptariamas krepšinio ir meno santykis. Taip pat akcentuojamas verslas, kodėl sporto šaka tampa vis daugiau šou elementų, turinčia veiklą.

Krepšinio raida Lietuvoje parodo, kad tai yra sunkiu darbu pasiekti rezultatai.

Respondentų atsakymai leidžia teigti, kad krepšinis yra neatsiejama dalis nuo lietuvių gyvenimo. Taip vyksta dėl žaidimo tradicijų ir išskirtinumo. Visų pirma tai nenuobodi sporto šaka, kurioje dominuoja netikėtumo faktorius. Tai leidžia teigti, kad sportas turi būti patrauklus akiai, išsiskirti, kad neatsibostų žiūrėti.

Aukštų rezultatų dėka krepšinis tapo populiariausia sporto šaka. Tai ne tik žaidimas, kurį malonu žaisti. Jis pasižymi vertybėmis, kurios reikalingos kiekvieno piliečio gyvenime, visuomenėje. Tai moralinės vertybės, kurios skatina bendrauti, siekti užsibrėžtų tikslų, suprasti vienas kitą. Be to, žaidimas skatina gerbti savo šalį, būti patriotu.

Krepšinis su kiekvienu laikotarpiu atgimsta vis iš naujo. Dėl jo Lietuva yra žinoma ir vertinama. Tai naudinga dėl politinių, ekonominių priežasčių. Krepšinio erdvė yra palanki komunikacijai.

Raktiniai žodžiai: sportas, kultūra, krepšinis, istorija.

SUMMARY

Ernesta Gužauskaitė

BASKETBALL AS THE PHENOMENA OF LITHUANIAN CULTURAL LIFE

This Master's thesis analyses sports as the phenomenon which has appropriate cultural features. It emphasizes what is a sport and what is culture.

Object of the paper - basketball as Lithuanian social – cultural phenomenon. Sports meaning to culture has been analyzed. The major objective of this paper is using the interview method to analyze the importance of basketball in Lithuania and conditions which determine it. Besides the method of interview other methods have been used, the history of basketball in Lithuania was thoroughly analyzed as well as the victories which made basketball so popular.

The major topics of the thesis: basketball in Lithuania attracts more attention than other branches of sports. It is important to analyze why basketball is the most popular sports in Lithuania. What are the reasons defining it?

Master thesis discusses the similarities between sports and culture. The relationship between sports and art has been analyzed. It also emphasizes the influence of business: why the branch of sports is becoming the activity with many show elements.

The development of basketball in Lithuania shows that spectacular results might be reached only working hard.

On the basis on the answers of the respondents it might be stated that basketball is a part of Lithuanians life. It bears the significance due to the traditions and uniqueness of the game. First of all it is an active branch of sports bearing the factor of unexpectedness. This assumes that sports have to be eye catching and grasping your attention.

Due to the high results basketball became the most popular branch of sports. It is not just a game that is fun to play. It has the virtues that are essential to each member of the society. These are moral virtues, that encourage communication, reaching one's goals and understanding each other. Moreover the game encourages respecting your own country and revealing patriotic feelings.

In each period of the history basketball is revived. Due to it Lithuania is well known and evaluated. It is useful for political and economical reasons. The area of basketball is favorable for communication.

Key words: sports, culture, basketball, history.

PRIEDAI

Nr. 1 Interviu klausimai sirgaliams

Kodėl Jums patinka krepšinis?

Kaip tapote sirgaliumi?

Kodėl esate krepšinio, o ne kitos sporto šakos sirgalius?

Ar žinote Lietuvos krepšinio istoriją?

Ar norėtumėte ne tik sirgti, bet ir žaisti krepšinį?

Ką reiškia būti krepšinio sirgaliumi? Ar Jūs tai laikote darbu, pomėgiu?

Kaip pritraukiate naujus žmones?

Ar jus palaiko krepšininkai? Ar jaučiatės reikalingi?

Kokie privalumai ir trūkumai būti sirgaliumi?

Ar sirgalių klubai Lietuvoje savo veikla ženkliai skiriasi?

Kokia sirgalių judėjimo Lietuvoje struktūra?

Kurį krepšinio klubą Lietuvoje karščiausiai remia sirgaliai?

Ar egzistuoja nesutarimai, konkurencija tarp atskirų klubų sirgalių?

Kodėl šis žaidimas populiariesnis už kitas sporto šakas Lietuvoje?

Ar krepšinis yra kultūros dalis?

Nr. 2 Interviu klausimai krepšininkams ir treneriams

Kaip susidomėjote krepšiniu ir kodėl pasirinkote šią, o ne kitą sporto šaką?

Ką Jums reiškia krepšinis?

Kaip Jūs manote, kodėl krepšinis Lietuvoje yra populiarus? Kas prie to prisidėjo?

Kur glūdi lietuvių krepšininkų pasiekimų tarptautinėje arenoje šaknys ?

Ar krepšinis yra kultūros dalis?

Šiuolaikinės krepšinio varžybos vis labiau panašėja į meno renginį. Kada ir iš kur ši tendencija atsirado?

Kuo pasižymi krepšinis? Ar jį galima laikyti vienijančiu žaidimu?

Ar Lietuvos krepšinio klubai turėtų remtis tik vietinių ar legionierių krepšininkų pagalba?

Ar globalizacijos sąlygomis dar egzistuoja nacionalinės krepšinio mokyklos? Kokios labiausiai išsiskiria?

Kodėl krepšinis yra laikomas antrąja Lietuvos religija?

Kodėl šis žaidimas populiarnesnis už kitas sporto šakas Lietuvoje?

Kokie privalumai ir trūkumai yra būti krepšininku?

Ar krepšinis lietuviams atveria naujas galimybes? Kokias?

Ar krepšinio dėka Lietuva tampa žinomesne pasaulyje? Kokia iš to nauda?

Kokios krepšinio perspektyvos Lietuvoje?

Nr. 3. Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Anatolijus Čiupkovas

Lytis Vyras

Amžius 31

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Magistro laipsnis

Užsiėmimas Kita

1. Nes tai dinamiškas ir įdomus sportas.
2. BC "Šiauliai". Nuo mažens patiko gimto miesto komanda.
3. Nes krepšinis įdomenis.
4. Tikriausiai
5. Taip. Sirgti jau pabodo.
6. Tai yra pomėgis. Tai reiškia, kad palaikai mėgstamą komandą.
7. Prikalbinu.
8. Kartais.
9. Privalumai - geros emocijos. Trūkumų nėra.
10. Taip, bet ne ženkliai.
11. Standartinė.
12. Kauno "Žalgirį"
13. Taip.
14. Nes tai Lietuvos istorija.
15. Taip.

Nr. 4 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Nerijus

Lytis Vyras

Amžius 18

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Profesinė kvalifikacija

Užsiėmimas Kita

1. Krepšinis yra mano religija, be jo būtų sunku gyventi.
2. Tiesiog kai pradėjau lankyti krepšinio rungtynes mane tai sugundė. Šiaulių "Šiauliai"
3. Kaip ir minėjau krepšinis mano religija.
4. Taip domėjausi.
5. Labai norėčiau, tai mano svajonė.
6. Tai reiškia palaikyti savo komanda visa širdimi, skanduoti kad tik tai padėtų laimėti. Greičiau tai pomėgis.
7. Pasikviečiu eiti kartu.
8. M anau kad palaiko, jiems labai reikalingas fanų palaikymas. Taip.
9. Privalumas yra vien tas jau, kad turi galimybę sirgti už savo komanda. O trūkumu tame neižvelgiu.
10. Nežinau dėl kitų klubų fanų, bet manau kad nelabai skiriasi.
11. Negaliu atskleisti.
12. Aš turiu tik vieną komandą, tai yra Šiaulių "Šiauliai"
13. Taip.
14. Populiariesnis, nes pasiekimai aukšti, ir šis žaidimas yra fantastiškas.
15. Taip!

Nr. 5 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė arnas sergis

Lytis Vyras

Amžius 27

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Vidurinis išsilavinimas

Užsiėmimas Bedarbis

1. nes tai puiki sporto saka
2. norečiau palaikyti savo miesto komanda uztat atečiau y sektoriu kur renkasi tokie pat bendraminciai ir dab jau 10 metų palaikau šiaulių krepšinio komanda
3. nes krepšinis mano mėgstama sporto saka
4. taip
5. ir sergu už krepšini ir žaidžiu krepšini
6. daug reikiama tai laikau pomėgiu
7. yra daug priemonių pritraukti žmones
8. krepšinis neapseina nuo krepšinininkų ir jų palaikanciu žmonių palaikima tikrai jaučame manau mes esame klubų reikalingi
9. susirandai bendraminciu nauju draugu vientik privalumai
10. nemanau kad ženkliai skiresi
11. palaikyti savo miesto komanda visur ir visada
12. kauno žalgiri
13. taip nesutarimu būna o konkurencijos nelabai ir yra
14. nes tai lietuvių religija
15. manau kad taip

Nr. 6 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Deividas M

Lytis Vyras

Amžius 19

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Kita

Užsiėmimas Paslaugų pramonė

1. Emocijos krepšinio patinka
2. Šiaulių
3. Nežinau
4. Gal
5. Taip
6. Pomėgis :)
7. 0.o
8. Taip
9. Jokių +-
10. Nežinau
11. Nežinau
12. Šiaulių
13. Taip :)
14. Nes tik krepšinyje kol kas esame kažka rimto pasieke
15. Tikriausiai :p

Nr. 7 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Karina

Lytis M oteris

Amžius 22

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kita

1. Nuo vaikystės pradėjau domėtis taisyklėmis, Lietuvos komandomis, tuomet pradėjau krepšinį žiūrėti salėje ir kažkuo patiko.

2. Palaikau Šiaulių Šiaulius. Tiesiog pradėjus eiti stebėti krepšinio pastebėjau, kad daug įdomiau ir emocionaliau tai galima daryti fanų būryje, todėl tiesiog prisijungiau prie jau esančių fanų grupės.

3. Nes tai nemonotoniška sporto šaka. Tarkim futbole per visas rungtynes gali nebūti nei vieno įvarčio, o štai krepšinyje kiekviena sekundė gali būti lemiamą. Tai ir suteikia krepšiniui žavesio.

4. M anau, kad žinau pakankamai.

5. Ne

6. Tai pomėgis, teikiantis daug džiaugsmo. Žinoma, išvykos ir namų rungtynės reikalauja nemažai laiko, bet visos emocijos, patiriamos rungtynių metu, viso to vertos.

7. Bent jau anksčiau tai padaryti būdavo labai sunku. M anau tai priklauso nuo komandos pasirodymo k'le, nes kuo daugiau pergalių, tuo daugiau sirgalių ir fanų atsiranda. O štai kuo sunkiau sekasi, tuo jų mažiau..

8. Klubo atstovai padeda, krepšininkai padėkoja po rungtynių, tad manau tikrai esame reikalingi.

9. Jei esi tikras fanas, nuoširdžiai palaikantis savo komandą, tai buvimas fanu yra vienas didelis privalumas, suteikiantis daug gerų emocijų ir džiaugsmo. O štai bent šiuo metu tai nesugalvoju trūkumų.

10. M anau, kad taip.

11. Nelabai supratau klausimo esmę...

12. Bent jau anksčiau tai buvo Žalgirio ir ryto fanai, tačiau šiuo metu, kuomet ir krepšinio klubai tapo stipresni, daug daugiau komandų turi aktyvius fanus. Ir tai ne tik didieji miestai, bet ir mažesni, tokie kaip Pasvalio pieno

žvaigždės, Utenos ir kt.

13. Žinoma, kad taip.

14. Nes tai vienintelis normalus žaidimas, kurio žiūrėt neatsibosta.

15. Taip

Nr. 8 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Mantas U.

Lytis Vyras

Amžius 31

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Aukštesnysis (dabar - aukštasis koleginius) išsilavinimas

Užsiėmimas Statyba / Nekilnojamasis turtas

1. o kaip jis gali nepatikti?

2. Šiaulių "Šiauliai"

3. Aš apskritai sporto fanas

4. Taip

5. Taip

6. Tai pomegis, galimybė pabėgti nuo kasdieninės rutinos

7. pasiulau kartu eiti i krepšini

8. taip

9. ++++++

10. nzn

11. kojomis turbūt. Kai kojos nebelaiko tada keturiomis arba draugu pagalba juda

12. Žalgiri

13. taip

14. nes krepšinis lietvių širdyse

15. lietuvoje taip

Nr. 9 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Benas N

Lytis Vyras

Amžius 25

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Vidurinis išsilavinimas

Užsiėmimas Gamyba / Pramonė

1. Nes pats sportuoju
2. Jau senai fanas,tad gerai neatsimenu.Tai zinoma Siaulius :)))
3. M an patinka daug sporto saku,tenisas futbolas beisbolas ledo rutulys,bet daugiausiai prie sirdies tai zinoma krepšinis,nes esu fanas :)
4. Taip
5. Taip
6. Linksma kolektyvas,malonu bendrauti su jais :) As tai laikau hobiu
7. Skrajutemis,pasiulau pazystamiems ,kiti dar kitiems taip ir buriames :)
8. Tai zinoma kad palaiko :) be musu jie nelaimetu :D
9. Nera trukumu :)
10. issiskiria tik nesubrendeliai ir issisokeliai,tai Lietuvos ryto fanai ir Neptuno
11. Kada gali tada ir buni su komanda isvykoje ar kai zaidzia namuose ;)
12. As tai zinoma Siauliu,bet visa LIETUVA tai tikrai kad Zalgiri
13. Tai zinoma kad nesutarimu buna su Rytu ir Neptunu,su kitais fanais viskas tvarkoje
14. Nes jis Lietuvoje Nr.1...Didziausi pasiekimai sporto sakoje
15. Zinoma

Nr. 10 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Egidijus Karinauskas

Lytis Vyras

Amžius 31

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Aukštesnysis (dabar - aukštasis koleginiis) išsilavinimas

Užsiėmimas Prekyba / Pardavimai

1. Smagus žaidimas.energingas.daug emociju.puikus laisvalaikio praleidimo budas tiek žaidziant.tiek ziurint varžybas arenoje.tiek prie tv.
2. Siaulius.
3. M egsta sporto saka.krepsinis lietuviams Nr1.o as lietuvos patriotas :)
4. Zinau siek tie
5. Taip.
6. Pomegiu
7. Netraukiu
8. M mmmmm
9. Privalumas vienas.nusvilpt ryto fanus
10. Taip
11. Nezinau
12. Zalgiri ir toronto raptors:)
13. Aisku
14. Todel kad federacija turi daug saibu,daug reklamos.o kitos sporto sakos gauna centus ir neturi geru sporto baziu.
15. Ale.

Nr. 11 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Tomas Kušeliauskas

Lytis Vyras

Amžius 20

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Nebaigtas aukštesnysis (dabar - aukštasis koleginius) išsilavinimas

Užsiėmimas Administravimas / Biuro administravimas

1. Įdomus komandinis sportas, kuris sukelia daug emocijų jo žiūrovams, bei smagus laiko praleidimo būdas jį žaidžiant.
2. Tiesiog mėgstu sportą taip pat ir krepšinį, palaikau savo miesto komandą KK Šiaulius.
3. Esu taip pat ir futbolo fanas, tačiau krepšinio fanas esu todėl, jog Lietuvoje neįmanoma nesidomėti sportu jei mėgsti sportą, taip pat stebiu buvusio kaimyno ir gero draugo žaidimą LKL lygoje.
4. Šiektiek
5. Beabejo, tai būtų geras laiko praleidimo būdas, o jei už tai dar ir būtų mokama alga, būtų tiesiog nuostabu.
6. Tai reiškia turėti įdomią veiklą kitu nei darbo ar mokslo metu, kurį galima tikrai laikyti pomėgiu.
7. Nuolat kviečiu draugus stebėti varžybų.
8. Beabejo, jie nuolatos stengiasi pasakyti gerą žodį apie juos palaikančius žmones.
9. Privalumai tokie, kad yra smagiai leidžiamas laisvas laikas, bendraujama su daugybe įdomių žmonių. Trūkumai tai tam tikros išlaidos, kurias sudaro atributikos, bilietų pirkimas ir kita.
10. M anau, kad tik šiek tiek, tačiau pagrindiniai jų tikslai yra tie patys.
11. Nežinau
12. KK Kauno Žalgirį
13. Egzistuoja
14. Todėl, kad turi galias tradicijas, didžiausią piniginę paramą bei geriausias sąlygas sportuoti.
15. Taip

Nr. 12 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė indre

Lytis M oteris

Amžius 28

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas M agistro laipsnis

Užsiėmimas Švietimas / M okslas

1. Nes krepšinis yra ta sporto šaka - kuri yra Lietuvos pasididžiavimas, azartiškas ir užvedantis žaidimas.
2. Draugas yra fanas. Šiaulių krepšinio klubas.
3. Todėl, kad krepšinis įdomiausias žaidimas.
4. Šiek tiek žinau.
5. Jau esu žaidusi, todėl dabar malonu tik stebėti.
6. Krepšinio fanas turi būti kaip pavyzdys kitiems sirgaliams, tai turi būti pomėgis į kurį reikia žiūrėti rimtai.
7. Aš jų netraukiu.
8. Taip, krepšininkai palaiko ir jaučiamės labia reikalingi.
9. Privalumas, kad gali būti fanu. Trūkumai - per toli nuo visų rungtynių stebėtojų.
10. Nesidomiu.
11. Nežinau.
12. Kauno "Žalgirio".
13. Taip.
14. Jis labiausiai finansuojamas, turim daug žmonių padarius karjerą šioje srityje.
15. Taip.

Nr. 13 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Erlandas Tamašauskas

Lytis Vyras

Amžius 27

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Aukštesnysis (dabar - aukštasis koleginius) išsilavinimas

Užsiėmimas Sveikatos apsauga / Socialinė apsauga

1. tai yra Lietuvos religija nr.1

2. gyvenu Šiauliuose, myliu Šiaulius, ir kiek galėsiu tiek stengsiuosi palaikyti krepšinio komandą Šiauliai

3. esu ir krepšinio ir futbolo fanas

4. kažkiek susipažinęs :)

5. norėčiau, bet deja nebegaliu

6. nemanau kad tai darbas, atlyginimo niekas nemoka :D tai yra pomėgis

7. bandau kalbinti pažįstamus asmenis

8. krepšininkai palaiko mus, po kiekvienų varžybų, laimi ar pralaimi, visada atsidėkoja

9. nemokai gali įeiti į varžybas, apsilankyti kituose miestuose, jų sporto salėse, arenose.

Trūkumų... manau galima kai lengvą trūkumą vadinti balso prarėkimą :D

10. skiriasi nuo ko, jei palyginimui užsienio fanai, jų daug daugiau, Lietuvoje nėra didelių fanų grupuočių

11. tai yra civiliai žmonės, kurie kai žaidžia LIETUVA būna vieningi, tačiau kai žaidžia jų palaikomi klubai, peilis :D

12. žalgirio

13. visko būna

14. nes tai yra religija nr.1, ne nr.2, o nr.1

15. taip, taip ir dar kartą taip

Nr. 14 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė a a

Lytis Vyras

Amžius 28

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kita

1. Patinka ne kiek pats krepšinis, o ideja, kad arenoje galima smagiai praleisti laiką su draugais.

2. Nepamenu kaip. Rytas Lietuva

3. Praleidžiu šį klausimą, nes esu futbolo fanas, o krepšinis tik antraeilė sporto saka :)

4. Kažkiek

5. Ne

6. Pomegiu

7. Kiekvienas pasirenka, reikia jam šito ar ne :)

8. Dažniausiai taip

9. Jokiu

10. Taip, netgi labai

11. Kitas klausimas :))

12. Sakalai

13. Tai neisvengiama

14. Nepopuliariausias tikrai :)

15. Ne

Nr. 15 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Monika E

Lytis Moteris

Amžius 22

Gyvenamoji vieta Kaunas

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Administravimas / Biuro administravimas

1. idomus ir itraukiantis žaidimas
2. kauno žalgiri
3. patinka ir futbolas bei tenisas , bet krepšinis labiau
4. ne visa, bet tikrai dalį taip
5. laisvalaikiu taip
6. pomėgiu
7. kartu stebdami rungtynes, ir sirgdami už vieną komandą tai suvienija
8. taip
9. išlaidos bilietams atributikai, bet taip suteikia paties geriausių jausmus
10. ne
11. stebėti rungtynes, vyksti į išvykas su komanda į kitas šalis, finansinė pagalba
12. kauno žalgiri
13. žinoma
14. nes lietuvių daugiausiai juose pasiekė
15. manau taip

Nr. 16 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė I

Lytis M oteris

Amžius 26

Gyvenamoji vieta Kauno apskritis

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kultūra / M enai / Pramogos

1. Todėl, kad tai yra įdomi sporto šaka, kuria domiuosi nuo vaikystės. Taip pat šeimoje ši sporto šaka yra labai mėgiama, tai galbūt ir tai turėjo įtakos pamėgti krepšinį.

2. Palaikau Žalgirio komandą, sirgale tapau tiesiog prie TV ekrano, kai žiūrėdama varžybas visada garsiai palaikydavau šią komandą, po to pradėjau lankytis varžybose, skanduoti komandos šūkius, tam įtakos turėjo ir draugės, kurios buvo didelės Žalgirio fanės

3. Šeimoje turiu daug krepšininkų, todėl esu pripratusi žiūrėti daug krepšinio varžybų ir palaikyti mėgstamas komandas. Kitos sporto šakos taip pat patinka, bet galbūt nesukelia tiek emocijų, kiek krepšinis

4. Šiek tiek

5. Ne

6. Būti sirgaliu reiškia palaikyti savo komandą tada ir kai jai sekas, ir kai nesiseka, skanduoti šūkius, vilkėti mėgstamos komandos atributiką. Man tai yra pomėgis, nes varžybas žiūriu laisvalaikio metu dėl malonumo

7. Nepritraukiu :)

8. manau, kad krepšininkams reikalingi sirgaliai, tai jaučiasi visada, kai po varžybų sportininkai dėkoja savo sirgaliams

9. *

10. manau nelabai

11. *

12. Žalgirio, Visi KAUNO žalgirio fanai :D

13. Taip ir labai didelė. Bent jau anksčiau Žalgirio fanai ir Lietuvos ryto fanai visada pasilikdavo po varžybų salėje ir įvairiomis skanduotėmis erzindavo, užgauliodavo vieni kitus. Dar ir dabar pasitaiko daug muštynių tarp sirgalių

14. Todėl, kad atneša daug pergalių Lietuvai

15. Taip

Nr. 17 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Green Death

Lytis Vyras

Amžius 29

Gyvenamoji vieta Kaunas

Išsilavinimas Aukštesnis nei magistro laipsnis

Užsiėmimas Kultūra / M enai / Pramogos

1. Nes tai yra gyvenimo būdas
2. Pirmą kartą apsilankęs varžybose tapau Žalgirio sirgaliumi visam gyvenimui.
3. Labiausiai patinkanti sporto šaka yra krepšinis,
4. Taip.
5. Ir sergu ir žaidžiu.
6. Tai yra gyvenimo būdas.
7. Įvairia reklama.
8. Taip.
9. Privalumai, kad gali kitaip dalyvauti krepšinio rungtynėse būdamas bendraminčių būryje. Gali iš arčiau matyti visą palaikomos komandos 'virtuvę', aplankyti įvairius LT miestus ir ne tik palaikydamas komandą išvykose ir t.t. Trūkumų nėra, nes viskas priklauso tik nuo paties žmogaus (Fano) pasirinkimo.
10. Nelabai..
11. Kažkokios patvirtintos asociacijos nėra, tad ir atsakyt į klausimą sunku...Kiekvieno klubo fanai turi savo atskiras struktūras.
12. Kauno Žalgirį.
13. Sunku atsakyti..
14. Dėl savo istorijos, kuri glaudžiai susijusi su pačios Lietuvos istorija.
15. Neabejotinai taip.

Nr. 18 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė -

Lytis Moteris

Amžius 24

Gyvenamoji vieta Kaunas

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kultūra / Menai / Pramogos

1. Įdomu, įtraukia, vienija, kelia geras emocijas
2. Žalgirio. Esu kaunietė ir nuo mažens palaikau šią komandą
3. gal dėl to, kad kitos sporto šakos mūsų šalyje nepopuliarios, mažiau dėmesio joms skiriama mažiau ir domimasi
4. Šiek tiek
5. nenorėčiau
6. pomėgis
7. kartu einame į varžybas, stebime rungtynes, kam patinka tas įsitraukia
8. be abejojimo palaiko. vyksta daug akcijų, renginių, į kuriuos įtraukiami sirgaliai
9. privalumai, kad gali susirasti naujų draugų, iš arčiau pamatyti krepšinio virtuvę, kartais yra galimybė susipažinti su krepšininkais. Trūkumai galbūt, kad turi laiko turėti ir lėšų, kad visas varžybas stebėt
10. Jeigu tai skirtingų sporto šakų tai taip skiriasi, o jeigu klausimas apie krepšinio, tai manau iš esmės veikla nesiskiria.
11. nežinau
12. Manau, kad Žalgirį
13. Tikrai taip. Tiek tarp Žalgirio ir Lietuvos Ryto. Tiek tarp mažesnių miestų komandų. Mano nuomone, aršiausi Lietuvos Ryto sirgaliai ir jie kaip matome dažnai su kitų klubų sirgaliais konfliktuoja
14. Man atyt istorija įtakojo. Nuo senų laikų populiarsnė sporto šaka, kuri labiau ir spaudoje viešinama ir žmonės labiau ja domisi. Taip pat svarbus faktorius, kad krepšinio srityje daug laimėjimų esame gavę ir tai gal irgi paskatina žmones labiau domėtis, vadžią labiau remti
15. Iš dalies taip. atsispindi bendravimo kultūra, krepšinio bendruomenės kuriasi

Nr. 19 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Aiste P.

Lytis M oteris

Amžius 24

Gyvenamoji vieta Kaunas

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kita

1. Nes tai dinamiškas, daug veiksmo turintis sportas. Be to, susideda iš mąstymo ir reakcijos elementų.

2. Aš savęs nevadinu sirgaliumi. Tiesiog palaikančiu Kauno "Žalgirio" komandą asmeniu.

3. Domiuosi ir palaikau kitas sporto šakas.

4. Taip, žinau.

5. Jei norėčiau, seniai būčiau žaidus.

6. Krepšinio sirgaliu reiškia aktyviai dalyvauti krepšinio komandų veikloje, palaikyti komandas varžybose savo būvimu. Tai yra labiau darbas nei pomėgis.

7. -

8. -

9. Privalumai: savęs realizavimas, patinkančios veiklos užsiėmimas, pažinčių mezgimas, savotiška gyvenimo mokykla.

Trūkumai: gal būt mažesnis skiriamas laikas šeimai ir darbui, kitai veiklai.

10. -

11. -

12. Negaliu tiksliai pasakyti. Tačiau iš spaudos matomo vaizdo galiu sžėti, kad Kauno "Žalgirį".

13. egzistuoja.

14. Lietuvoje yra labiau išsivysčiusi krepšinio mokymų centrų struktūra, yra matomi konkretūs sėkmingi šios sporto šakos sportininkų pasiekimai užsienyje, todėl tėvai manydami, kad jų vaikai gali pasiekti to paties, leidžia juos į krepšinio mokyklas. Daug vaikų žaidžia krepšinį- daug asmenų ateityje besidominčių krepšiniu. Be to, krepšinio varžyboms yra puiki reklama, puikios krepšinio arenos, lauko arenos. Ko negalima pasakyti apie kitom sporto šakom sudarytas sąlygas.

15. Taip

Nr. 20 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė	Edgaras Valčiukas
Lytis	Vyras
Amžius	27
Gyvenamoji vieta	Kaunas
Išsilavinimas	Bakalauro laipsnis
Užsiėmimas	Apsauga / Gelbėjimo tarnybos / Gynyba

1. Manau, kad tai sporto šaka, kurioje daug veiksmo, taktinių gudrybių, todėl ji labai patraukli akiai. Juk tai antroji Lietuvos religija :)

2. Palaikau Kauno Žalgirį. Kadangi nuo mažens su tėvais ir draugais stebėdavau Žalgirio varžybas, todėl įpratau jį palaikyti ir domėtis viskuo kas susiję su šia komanda, tai puikus laisvalaikio praleidimo būdas.

3. Todėl, kad apie jį rašoma, kalbama daugiausiai. Natūralu, kad kuo daugiau informacijos apie sporto šaką, tuo ji pritraukia daugiau žmonių ir skatina domėjimąsi. Krepšinis tai Lietuvos istorija ir šiandiena.

4. Taip žinau.

5. Kartais jį ir žaidžiu.

6. Manau, kad tai yra gyvenimo būdas - hobis. Būti tikru sirgaliu reiškia, kad teks paaukoti dalį savo laiko. Taip pat privalai būti visada ištikimas savo komandai.

7. Dažniausiai nauji žmonės atsiranda patys. Stebėdami rungtynes pastebi fanus, mato jų veiklą ir jeigu ja susižavi natūraliai pasijungia patys.

8. Krepšininkai visada palaiko savo fanus, lygiai taip pat kaip ir fanais juos. Manau, kad be sirgalių krepšinis patiems krepšininkams būtų tarsi pilkas ir neįdomus darbas.

9. Privalumai: naujos pažintys, kelionės, naujausia informacija, įvairios akcijos, šaunus laisvalaikio praleidimas. Trūkumai: galimi finansiniai sunkumai, nes ne visada gali keliauti u savo komanda, laiko stoka ir panašiai.

10. Manau, kad skiriasi. Viskas priklauso nuo fanų klubo tradicijų, žmonių amžiaus, jų charakterio savybių ir panašiai. Vieni vykdo ir socialinę veiklą. Kiti sukelia problemas net tik sau, bet ir savo mylimoms komandoms.

11. -

12. Kauno Žalgirį.

13. Egzistuoja ir tai suprantama, natūrali konkurencija kol ji teisinga ir nieko nežeminanti yra sveikintinas reiškinys.

14. Todėl, kad jis turi galias tradicijas. Šios sporto šakos infrastruktūra, informacijos sklaida, sporto bazių pasiskirstymas po šalį yra geriausiai išvystyta. Taip pat kuo didesnis rėmimas, politinis palaikymas tuo sporto šaka tampa dar labiau populiarsnė.

15. Taip.

Nr. 21 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Sergejus

Lytis Vyras

Amžius 28

Gyvenamoji vieta Vilnius

Išsilavinimas M agistro laipsnis

Užsiėmimas Transportas / Logistika

1. Todel, kad tai dinamiskas zaidimas. Ir tai iauge i akis, smegenis, sirdi ir kasdienybe nuo mazens.
2. Uz Kauno Zalgiri sergu jau turbut 20 metu. O o tribuna atejau vedamas jaunesnio brolio 2010 metais. Ten prabuvau 3 sezonus.
3. Todel, kad idomesne sporto saka uz kitas.
4. Vidutiniskai
5. Ne
6. Pomegiu. Nesureiksminu sito, tiesio sirgalius ir tiek.
7. Kai traukdavom, tai per pazystamus kvieti vis kad nauji prisijungtu. Vyliodamas puikiu laisvalaikio praleidimo budu. Nes laukdavo net tik buvimas kartu arenoje, bet ir isvykos i kitus miestus. Arba siaip mytai ir iskylos.
8. Jausdavomes reikalingi ir tikrai jausdavom krepšininku palaikyma
9. Privalumai - naujos pazintys. I tribuna susirinka ivairiausio plauko ir sriciu atstovu, specialistu. Uzmegstos pazintys ilgainiui nenutrūksta. Trukumu, kaip ir nematau - tai yra kiekvieno pasirinkimas
10. Is esmes ne
11. Negaliu atsakyti
12. Kauno zalgiri
13. Be abejo
14. Todel kad turi galias saknis
15. Tam tikra prasme taip

Nr. 22 Interviu atsakymai**Greta Labanauskaitė (Šiaulių „Šiauliai“ sirgalių prezidentė)**

1. Nes tai yra mėgiamiausia sporto šaka.
2. Fanus subūriau pati.
3. Pasikartosiu. Tai yra mėgiamiausia sporto šaka.
4. Žinoma
5. Ne.
6. Fanas – tai grupė žmonių, kurie yra vieningi, visada ir visur palaiko savo miesto komandą.

Tai yra didelis darbas atdiduoti visą save.

7. Paslaptis ☺ Interneto erdvėje skelbiami postai, skrajutės ir pan.
8. Taip palaiko ir jaučiamės labai reikalingi, tai galima suprasti po kiekvienų varžybų dėkingumo iš komandos pusės.
9. Vieni privalumai, trūkumų nėra ir negali būti.
10. Ženkliai nesiskiria. Visokių yra – visokių reikia ☺ Gal skiriasi labiau žmonių skaičiai.
11. Manau, kad mes tokios neturime.. ☺))
12. Visi fanai „karštai“ palaiko klubą (jo tikrai neremia) ☺ Išskirčiau Kauno Žalgirio fanus.
13. Ar egzistuoja nesutarimai, konkurencija tarp atskirų sirgalių fanų? Taip ir gana didelė.
14. Tai yra jaugė į kraują ☺
15. Ar krepšinis yra kultūros dalis? Taip

Nr. 23 Interviu atsakymai

Bendros žinios apie pateikėją

1. Gytis Čečkauskas, 1990, Kaunas
2. Sandelio darbuotojas, vidurinis, Lietuvis.
3. Helanas(Raseinių rajono lyga)/Raseinių kūno kultūros ir sporto centro krepšinio mokykla.

Atsakymai

1. Krepšiniu susidomėjau būdamas 7-8 metų, tuomet žiūrėjau kiekvienas „Žalgirio“ varžybas iki pat Eurolygos finalo, turbūt tą ką padarė ta komanda ir buvo didžiausia priežastis kodėl iki dabar krepšinis sporto šaka nr.1.
2. Laisvalaikis, Pramoga , „Religija“ ☺
3. Manau labiausiai prie to prisidejo Žalgirio mūšiai prieš SSRS komandą CSKA, tuomet tai buvo daugiau nei sportas.
4. Manau Šarūnas Marčiulionis, kadangi jis buvo pirmasis Lietuvis pašauktas NBA ir atvėręs duris į šią lygą ne tik Lietuviams, bet ir daugeliui Europiečių.
5. Taip. Jei Katuncykės koncertas provincijoje į kurį ateina 20 žmonių yra kultūros dalis, tai apie krepšinio varžybas į kurias ateina virš 10000 žmonių nėra nei ką kalbėti.
6. Nežinau iš kur tai atsirado, bet manau , kad tai vykdoma dėl žmonių pritraukimo.
7. Tai yra komandinis žaidimas, svarbiausias pergales pasiekia tik tos komandos, kurių žaidėjai supranta ir jaučia vienas kitą, tai nėra mėnesio pastngų rezultatas, reikia daug bendravimo aikštelėje, kad pilnai suprastum komandos draugą.
8. Remiantis Lietuvos klubų finansine situacija europiniame lygyje pasiekti kažką be legionierių sunku, bet LKL'e pilnai užtektų vietinių žaidėjų indėlio.
9. Labiausiai išsiskiria „Arvydo Sabonio krepšinio mokykla“ , kuri išaugino daug Lietuvos rinktinės esamų ir neabejoju, kad būsimų žaidėjų.
10. Man asmeniškai ji pirmoji. Manau, kad kas antras lietuvis paklaustas kas yra jo dievaitis nesakys Kučinskas ar Povilionienė, sakys Sabonis, Marčiulionis, Kalnietis ir pan.
11. Turbūt dėl to, kad nuo seno ir pasiekimai krepšinyje didesni nei kitose šakose, čia turėta daugiau talentų, o šiais laikais daug kas priklauso ir nuo finansavimo.
12. Nežinau taip ir nepavyko tapti . ☺ Bet manau, kad kai darbas yra pramoga, tai yra didžiausias plusas. O minusas tai turbūt tas, kad kai esi garsus sumažėja tavo asmeninis laikas.

13. Žinoma atveria, būdami gerais krepšininkais jauni Lietuviai turi galimybę mokytis ir žaisti JAV universitetuose ir gauti stipendijas mokslui, ne kiekvienam paprastam lietuviui tai įmanomas dalykas.
14. Žinoma, ją garsina tiek žaidėjai žaidžiantys tarptautiniame lygyje, tiek pati Lietuvos rinktinė, kuri duoda į kaulus daug kartų didesnių už save valstybių komandoms. Manau tai duoda naudos, kad ir finansinės. Tarkim jei Lietuvos krepšinis nebūtų garsus pasaulyje, tai ir nebūtų Europos čempionato buvę, kuris tikrai manau atnešė daug naudos.
15. Manau, kad krepšinis išliks pirma sporto šaka dar labai ilgai ir Lietuvos rinktinė dar bus tarp lyderių, nes talentų vis atsiranda, jie išugdomi, taigi manau, kad krizės nenusimato.

Nr. 24 Interviu atsakymai

Robertas Giedraitis, gimęs 1970 m., kaunietis. Daugelį metų buvo profesionalus Šiaulių miesto krepšinio komandos „Šiauliai“ žaidėjas, dabar tos pačios komandos trenerio asistentas.

1. Kaip susidomėjote krepšiniu ir kodėl pasirinkote šią, o ne kitą sporto šaką?

Susidomėjau būdamas septynių metų. Kadangi mano vyrersnioji sesuo sportavo irgi krepšini, tai mačiau kaip ji sportavo, kaip lankė ir nuėjau panbandžiau, labai patiko iš tikrųjų. Pirmi pusę metų buvo sunkesni kol pripratau.

2. Ką jums reiškia krepšinis?

Viską, visą mano gyvenimą, kiek aš gyvenu. Tai yr ir darbas, ir pomėgis, ir sportas.

3. Kodėl Lietuvoje krepšinis yra toks populiarus? Kas prie to prisidėjo?

Manau taip yra nuo senų laikų ir pats „Žalgiris“ turi senas tradicijas, taip pat dauguma kitų klubų. Tais laikais, dar sovietiniais „Žalgiris“ buvo komanda nr 1., ją palaikydavo visas Kaunas, visa Lietuva.

4. Kodėl krepšinis vadinamas antrąja religija?

Kiekvieniame vaikine ar merginoje krepšinis yra populiariausia sporto šaka Lietuvoje, nes labai daug yra pasiekimų ne tik Europoje, bet ir pasaulyje. Taip pat yra daug krepšininkų, kurie garsina Lietuvą. Dėl to ir yra antra religija.

5. Ar krepšinis yra kultūros dalis?

Be abejo, kultūros dalis, aš taip manau. Tai ne vien ėjimas į sporto salę ir sportavimas. Tai yra važiavimas į kitą šalį, reprezentuoti savo šalį, rodai, koks tu esi. Tai aš čia manau, geriausia reprezentacija šaliai“.

6. Šiuolaikinės krepšinio varžybos vis labiau panašėja į meno renginį. Kada ir iš kur ši tendencija atsirado?

Aš manau, kad iš NBA, ten yra renginys lygiai kaip koncertas, žmonės ateina pažiūrėti. Aš manau, kad žmonės ateina pažiūrėti krepšinio kaip į renginį, ne vien tik pažiūrėti, kaip kažkas sausai bėgioja, 10 žmonių su vienu kamuoliu.

Ar tai yra reikalinga?

Be abejo, kad reikalinga. Žmogus atėjo į sceną, tai jis užimtas pora valandų su šeima tikrai. Tai yra bendravimas, tai yra žiūrėjimas, matymas kažkokių kultūrinių dalykų, kurie vyksta.

7. Kuo pasižymi krepšinis? Ar jį galima laikyti vienijančiu žaidimu?

Taip, galima laikyti, dėl to kad „vienas aikštelėje yra ne karys“. Vis dėlto tai yra komanda. Tai yra 12 žmonių, plus treneriai, plus visas personalas, turintis bendrą tikslą – išlošti varžybas: vienas, antras ar trečias, pasiekti kažkokį tikslą.

8. Ar Lietuvos krepšinio klubai turėtų remtis tik vietinių ar legionierių krepšininkų pagalba? Pas mus politika yra tokia, kad tie vadinami „vietiniai“ iš tikro yra brangesni negu legionieriai. Būtų gerai, kad ta politika apsiverstų, kad Lietuvos klubai galėtų išlaikyti tuos žmones, kurie yra perspektyvūs, geri žaidėjai ir aš manau jų yra tikrai daug. Išvažiavę į užsienį galėtų sugrįžti čia. Gal ir nereikėtų tiek legionierių, bet yra tokia politika, kad legionierius yra pigesnis žmogus už lietuvi.

Ar gerai yra, kad išveža jaunos, talentingus krepšininkus 16–17 metų?

Ne, tai yra negerai aš manau. Vis dėlto tai yra jaunas žmogus, kuris galėtų būti Lietuvoje iki 20 metų ir parodyti, ką jis gali. Nuvažiavę yra daug pavyzdžių, kad daugelis išvažiuoja į Ameriką ir užgęsta ten, niekas jų neatsimena. Aišku, yra nuvažiavę ir tikrai geri žaidėjai, bet aš manau tai nėra gerai, galėtų kokią laiką tarpą pabūti čia ir tada gali išvažiuoti. Tačiau tai yra pasirinkimas, negali uždrausti. Aš manau ateityje federacija gal bandys kažką daryti, sustabdyti išvažiavimą ir dabar tai yra kažkiek daroma, aš kiek žinau.

Kokios krepšininkams būtų perspektyvos Lietuvoje?

Mūsų Lietuvos krepšinis vis dėlto yra elitinė sporto šaka, mes turime daug specialistų, kurie dirba nuo vaikų amžiaus iki suaugusių vyrų, rinktinėmis. Tai yra geri specialistai, geri žmonės.

Kodėl Lietuvoje moterų krepšinis yra mažiau žinomas nei vyrų?

Sunkus tai klausimas, kodėl jis mažiau žinomas. Šiometinis moterų čempionatas parodė, kad „Utenos“ komanda, kuri išlošė čempionatą per finalines rungtynes, kuriose buvo pilna salė. Tai labai sveikintinas dalykas, tegul kuo daugiau eina žmonių į moterų krepšinį. Smagu žaisti su moterimis krepšininkėmis, trenerėmis.

Kodėl kitos šakos gauna mažesnę finansavimą? Kodėl taip yra?

Tai parodo rezultatai turbūt. Vis dėlto krepšinis daug metų yra elite.

9. Ar globalizacijos sąlygomis dar egzistuoja nacionalinės krepšinio mokyklos? Kokios labiausiai išsiskiria?

Vienas iš pavyzdžių galėčiau paminėti Marčiulionio, Sabonio privačios mokyklos. Daug yra privačių mokyklų įsteigtų ir nacionalinių. Kuo daugiau mokyklų yra tam pačiame mieste, tai konkurencija, tai yra neužsistovėjimas aš galvoju. Tam pačiame Vilniuje, Kaune yra daug, bet ten kiekis yra didesnis. Kuo jų daugiau, tuo yra geriau.

10. Kokie privalumai ir trūkumai yra būti krepšininku?

Iš savo pomėgio tu gali gyventi. Na, o trūkumai: traumas, karjera prasideda normaliai nuo 7 metų, profesionali karjera nuo 17 metų iki 30 metų ir baigiasi. Tik 12–15 metų. Žmogus po to turi kažką daryti, eiti ieškoti savęs.

11. Kuo skiriasi krepšinis, kai Jūs žaidėte ir dabar?

Be abejo skiriasi. Tuo, kad yra visai kitokie greičiai. Viskas būdavo daug lėčiau, dabar krepšinis daug greitesnis, atletiškesnis, mobilesnis, atakų laikas sutrumpėjo, tai yra didelis skirtumas. Viskas pagreitėja ir pats žaidimas tampa greitesnis. Pačiam žiūrovui krepšinis malonesnis, negu kamuolį daužai vienoje vietoje.

Ar krepšinio dėka Lietuva tampa žinomesne pasaulyje? Kokia iš to nauda?

Be abejo tampa. Jau minėjau, tai yra rinktinių pasirodymas, mūsų elitinių žaidėjų, elitinių trenerių darbas. Parodo, kad yra tokia valstybė, mes esame tokia šalis. Antra religija, sporto šaka nr. 1.

Ar reikalingas sirgalių palaikymas ar jis prisideda prie laimėjimų?

Galiu duoti tokį pavyzdį – jei ateinate į kokį spektaklį teatre ar koncertą ir nebūtų žmonių. Koks būtų malonumas artistui ant tos scenos kažką daryti, jei nebūtų žmonių. Taip ir krepšininkui sportuoja po 2 kartus į dieną, žaidžia varžybose ir nėra motyvacijos. Jei ateina sirgaliai ir salė būna apypilnė, ir jis palaiko triukšmingai tau atsiranda antras kvėpavimas žaidime, dvigubai daugiau jėgų nei tuščioje salėje.

Ką Jūs galvojate apie konfliktus, kurie vyksta tarp sirgalių klubų?

Tai yra nelabai gražus dalykas, kuris vyksta, jaunimo išsišokimai galbūt. Krepšinis – tai yra vienijanti sporto šaka ir gali tiek žaidėjai, tiek treneriai po to būti draugais, nereikia muštis.

Nr. 25 Interviu atsakymai**Arūnas Gumuliauskas****(gimęs 1958 m., kaunietis)**

1. Aš esu kaunietis ir Kaune sporto šaka numeris vienas buvo krepšinis. Tai net minties nebuvo, kad kažką rinktis reikia, o kita vertus, aš buvau labai aukštas, klaseje aukščiausias ir kada į mokyklą atėjo treneris, jis pirmus aukščiausius pasirinko ir pasiūlė treniruotis. Taip ir pradėjau ir pradėjau, man patiko ir didžiąją dalį gyvenimo paskyriau krepšiniui. Šeimoje niekas nesportavo, tik domėjosi, tėvas buvo aistringas sirgalius. O taip, kad ten giminės tradicija, to tai nebuvo.

2. Krepšinis – antra mano gyvenimo dalis ir krepšinis suformavo mano charakterį. Jeigu sakykime Lietuva prie laisvosios rinkos perėjo tik kokiais 1990 m., tai aš laisvoje krepšinio rinkoje buvau nuo pat mažens, kadangi ten teko kovoti dėl būvio, dėl išlikimo ir ta kova paprasčiausiai tvirtino charakterį. Nepaprastai suformavo tokį bruožą kaip tikslo siekimas ir svarbiausia krepšinis atskleidė, kad nereikia niekur ieškoti pagalbos, tu turi padaryti viską pats. Atsirado savarankiškumas, pareigos jausmas, tai čia labai svarbus dalykas. Be abejonės tuo metu, kada buvo geležinė uždanga, šaltasis karas, tai krepšinis man leido pamatyti pasaulį, aš buvau vienas iš nedaugelio, kuris išvažiuodavo į užsienį, pamatydavo, kaip ten žmonės gyvena. Tie kontrastai irgi formavo požiūrį į pačią Sovietų Sąjungą ir taip toliau. Kadangi aš dalyvavau įvairaus lygio Sovietų Sąjungos pirmenybėse, išvažinėjau Sovietų Sąjungą skersai išilgai. Man ir šiandien mano darbui labai praverčia, ką aš patyriau kelionėse. Netgi, kada studentams skaitai paskaitas, pavyzdžiui, apie Europos lagerį, tai man lengva pasakoti, nes aš ten buvau, tai yra gyvas pasakojimas, o ne iš knygų.

3. Aš manau, kad mažai valstybei, mažai tautai labai yra svarbu kažkokie laimėjimai. Tarptautinėje arenoje, mažos tautos ar valstybės negali diktuoti tarptautinių santykių raidos, negali daryti įtakos didžiųjų organizacijų veiklai. Jos tampa žinomos per tokius siaurus dalykus, šiuo atveju per krepšinį. Jeigu Lietuvos krepšininkai nebūtų tapę Europos čempionais 1937 m. ir 1939 m., jeigu Lietuvos krepšininkės 1938 m. nebūtų laimėjusios Europos čempionato sidabro medalius Romoje, tai kažin ar visa tai būtų išsirutuliavę jau sovietiniais laikais į tokį krepšinio sąjūdį. Tai būtų labai sudėtinga pasakyti. Todėl po karo, jau Sovietų Sąjungoje Lietuvos krepšininkai iškovodavo aukštas vietas, į sales rinkdavosi daug žiūrovų. Tai dėjo pagrindus. Kai Lietuvos krepšininkai išėjo į tarptautinę areną, tai aš pasakyčiau buvo rezultatas viso to, kas prasidėjo tarpukaryje ir vystėsi pirmaisiais sovietiniais metais. Na, o kada Sabonio era jau atėjo,

tas visas sąjūdis jau buvo užsuktas, ir visiškai natūraliai tuo metu mūsų žymūs krepšininkai tapo ambasadoriais Europoje ir pasaulyje, tai iš ten ir yra tas populiarumas.

Kita vertus, reikia pasakyti, kad jau šiandien, krepšinis yra puikiai organizuotas biznis, jei pažiūrėsime amerikiečių krepšinį NBA, tai ten iki smulkmenų yra viskas atlikta suadministruota, rinkodara veikia ir tai viskas virsta į šou, pas mus dar to nėra, bet jau einama į tą pusę, na parodykite bent vieną sporto šaką, kur viskas taip atlikta iki smulkmenų, administruota, rinkodaros dalykai padaryti, šito nėra. Kita vertus mūsų krepšininkai, mūsų krepšinio treneriai yra labai patrauklūs tarptautinei krepšinio rinkai, pažiūrėkite, kiek jų dirba užsienyje, kiek žaidžia užsienyje, reiškia tai irgi daro įtaką požiūriui į krepšinį. Pavyzdžiui, vakar, Europos lygos finalas, mūsų komandos nėra, bet yra Jonas Mačiulis, kuris žaidžia už Madrido Real'ą. Visi lietuviai žiūri, per televiziją aiškina, kad jis iš Lietuvos ir panašiai. Tai didžiulis dalykas, jeigu nebūtų to organizuotumo tokio, manau, kad ir populiarumo nebūtų. Svarbiausia, kad yra rezultatai, jeigu tie rezultatai būtų prasti, tai aišku, kad ir požiūris ir pomėgis į krepšinį kristų, nes daugeliui jau dabar meilė krepšiniui pasidarė mada. Vis dėlto didelė dalis žmonių yra užaugusi su krepšiniu ir žino visokius krepšinio niuansus ir yra toks posakis „Lietuvoje yra milijonas trenerių“. Žmonės žiuri, komentuoja, išsako savo nuomonę ir taip toliau. Krepšinis tapo natūrali žmogaus gyvenimo dalis Lietuvoje. Aš nežinau, kas turi atsitikti, kad krepšinio populiarumas staiga kristų ir panašiai, žiūrėkime kitose sporto šakose laimi, kad ir pavyzdžiui plaukimo aukso medalius, lengvosios atletikos aukso medalius. Alekna – olimpinis čempionas, bet tiek žmonių nepritraukia, kodėl? Nėra šou, čia yra šou ir šou elementai yra labai svarbūs, tam sporto versle, dėl to jis toks ir populiarus.

4. Ką aš galiu pasakyti kad Lietuva turi unikalią krepšinio mokyklą, jie turi savitą braižą. Iki sakykime globalizacijos atėjimo į Lietuvą, ta mokykla iš tikrųjų labai puikiai reišėsi tarptautinėje arenoje. Aš atsimenu Sovietų Sąjungos laikus, tai Lietuvos krepšininkus labai vertino dėl protingo žaidimo. Lietuvos krepšininkai niekada neturėjo tokių fizinių savybių, kad ten būtų 2,20 m., arba ten labai greitai bėgtų, šoktų aukštai. Tokių nebuvo, buvo vienetai, bet buvo nepaprastai gerai sustyguotas komandinis žaidimas, deriniai ir tai lietuviams padėjo išsilaikyti aukštumose. Dabar, kada jau gyvename globaliomis sąlygomis, tai ta krepšinio mokykla vienodėja. Jos tampa panašios, be to žaidėjų ir trenerių migracija, iš vieno į kitą klubą prisideda prie to, kad krepšinis vienodėja. Jeigu pasižiūrėsime derinius, tai deriniai visose komandose panašūs. Dabar didžiulį vaidmenį atlieka aukštosios technologijos, kurių pagalba treneriai su visa komanda aptaria priešininkų komandos atskiras savybes, žino kaip jis daro, ką daro. Dabar technologijos įsijungia į patį žaidimą. Anksčiau to nebūdavo. Pavyzdžiui sakykime, kad Lietuva visada garsėjo aukšto lygio įžaidėjais. Šiandien šito nebėra, praktiškai yra „badas“. Lietuvos komandos įžaidėjus perka užsieniečius, dažniausiai juodaodžius. Reiškia mūsų

mokykla irgi transformuojasi. Reikia pasakyti, kad dabar pas mus užaugo pasaulinio lygio puolėjai. Čia jau galbūt nuo Sabonio laikų, kada prasidėjo ir buvo Ilgauskas po Sabonio, dabar Valančiūnas, Motiejūnas. Tai šiek tiek mokykla irgi keičiasi, todėl daugiau treneriai kreipia dėmesį į aukštaūgių ruošimą, ieško tokių perliukų nuo mažens, na ir tie mažesnieji sulaukia mažiau dėmesio.

Iki kokio XXI a. lietuvių krepšinio mokykla buvo labai ypatinga su ypatingomis savo tradicijomis, labai skyrėsi. Pavyzdžiui aš atsimenu, mano laikais mes nuvažiuodavome žaisti su kokia Maskva ar Ukraina ar Rusija, tai mes nusileisdavome žiauriai, bet buvome vadinami „galvojanti krepšinio mokykla“. Ir va per tą galvą mes sugebėdavome laimėti varžybas. Ir tai vyko iki tol, kol neatėjo Sabonis. Jis padarė didžiausią persilaužimą ir jau kaip aš minėjau – krepšinio mokykla pakreipė savo vystymąsi kita linkme.

5. Aišku, kad yra. Sportas yra kultūros dalis ir čia net nereikia ginčytis. Krepšinis taip pat formuoja patį žmogų, reiškia jo charakterį, ne tik krepšininko, bet ir sirgaliaus. Apskritai krepšinis pasižymi savo estetika ir tos estetikos supratimu.

„Be abejonės, kad krepšinis ir krepšinio varžybos yra kultūrinis renginys, nes vis dėlto žmonės sutraukia, sueina į dideles arenas, jie ten praleidžia laisvalaikį, jie gauna geras emocijas, pasižiūri gražų renginį. Ši kultūros dalis formuoja patriotinius, pilietinius jausmus. Parodykite man kitus renginius, kur žmonės ateitų su vėliavomis, skanduočių, aš sakyčiau ir tos skanduočių gana įvairios ir jos sudaro tam tikrą folklorą, gaila kad niekas nepasidomi tų skanduočių įvairove, turiniu, kai kurios krepšinio komandos naudoja tautinius elementus, pavyzdžiui Naujosios Zelandijos maorių šokis prieš rungtynes yra savotiškas reginys, kurio, niekur niekas pasaulyje daugiau nėra matęs kažko panašaus. Ir jeigu bet kokio lygio varžybose dalyvauja Naujoji Zelandija, visi laukia maorių šokio ir jie sužino, kad yra tokia tautelė kaip maoriai. Tas pats sakykime yra ir su sportine apranga, tai yra rūbų dizaino dalis, kur vyrauja nacionalinės spalvos. Na, dabar pasaulinės sporto inventoriaus firmos siuva tuos drabužius pagal užsakymą. Anksčiau gi visa tai darė patys lietuvių siuvėjai ir jų apranga buvo originali, išsiskyrė kažkuo. Aš puikiai prisimenu, kai Sovietų Sąjungoje buvo čempionatas, tada Kauno „Žalgiriui“ pasiuvo naują aprangą, tai buvo unikalų tuomet Sovietų Sąjungoje. Niekas net neįsivaizdavo, kad gali būti tokia apranga. Ir dar įdomus dalykas, kad tas aprangas valydavo, nes jų skalbti nebuvo galima. Sakyčiau kokie 1979–1980 m. buvo, tai vėlgi visi pradėjo mėgdžioti“.

6. Na pirmiausiai reikia pasakyti, kad Amerikos lietuviai tarpukaryje atvyko į Lietuvą, parodyti kaip žaidžiamas krepšinis ir tai buvo kaip kultūrinis renginys, tai buvo aš jeigu neklustu 1936 m. Tai buvo toks Amerikos lietuvių susipažinimas su vietos lietuviais. Visi šou elementai aš tvirtai įsitikinęs, kad atėjo iš anapus Atlanto. Ten krepšinio rinka labai didelė ir be abejonės krepšinio verslo atstovai siekia gauti didelį pelną, kas jiems pavyksta todėl krepšinio varžybos

yra susietos su įvairiais meninėmis detalėmis. Pavyzdžiui, anksčiau grodavo visokie elektriniai vargonai ir skanduodavo žmonės, įsitraukdavo į tas melodijas. Po to Amerikoje atsirado tas vadinamas greitas maistas. Šiai dienai jie neįsivaizduoja kaip galima žiūrėti varžybas be karštų bulvyčių ir panašiai. Aš asmeniškai tokių šou elementų esu priešininkas, kadangi man krepšinis rūpi kaip žmogui kuris supranta krepšinį. Man rūpi įvairūs deriniai, įvairios kombinacijos ir tai mane blaško, aš krepšinį dažniausiai žiūriu vienas, nes aš negaliu eiti ir būti kažkokioje didelėje kompanijoje, o tuo labiau dar į sporto salę. Tai paprasčiausiai neleidžia susikaupti. Bet daugumai žmonių ypatingai jaunimui tai iš tikrųjų yra

sakyčiau toks iškrovos renginys su meniniais elementais. Visi fanai turi savo vėliavas, savo aprangas, turi savo skandutes, dainas ir panašiai. Na jeigu pasižiūrėti atgimimo laikus čia maždaug 1989 m., tai aš puikiai atsimenu, kada krepšinio salėse visi žiūrovai traukdavo lietuviškas dainas, to anksčiau nebuvo. Po to Lietuvoje vadžias į savo rankas perėmė jau krepšinio vadybininkai, kurie iš tikrųjų jau derina varžybas su šou, meniniais elementais, pavyzdžiui: komandų pristatymas su įvairiais ugnies efektais. Dabar sakyčiau tuos šou elementus diktuoja naujosios technologijos. anksčiau patys žmonės darydavo, dabar technologijos. Tai atspindi laikmetį paprasčiausiai, tuo krepšinis ir skiriasi. Aš puikiai suprantu kad kitoje šalyje, pavyzdžiui: Ispanijoje ar Anglijoje, tokius vaizdus kaip mūsų krepšinio arenose galima pamatyti, regbio ar futbolo stadionuose kaip pavyzdžiui, pietų Amerikoje net futbolo karai vyko, todėl kad futbolas ten, tas pats kaip mums krepšinis. Ir aš dar kartą kartoju, kad jeigu mes tarpukaryje nebūtume pasiekę tokių rezultatų, tai kažin ar šiandien taip būtų.

7. Šiandien yra toks šūkis, kad „Mus vienija krepšinis ir alus“, „Švyturys“ reklamuoja. Verslininkai varžosi tarpusavyje, kas parems krepšinį. Ypatingai čia pasižymi alaus daryklos. Pavyzdžiui įvairūs kamštelių rinkimai, bokalų dovanojimai, kamštelių kiekiai ar etikečių kiekiai, „Švyturys“ čia, aišku, kad pirmauja. Ir pažiūrėkime, kada prasideda visos akcijos, aišku, kad prieš krepšinio Europos, pasaulio čempionatą, olimpines žaidynes, nes tada didžiausias pelnas yra, nes jų vadybininkai prigalvoja visokiausių dalykų.

Nei vienoje pasaulio arenoje, išskyrus Kauno „Žalgirio“ areną niekas negieda savanoriškai savo šalies himno. Kauno „Žalgirio“ sirgaliai prieš kiekvienas varžybas gieda Lietuvos himną be jokio muzikinio pritarimo. Ir man teko matyti, tokį video siužetą rusų žurnalisto, čia prieš kokius metus, kurie ne itin draugiški mums, bet jie susižavėję aiškino: „parodykite dar bent vieną šalį, kurioje krepšinis yra toks patriotizmo šaltinis“. Tai be abejonės, kad tokių nėra. Pažiūrėkime pavyzdžiui nuolat konkuruojantis Vilnius ir Kaunas. Jie, kada žaidžia „Lietuvos rytas“ ir „Žalgiris“ yra priešai, priešai žaidėjai ir sirgaliai, bet pažiūrėkite, kada žaidžia abiejų komandų žaidėjai už Lietuvos

rinktinę, tada visi sirgaliai susivienija, visi už Lietuvą. Taigi krepšinis vienija įvairiose lygiuose: jis gali vienyti mokyklos bendruomenę, klasės bendruomenę, miesto bendruomenę, rajono bendruomenę ir be abejonės visos Lietuvos. Tai kol kas, tokio vienijančio reiškinio Lietuvoje kaip

krepšinis, aš kol kas nematau.

8. Aš esu šalininkas to, kad Lietuvos klubai remtųsi vietiniais žaidėjais. Vis dėlto apie krepšinio mokyklą, jos lygį, galima sužinoti tik Europos arba krepšinio čempionatuose ir Olimpinėse žaidynėse. Ten nacionalinei rinktinei atstovauja tos šalies piliečiai. Dabar jau labai išpopuliarėjo natūralizavimas, pavyzdžiui, Makedonijos rinktinėje žaidžia juodaodžiai, Rusijos ir Lenkijos rinktinėse taip pat. Kol kas Lietuvos rinktinėje tokių dalykų nėra, ir aš manau, kad būtent vietinių žaidėjų naudojimas Lietuvos klubuose pasitarnauja krepšinio mokykloms, nes jaunimas tada mato didesnę perspektyvą, kad gali pavyzdžiui prasibrauti į „LKL“ komandą. Be to, jaunimas atstovaus Lietuvai ir ateityje, tačiau vis dėlto globalizacijos sąlygomis drįstu pasakyti, kad tam tikrose momentuose mes negalime išsiversti ir be legionierių, ypatingai komplektuojant, norint išlaikyti aukštą pasaulio lygį, šiuo atveju Eurolygoje. Tai vis dėlto nori, ar nenori tu turi pasitelkti į pagalbą ir legionierius. Pasaulis deja tai diktuoja. Aišku, kad legionierių žaidimas įneša tam tikro šviežumo, bet jis neišlaiko, na tarkim sakykime „nacionalinės krepšinio mokyklos tradicijų“, bet čia daug kas priklauso nuo trenerių. Aš manau, kad treneriai turėtų būti vietiniai, nes jie yra tos mokyklos atstovai. „Žalgiris“ ko gero turi daugiausiai vietos trenerių, panaudojimo tradicijos. Ir man labai patiko vieno amerikiečių legionieriaus pasakymas, kad: „atvykus į „Žalgirį“, jis suprato, kad čia yra kitoks krepšinis, ne amerikietiškas ir jis persiorientavo ir jam tas buvimas „Žalgiryje“ kelius metus davė labai daug naudos“. Taip, kad toks miškas šiandien yra neišvengiamas.

9. Be abejonės, kad egzistuoja. Be abejonės, kad egzistuoja nacionalinės krepšinio mokyklos, nes sakykime vaikai dirba su vietos treneriais, bet technologijų pagalba, perimami ir kitų krepšinio mokyklų braižai. Mūsų laikais šito nebuvo, net negalėjome palyginti tarkim kokios lietuvių krepšinio mokyklos su amerikiečių, nes paprasčiausiai nebuvo nei medžiagos, nei galimybių. Todėl mes dirbom pakankamai uždari, izoliuoti, todėl susibrandino tokios nacionalinės mokyklos. Dabar be abejonės tos ribos jau ištrinamos ir vis labiau pasitelkiama tai, kas krepšinyje yra pažangiausia ir geriausia. Kita vertus Lietuvos nacionalinės mokyklos pagrindinis bruožas yra intelektualinis krepšinis, intelektas. Jis visais laikais pas mus buvo, man atrodo, kad yra ir šiandien ir tai yra kuo skiriamės nuo kitų. Štai kodėl labai svarbu, kad Lietuvos krepšininkai, kurie yra vertinami tarptautinėje rinkoje iš Lietuvos išvyktų kuo daugiau išmokę ir parodytų tai tarptautinėse arenose. Ir pas visus krepšininkus yra palikęs įspūdis, kai jie atvyksta į Lietuvą ir tai aiškiai matosi. Tai kol kas kaip aš manau dar neprarandame tų savo bruožų, bet aš

manau, kad po kiek laiko dėl globalizacijos, kaip dabar tautos maišosi, taip ir mokyklos susimaišys.

10. Na kaip gali būti krepšinis tikėjimu? Aš nemanau. Galbūt ir gali krepšinis būti religija kažkokia, kadangi visame pasaulyje taip yra, bet tai vėlgi gal ne religija, gal prisirišimas kažkoks? Čia labai skambiai pasakyta, aš manau, kad čia vis dėlto yra viešųjų ryšių specialistų darbas. Jie mėgsta tokias skambias frazes, bet Lietuvos krepšinis aš manyčiau, kaip kultūros dalykas labiausiai išryškėjo XX a.–XXI a. Lietuvos gyvenime, tai net klausimų nekelia.

11. Dėl savo pasiekimų, dėl grožio, dėl efekto, dėl to ir yra populiarus. Ir dėl to, kad žaidimai sukuria didesnes, ilgiau trunkančias situacijas, kurias žmogus pasineria su visais savo pergyvenimais emocijomis ir tai trunka pakankamai ilgą laiką. Jei pažiūrėsime bėgime, tai emocijos dažniausiai sukuriamos kada? Dažniausiai paskutiniuose metruose. Jeigu žmogus bėga maratoną, bet žiūrovai jį pasitinka tik paskutiniame rate su emocijomis ir jos trunka porą minučių jis apibėgo ratą ir viskas. Lygiai tas pats ir šuolis į tolį, šuolis į aukštį, šuolis į vandenį, tai trunka labai neilgai. Žaidimo, sportinių žaidimų specifika yra tai, kad jie prikausto žmonių dėmesį ilgesniam laikui. Pavyzdžiui futbolas pusantros valandos, krepšinis 40 minučių, štai kodėl jie yra patrauklesni. O štai kita sporto šaka, na pavyzdžiui irklavimas sakykim, jis irkluoja ir kažkokią išskirtinumo nėra, na vienas greičiau, kitas lėčiau, o čia tu negali nuspėti, kas bus už kelių minučių, kokios emocijos žmogų apims, net jei bus tarkim kokios muštynės ar dar kas nors, tiesiog nenuspėjama šaka, bet ši sporto šaka išsivysto į sakyčiau išties estetinį renginį, spektaklį ir todėl tai yra labai įdomu, kadangi nėra to paties vaizdo, jie keičiasi.

Atsimenu tarpukarį, mūsų sportininkams, tarptautinėje arenoje nelabai sekėsi. Praktiškai, išskyrus krepšinį mes nelabai ir ką laimėdavome tarptautinėje arenoje, todėl žmones traukė tai, kas geriausia. Sakykime po karo, šeštame dešimtmetyje buvo legendinis Lietuvos sportininkas Algirdas Šocikas. Jo kova su Karaliovu sutraukdavo tūkstantines arenas ir sporto halė būdavo pilna. Aš atsimenu po pergalės buvo emocijų virsmas, sieną nugriovė kažkur Kaune ir panašiai. Su krepšiniu tai visada buvo, todėl ir formuojasi tradicijos ir panašiai. Pavyzdžiui sutikimai po kažkokių tai čempionatų, pergalių, kada gauna komandos medalį, oro uoste sutinka. Anksčiau tai sutikdavo pavyzdžiui prie Kauno miesto ribos, prie Šiaulių miesto. Jei šiauliečiai laimėjo, pilna sirgalių. Tai yra tradicija ir jeigu sakykime kokio nors miesto komanda dabar laimi kokią nors taurę arba tampa nugalėtoja, gauna prizininkų medalius, ši tradicija kartojasi iš kartos į kartą. Atsimenu, kad pirmas toks buvo prie Kauno, 1977 m. Nuo to laiko tas ir kartojasi, 30 su viršum jau metų. Jau kartos pasikeitė ir

pasikeitė ta sutikimo forma, tobulėja, na ten viskas dabar jau aišku estetiškiau, į tuos susitikimus įsitraukia jau ir šou verslo atstovai, dainos ir taip toliau. Kitur praktiškai to nėra, na po olimpiados sutiko olimpiečius ir kitus, bet vis tiek krepšininkams buvo skirtas didžiausias

dėmesys. Dėl to aš manau, kad ta sėkmės istorija yra po tarpukario, jeigu viso to nebūtų buvę, mes pirmiausiai nebūtume suformavę tokią stiprią krepšinio mokyklą. Nebūtume stebėję, kad ta meilė krepšiniui perduodama iš kartos į kartą ir tai be abejonės daugiau jokia sporto šaka Lietuvoje neturi šitokio dalyko, dėl to ir yra populiariausia. Žaidimai ir individualios sporto šakos yra labai skirtingos. Individualiose sporto šakose mes turime laimėtojų ir taip toliau, bet kaip aš minėjau jie nesukuria to šou, kadangi jų pasirodymas yra labai momentinis ir per tą laiko tarpą žmogus negali įgyti plačių emocijų kokios įgyjamos krepšinio metu. Krepšinio saulė gali nusileisti tik tada, jei aukštus rezultatus pradės siekti kitos žaidybinės šakos, tarkim futbolas, rankinis, bet to nėra, tai šituose žaidimuose Lietuvos krepšinis yra be konkurencijos.

12. Formuoja charakterį, tai čia svarbiausias dalykas, nes jeigu tu neturi tvirto charakterio tai tu aikštelėje neturėsi ką veikti. Tampi žinomas, kai tampi žinomu turi daug ko atsisakyti, tarsi tampi viešas asmuo, tave visi žino, visi pažįsta ir tavo veiksmus visi komentuoja. Dar daugiau, tie komentarai apauga paskalomis ir šitos paskalos būna ne tik teigiamos, bet ir neigiamos todėl pats krepšininkas išgirdęs apie save tiek neigiamu dalykų tarsi atsiriboja nuo žmonių, ypač nuo žiniasklaidos, tai yra blogai, kaip pasakyt labai nepatogu, aš esu tai patyręs, nebuvau kažkokia žvaigždė, bet sirgaliai pažinodavo, tai ten kažkur Kaune nueit į kavinę būdavo neįmanoma. Kai tu nueini į kavinę, skambina treneriui, kad tavo žaidėjai ką išdarinėja. Treneris ateina pažiūrėti, atrodo, kad nieko nėra. Nėra privatumo, o tai yra blogiausia. Niekada nebuvo tiek žmonių suėję pasižiūrėti, kai buvo Sabonio vestuvės. Rotušės aikštėje žmonės netilpo. Tai ir paskui lydėjo, kur jie ten važiavo ir turėjo slėptis ir panašiai. Privatumo nebuvimas, tai iš tikrųjų veikia žmogaus psichiką. Jis nenori su niekuo bendrauti, tampa uždaresnis ir čia yra neigiami dalykai. Na ir aišku traumos. Krepšininko karjera labai nedidelė. Ji neilga ir trunka na sakykime, profesionalaus krepšininko gali trukti 20 m. tai yra jau labai daug. Kai kurių dar trumpiau. 15–10 įvairiai. Aš jau čia kalbu, kurie žaidžia nuo 18 m. iki vos ne 40 m. Tokių yra beje ir ne vienas, bet jei paimti vidurkį tai kažkur apie 15 metų. Žmogus būtent tuo metu savo charakteriu nusitaikęs į tam tikrų tikslų siekimą ir aplinkiniai dirba, kad šis sportininkas pasiektų užsibrėžtą tikslą. Ir po to, kai visa tai baigiasi, kada tu turi pavyzdžiui labai tokį užimtą kalendorių, tavo visos ne tik dienos, valandos, bet ir minutės apskaičiuotos: kada tau reikia valgyti, kada tau reikia miegoti ir panašiai. Tu susitelki to tikslo realizacijai. Po to, kai viskas baigiasi, vėlgi tada būtinas yra krepšinis sportininko charakteriui, kad jis nepalūžtų, kad nepasimestų, bet būna toks metas, kai pas tave atsiranda daug laiko ir tu nežinai, kur jį panaudoti. Dabar jau kiti laikai, kadangi vis dėlto krepšinis yra ne tik sportas, bet ir verslas, tai žmonės įsisuka į tą krepšinio ritmą, skautais tampa, tai kur nors dirba komandos administracijoje ir panašiai. Mano laikais to nebuvo, todėl daug krepšininkų aš turiu pasakyti pasilieka paprasčiausiai, nes atėjo momentas, kada tu tampi labai žinomas visuomenėje, bet tu jau nebežaidi. Dar yra draugų, kurie nuo senų laikų tave

garbina kaip krepšininką ir aš žinau ne vieną tokį žmogų, kurie jau išėjo anapilin dėl alkoholio naudojimo, tai reiškia pokrepšininis laikotarpis yra pats žiauriausias ir jį atlaiko ne visi. Čia ne tik apie sportą, visur tas yra, kai nuo didelės koncentracijos grafiko tu tampa visiškai laisvas laike ir erdvėje ir čia didžiausios tavo problemos. Man šito dalyko neteko patirti, nes aš vis dėlto ėjau dviem lygiais: aš mokiausi ir kada nutariau pakabinti sportbačius aš jau turėjau darbą, buvau apsigynęs disertaciją ir manęs tas labai nejaudino. Kitiems tai yra kaip gyvybės ir mirties klausimas. Na ir aišku traumas. Jeigu esi profesionaliame sporte, tave nori nenori lydi traumas ir po to, jos labai atsiliepia senatvėje. Jos atsiliepia ypatingai aukštiems žaidėjams. Tenka matyti ne vieną reportažą per televiziją, kada rodo apie žinomus buvusius krepšininkus 2,20 m., 2,30 m. ūgio, kurie šiandien nepaeina, kurie yra invalidai ir jie palikti likimo valiai. Na dabar visai kita sistema aš čia kalbu apie sovietinę sistemą, Dabar be abejonės jau uždirbami honorarai dideli, algos didelės ir yra tam tikri draudimai, o anais laikais nieko nebuvo, todėl dabar šiuo metu sportuoti yra sakyčiau saugiau ateičiai negu tada. Išėini iš sporto ir tu niekam nereikalingas, o dabar bent yra įvairios finansinės kompensacijos ir taip toliau.

13. Per krepšinį Lietuviai susipažino su pasauliu. Pirmiausiai, tai tarpukariu, kaip aš minėjau pavyzdžiui 1939 m. Europos čempionatas Kaune, kada suvažiavo Europos valstybės. Mes gyvenome autoritarinio režimo sąlygomis, kada be abejonės žmonės galėdavo važiuoti į užsienį, tačiau nelabai ten ir važiuodavo. Ir toks įvykis buvo svarbus. Ypatingai svarbus tautiškumo, sakykime susipažinimui su pasaulio krepšinio tendencijomis buvo sovietmečiu, kada buvo geležinė uždanga ir negalėjai išvažiuoti ir kada pas mus atvykdavo krepšinio komanda iš užsienio, vakarų, tai mes galėdavome pamatyti visai kitą kultūros lygį. Mes stebėdavom kaip jie apsirengę, kaip kalba ir panašiai. Man teko 1975 m. artimai bendrauti su Norvegijos krepšininkais, kai jie buvo atvykę žaisti į Lietuvą su mumis. Aš dirbau jaunių komandoje, Lietuvos rinktinėje ir mes žaidėme su jais Vilniuje, nes į Kauną neleido, Kaunas buvo uždaras miestas. Kadangi aš vokiškai gerai kalbėdavau, mes labai susidraugavome. Susirašinėjome po to labai ilgai. Mes po Vilnių labai daug vaikščiojome su jais aš jiems pasakojau ir panašiai ir jie paklausdavo tokių na sakykime klausimų, kurie mums dabar nekelia tokio nusistebėjimo, bet tais laikais buvo nesuprantami klausimai: „Gal norit atvykti pas mus paslydinėti?“ ir panašiai. Bet gi 1975 m. pas mus viskas uždaryta. Paskui mane kvietė, tas pats norvegas po kelių metų į savo vestuves, atsiuntė kvietimą. Atsimenu jie gyveno „Gintaro“ viešbutyje, tai mes atėjome pas juos į svečius, mums visokių suvenyrų padovanojo ir taip toliau. „Gintaro“ viešbutis buvo paklausomas KGB reiškia. Po to mes sužinojome, kad visa tai, kas buvo kalbėta, buvo įrašyta ir buvo nufilmuota.

Šiandien vėl tas pats, vėlgi tas pats, na pirmiausia jeigu kalbėt apie krepšinio verslą, tai mes esame pasaulyje flagmanai, tikrai labai aukštai. Sakyčiau vienintelis verslas Lietuvoje, kuris iš

tikrųjų yra pasaulinio lygio. Mes aukštai esame, tai atveria žmonėm kelius į tarptautines rinkas. Pažiūrėkite, kiek dirba lietuvių NBA, kiek dirbą Europos krepšinio versle? Labai daug lietuvių. Rusai, kurie jau prieš keletą metų pirkdavo pačias pažangiausias technologijas, garsiausias žmones. Ką jie pirkdavo krepšiniui? Lietuvius. Jie pirkdavo lietuvius, tai rodo, kad perka. Tai duoda specialistams išplaukt į tarptautinius vandenis. Sirgaliams suteikia progą susipažinti su atskiromis pasaulio šalimis, jų kultūra, papročiais ir taip toliau. Gi dabar yra tradicija kad Lietuvos sirgaliai keliauja kartu su Lietuvos rinktine į: Australiją, Venesuelą. Čia dabar žaidė Ispanijoje, tai atrodė, kad Lietuvoje žaidė, nes Ispanija čia išvis prie pat. Kada čia vyko Lietuvos jaunių krepšinio čempionatas Rygoje, prieš keletą metų čia, tai toks vaizdas, kad ten buvo ne Rygos sporto rūmai, bet Vilniaus arba Kauno, ten buvo vien lietuviai. Tai na, juda lietuviai irgi krepšinio dėka.

14. Aš jau minėjau, aišku, kad žinomesnė. Lietuva ir krepšinis pasaulyje yra sinonimas, man atrodo, kad žymesnio žmogaus XX amžiuje Lietuvoje kaip Arvydas Sabonis nebuvo. Nei politikoje nei menininkų, nei verslininkų. Vien tai sako, kad na sakykime Lietuvą dėl to žino ir aš, kai nuvažiuoju į Lenkiją skaityti paskaitų, tai prieš tai būna paskaitė mano biografiją, Lenkijos „Wikipedijoje“. Tai pirmas klausimas būna ne tai, ką ten istorijoje pasiekiau, o pirmas klausimas būna: „Jūs žaidėte už Kauno Žalgirį?“ Sakau: taip. Vadinasi, jiems čia būna didžiausias įspūdis. Ir kada aš buvau dabar nuvažiavęs į vieną Lenkijos miestą į konferenciją, tai vietos universiteto profesorius, toks labai aukštas jis buvo, aš galvojau: „iš kur jis čia toks aukštas yra?“, jis man kitą dieną į konferenciją atnešė nuotrauką, išsiaiškino, kas aš toks ir taip toliau. Nuotrauka buvo išspausdinta vietos laikraštyje, ta nuotrauka buvo padaryta na kokiais 1974 m., kada man buvo 16 metų ir mes su tuo dabartiniu profesoriumi buvome apsikabinę, buvom ten ir fotografavomės. Tai yra jau „brend“as“, Kauno „Žalgiris“ arba Lietuvos krepšinio rinktinė tai yra pasaulinis „brend“as“ ir jeigu tu esi prisilietęs prie šito, tai tokioje specifinėje bendruomenėje, kaip pavyzdžiui istorikai, tu esi labai vertinamas, kadangi tu jau buvai ten, reiškia tu buvai kažkur ten aukštai ir panašiai. Lietuva dėl to ir žinoma. Negi ten žino, kad čia „Vilniaus Gedimino pilis“ arba ten „Trakų pilis“ na arba sakykime, kad „Saulės mūšis“ buvo arba ten dar kažkas tai, arba kaip mes didžiuojamės, kad „Žalgirio mūšis“ buvo. Niekas nežino, „Žalgirį“ tai žino Kauno „Žalgirį“, reiškia krepšinis tai yra Sabonis, jau dabar yra Valančiūnas, Motiejūnas, buvo Žydrūnas Ilgauskas, Marčiulionis. Jie kalba apie tas žvaigždes ir Lietuvoje žinomumas tik didėja ir tai yra labai gerai. Norėtūsi, kad tas vyksmas tęstūsi ir

toliau. Taip Lietuva bus žinoma, na sakykime, kadangi tai yra kultūros dalis, mes galime teigti, kad mes per kultūrą esame žinomi.

Kokios krepšinio perspektyvos Lietuvoje?

15. Manau, kad krepšininkais tapo todėl, kad jau buvo susiformavusi tradicija, kad žaisti už Lietuvą yra didžiulė garbė ir dar toks vienas variantas, kad tai buvo bene vienintelė galimybė šaltojo karo metais išvažiuoti į užsienį. Dabar tas išvažiavimas į užsienį jau atkrito ir bent jau kiek aš žinau, kad Lietuvos rinktinėje vyrauja tokia garbės atmosfera žaisti už savo tėvynę. Bet vis dėlto pas mus susiformavo vartojiškoji visuomenė, kur pagrindinė vertė tampa pinigai ir aš bijau, kad būtent šios tendencijos gali pajudinti ir paties krepšinio perspektyvą, kad ta jaunoji karta, žaisdama už Lietuvos rinktinę nepasakytų: „man neįdomi ta reklama, man įdomu kiek aš už ją gausiu?“. Aš viliojosi, kad tas laikas galbūt ateis, bet laiką būtų galima nustumti vis tolyn ir tolyn. Lietuvą gali sukrėsti įvairūs istoriniai įvykiai tai vėl krepšinis bus rezistencijos priemonė, kaip ji buvo sovietmečiu, nes šaukti „Lietuva, Lietuva“ buvo galima tik krepšinio varžybose, gatvėje negalėjai šaukti. Aš žiūriu optimistiškai, kol kas, kas vyksta. Dabar tai, kiek tenka skaityti, kiek tenka girdėti, kad bent Lietuvos rinktinė, buvimas joje yra didžiulė garbė kiekvienam. Tai be abejonės, kad kiekvienas lietuvis stengiasi patekti į tą pačią aukščiausią Lietuvos krepšinio etaloną. Tai yra, į Lietuvos rinktinę. Kiekvienas stengiasi ir kiekvienam ten būti yra labai didžiulė garbė. Be abejonės buvimas Lietuvos rinktinėje, pakelia ir to žaidėjo kainą rinkoje, čia viskas aišku. Tai kol tas jausmas egzistuos, kiek jis ilgai egzistuos niekas nežino, tai tol aš manau krepšinio perspektyvos Lietuvoje bus geros, kaip sakant pagyvėsim pamatysime kaip čia gali būti. Dabar galiu pasakyti, kad šiandien tendencijos nėra labai optimistiškos, bet yra geros.

Nr. 26 Interviu atsakymai**Kornelija Kiudulaitė**

(gimusi 1990 m., šiaulietė. Žaidė Šiaulių komandoje „Saulė“. Šiuo metu yra studentė)

1. Išbandžiau daug sporto šakų, bet nei viena taip nepatiko. Pabandžiau nueiti į krepšinį, labai patiko, supratau, kad man labai patinka ir toliau noriu lankyti treniruotes.
2. Krepšinis mano gyvenimo dalis.
3. Krepšinis nuo senų senovės buvo populiarus sportas Lietuvoje. Prie to prisidėjo mūsų garsūs krepšininkai, kurie garsindavo Lietuvą savo pasiekimais.
4. Geros treniruotės Lietuvoje, profesionalūs treneriai, kurie gerai ištreniuoja žaidėjus.
5. –
6. –
7. Taip, galima, tai vienintelė sporto šaka, kuri taip suvienija Lietuvą. Tai didelė šventė visai tautai ir didelis tikėjimas mūsų krepšininkais.
8. Visose šalyse kiekvienam profesionaliam klube yra legionierių žaidėjų, kurie stiprina komandas ir iš jų daug tikimasi.
9. –
10. Todėl, nes tai suvienija tautą ir visi vieningai tiki gerais rezultatais ir tikisi medalių. Sportas Lietuvai reiškia labai daug.
11. Nes tai daugiausiai sporto pasiekimų atnešusi sporto šaka.
12. Privalumai būti krepšininku, tai, kad tu nuolat sportuoji aktyviai, leidi laiką treniruodamasi, būdama su komandos draugais, išmoksti ir laimėti ir pralaimėti, žinai, ką reiškia daug dirbti ir pasiekti didelių pergalių. Arba atvirkščiai – nesėkmę, o trūkumai – Lietuvoje sąlygos sportuoti nėra labai geros, tačiau dar palyginus su kitom užsienio šakom, mūsų pasiekimai tarptautinėse arenose žymiai didesni, nepaisant sulūžusių salės grindų arba kreivų krepšinio lankų.
13. Taip, išvažiuoti žaisti kitur, stoti į koledžą.
14. –
15. Perspektyvos nemažos. Tu treniruojiesi ir gali tapti tikrai profesionaliu žaidėju, dirbant su tokiais aukšto lygio treneriais ir gera treniruočių sistema.

Nr. 27 Interviu atsakymai

Bendros žinios apie pateikėją:

Valdas Krištopavičius 1988-09-30 Šiauliai

Dirbu vairuotoju, vidurinis išsilavinimas, lietuvis.

Esu žaidęs už Kaulakių „Luknės“, Wigan'o lietuvių „DTV“, Skirmantiškės kaimo jaunimo bendruomenės komanda :)

Atsakymai

1. Krepšiniu susidomėjau vaikystėje. Lankiau futbolo ir kinkbokso treniruotės, tačiau labiausiai traukė krepšinis. Daugiausia laisvo laiko ir skirdavau krepšiniui.
2. Geras, aktyvus laisvalaikis su draugais ir emocijos prie TV ekranų.
3. Krepšinis Lietuvoje išpopuliarėjo jau 1939 m., kuomet Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė laimėjo europos čempionatą. Didelę įtaką davė sovietmečio laikų kovos tarp Žalgirio ir CSKA. Taip viskas išaugo į šių dienų krepšinio populiarumą. Didelę įtaką populiarumui davė legendiniai krepšininkai: Modestas Paulauskas, Arvydas Sabonis, Šarūnas Marčiulionis ir kiti.
4. Kaip anksčiau minėjau šaknys prasideda nuo 1939 m. europos čempionato, kur Lietuva tapo lauretė. Dar vienas didelis žingsnis – 1992 m. Barselonos olimpinės žaidynės. Lietuva po nepriklausomybės atkūrimo iškovojo bronzos medalius. 2003 m. aukso medaliai europos čempionate. Galima tęsti ir tęsti.
5. Krepšinis tikra lietuvių kultūros dalis. Turi galias tradicijas ir ilgą istoriją. Manau, to užtenka pavadinti Lietuvos krepšinių kultūros dalimi.
6. Šou krepšinyje neatsiejamas komponentas. Kuo daugiau gražių perdavimų, dėjimų į krepšį ar metimų paskutinėmis sekundėmis, tuo krepšinio varžybos patrauklesnės žiurovams. Be abejonės, didelę įtaką davė NBA lygos krepšinio varžybos, kuriose pilna šou elementų. Taip pat įtakos turi įvairios technologijos leidžiančios mėgautis varžybomis.
7. Nežinau nė vienos komandos kuri galėtų kažką pasiekti ar laimėti būdama nevieninga. Krepšinyje ypač svarbu suprasti komandos draugus, dalintis kamuoliu ir t.t. Tai emociingas, energingas ir dinamiškas žaidimas.
8. Lietuvoje yra gerų lietuvių žaidėjų, bet aš nemanau, kad krepšinio klubai turėtų remtis vien tik vietos žaidėju paslaugomis. Legionieriai duoda įvairios patirties kitiems komandos žaidėjams.

9. Visiems buvo žinomas tuometinės Jugoslavijos krepšinio stilius. Pagrįstas nesąžingumu ir vaidyba. Šiais laikais kažko ypatingai negaliu išskirti, nebent amerikiečių žaidimą, pagrįsta uraganiniu puolimu ir Lietuvos – geležine gynyba.
10. Tereikia nuvykti į kokias nors Lietuvos rinktinės ar „Žalgirio“ varžybas, pajauti atmosferą arenoje ir viskas taps aišku, kodėl tai antra lietuvių religija :)
11. Krepšiniui skiriama daugiau lėšų, krepšininkų kovos ir pergalės tarpautinėse varžybose.
12. Palaikoma gera fizinė forma, aplankoma daug šalių ir geri atlyginimai (profesionalai), didesnis merginų dėmesys, matomi per tv ekranus :) Tačiau neišvengiamos traumos, didelis fizinis ir psichologinis krūvis.
13. Dabar jauni krepšininkai gali išvažiuoti į užsienį, tobulinti savo įgūdžius ir žinias, kas seniau buvo sunkiai įmanoma. Vyksta įvairios krepšinio stovyklos ir turnyrai per kuriuos ieškoma naujų talentų ir žaidėjų, taip manau atsiveria naujos galimybės lietuviams.
14. Lietuva žinoma kaip viena didžiausių savižudybių skaičiumi, mažiausiai uždirbančia ES ir kitais itin „gerais“ darbais pasižyminčia šalimi pasaulyje. Bet krepšinis mus iškelia kaip tvirtą, visada kovojančią šalį.
15. Mūsų šalies krepšinio lyga (LKL) tampa vis pajėgesnė, kas yra įdomu žiurovams, patrauklesnė užsienio žaidėjams. Vis daugiau lietuvių yra „medžiojami“ užsienio komandų. Tad potencialo turime dar pilnus aruodus :)

Nr. 28 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Vaidas Liaugminas

Lytis Vyras

Amžius 23

Gyvenamoji vieta Šiaulių apskritis

Išsilavinimas Bakalauro laipsnis

Užsiėmimas Kita

1. Ši sporto šaka reikalauja didelės ištvėmės ir susikaupimo. Taipogi tai yra komandinė sporto šaka todėl man nuo mažumės pripratusiam viskuo dalintis tenka dalintis šiuo atveju kamuoliu krepšinio aikštelyje darant tai komandiškai. Aš atstovauju VOLFO komandai BLKL (Britanijos lietuvių krepšinio lyga).
2. Krepšinis šiuo metu yra mano hobis po darbų. Tačiau mano gyvenime jis užima svarbią vietą, labai dažnai domiuosi juo.
3. Jis yra populiarus kadangi jau nuo senų laikų lietuviai mokėjo žaisti krepšinį (Lubino, Sabonio, Jasikevičiaus auksiniai laikai). Prie krepšinio populiarinimo prisidėjo ir valstybė ir geri krepšinininkų pasiekimai
4. Gerame organizuotume, jaunų krepšinininkų paruošime. Jau nuo mažens Lietuvos krepšinio sporto mokyklos turi gerus trenerius, gerą sportinę bazę ko pasekoje ir matome didelius pasiekimus nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.
5. M anyčiau iš dalies taip. Pavyzdžiui giedojamas himnas prieš varžybas, juk himnas - vienas iš svarbiausių tautos kultūrą įprasminančių veiksnių.
6. M anyčiau kad iš Jungtinių Amerikos Valstijų, ten jau nuo senų laikų į krepšinį žvelgiama daugiau iš marketingo pusės, norint kuo daugiau uždirbti pinigų.
7. Krepšinis pasižymi komandiškumu, kadangi vienas žaidėjas rungtynių dažniausiai nelaimės. Laimi - komanda, o jei žaidėjai žaidžia darniai ir ne po vieną - rezultatas būna matomas.
8. Smagiausia būtų kad remtųsi tik vietinių krepšinininkų pagalbą, kadangi taip mūsų jaunieji talentai yra tobulinami geriausios Lietuvos klubuose. Deja, iš kitos pusės geriausi mūsų šalies krepšinininkai sudaro milžiniškus kontraktus

- ko pasekoje nebėra "įkandami" mūsų šalies klubams, todėl tenka remtis legionierių paslaugomis.
9. Taip. Labiausiai išsiskiria Ispanijos, Serbijos, Lietuvos krepšinio mokyklos. Iš ne Europos šalių be abejo išsiskiria JAV krepšinio mokykla
  10. Kadangi žaidžiant Lietuvos krepšinio rinktinei neretai gyvenimas Lietuvoje sustoja. Tai yra vadinama religija, kadangi krepšinis vienija mūsų mažą tautą.
  11. Dėl pasiektų pasiekimų bei investavimo į šia sporto šaką
  12. Privalumai - atlyginimas, populiarumas, galimybė keliauti Trūkumai - privataus gyvenimo stygius, nuolatinis fizinis krūvis
  13. Manau atverdavo senesnės kartos krepšininkams, kai galėdavo iškelti į kitas šalis, už SSRS sienų. Tai būdavo galimybė pamatyti pasaulį, daugiau užsidirbti.
  14. Jau tapo. Užtenka pasakyti žodį "Sabonis" ir visi žinos, kad iš Lietuvos. Nauda yra tame, kad mūsų maža šalis yra pastebima pasaulio žemėlapyje.
  15. Didelės

Nr. 29 Interviu atsakymai

1. Jūsų vardas, pavardė, gimimo metai, vieta. Šarūnas Linkius 1989-02-12 Raseiniai
2. Kokia Jūsų profesija, išsilavinimas, tautybė. Vidurinis, lietuvis
3. Kokiai komandai / krepšinio mokyklai atstovaujate / atstovavote? Helanas, Raseiniu megeju lyga

Atsakymai

1. Nuo vaikystės su draugais žaidžiau ir labai patiko, todėl kitos sporto šakos nekele tokio didelio susidomėjimo
2. Kaip ir daugumai, antra religija
3. Kaip Jūs manote, kodėl krepšinis Lietuvoje yra populiarus? Kas prie to prisidėjo? Manau, kad tai atėjo iš senų laikų, kai po antrojo pasaulinio karo buvo keli garsūs lietuvių krepšininkai ir iskovotas auksas Europos čempionate, o paskui beabėjo proga išrodyti pranasuma okupantams rusams sovietinių laikų per Zalgirio ir CSKA rungtynes
4. Manau patriotizmo ir labai gero mikroklimato buvimas būnant kartu komandoje ir noras išrodyti kad ta mūsų maza šalis gali įveikti didžiąsias šalis
5. Beabėjo kad taip, nes krepšinio pagalba atsiranda didelės arenos kuriose vyksta kiti renginiai
6. Manau kad tai atkeliavo iš JAV, iš NBA varžybu kur tai prasidėjo maždaug po 1990 metų
7. Krepšinis pasižymi komandiniu darbu ir vienas kito supratimu, nes krepšinyje vienas be komandos pagalbos nieko nepasieksi ir dėl to visa tai vienija
8. Legionieriai reikalingi, bet jie turi būti geresni žaidėjai komandoje, tam kad vietinis jaunimas pasitemptu ir pasistenktu juos aplenkti ir nukonkuruoti. Ir beabėjo lietuvių atveju, legionieriu yra pigiau nupirkti, nes yra mažesni mokesčiai ir rinkos kaina lietuvių žaidėjų yra ganėtinai didelė lyginant su legionieriais iš JAV
9. Manau egzistuoja. Kad ir Serbijos krepšinio mokykla visada pasižymi agresyvumu, žaidimu ties pradžios riba. Ispanijos krepšinis labiau pagrįstas greičiu. Lietuviai labiau žaidžia taktinį, lėtesnį žaidimą. Latvija žaidima grūdzia tritaskiais ir taip toliau
10. Tai manau dėl sovietinių laikų tarp Zalgirio ir CSKA priešpriešos, kai tai buvo vienintelė galimybė pabėgti nuo sovietinės priešpriešos
11. Gal todėl kad jis atitinka mūsų mentalitetą, kad būtų visiems kartu bendrauti tarpusavyje ir žaisti komandiskai. Ir beabėjo todėl kad yra geri ir pastovūs rezultatai

12. Privalumai, tai finansines galimybes, keliones, bendravimas, lavinami komandiniai igudziai, supratimas. O trukumai, tai traumos.
13. Atveria siekti karjeros uz liuvos ribu, pazinti tautas, kitas kulturas.
14. Tikrai tampa zinomesne, o nauda is to yra tai kad taip galime pritraukti daugiau sveciu is uzsienio saliu.
15. Lietuvoje krepšinis niekada nezlugs, nes turi labai stiprius pamatus ir begaliniu jaunu zmoniu susidomejima sia sporto saka.

Nr. 30 Interviu atsakymai

1. Gvidas Petryla. 1997m, Raseinių raj. Skirmantiškės kaimas
2. Profesijos neturiu, moksleivis, lietuvis.
3. Raseinių krepšinio ir sporto centrui.

Atsakymai

1. Nuo vaikystės mokykloje visi žaidė krepšinį, pats pradėjau po truputį paimti kamuolį į rankas, ir taip gavosi, kad pradėjau lankyti krepšinio treniruotes. Pasirinkau šią sporto šaką, nes ji man labiausiai patinka.
2. Krepšinis man reiškia daug, gyvenimo dalis, hobis, smagus laikas su draugais.
3. Manau, jaunimui šią sporto šaką įskiepijo praeities krepšinio kartos, kurios pasižymėjimo skambiais laimėjimais.
4. Lietuvos krepšininkai žaidžiantys už rinktinę, aikštelėje atiduoda visa save, kas lemia pergales.
5. Kultūra ir krepšinis, atskiri dalykai. Patys lietuviai labiau sau yra įsikalė į galvą, kad krepšinis kultūros dalis.
6. Šiuo klausimu savo nuomonės neturiu.
7. Krepšinis pasižymi kovingumu. Taip, manau tai vienijanti sporto šaka, nes vienas aikštelėje nenuveiksi daug.
8. Kad remtis vietinių krepšininkų pagalba, reikia stiprinti krepšinio mokyklas Lietuvoje. Manau reikia legionierių, gal ne taip gausiai, bet reikia.
9. Šiuo klausimu savo nuomonės taip pat neturiu.
10. Nes krepšinis vienija lietuvių žmones, jis jiems teikiamas daug džiaugsmo.
11. Nes praeities skambios pergalės jaunimui suteikė motyvacijos propoguoti krepšinį, ir siekti taip pat garsių pergalių, ir tai tiesiog tavo tradicija šalyje.
12. Privalumai : Tu esi labiau žinomas, sulauki daugiau dėmesio, jautiesi geriau. Trūkumai: Turi mažai laiko, traumas.
13. Atveria, jei tu turi potencialo, nes tada tu gali iš to gyventi.
14. Taip, tampa. Nauda tokia, kad nors esama ir maža šalis, esame visame pasaulyje garsūs, tik norėtum būti garsiems ne vien dėl krepšinio.
15. Perspektyvos priklauso nuo to, kur treniruojasi. Iš mažesnių miestelių, ar kaimų, daug potencialių vaikų tampa nepastebėti.

Nr. 31 Interviu atsakymai**Lukas Pipiras**

1. Jūsų vardas, pavardė, gimimo metai, vieta.
Vyras. 1989 m. Radviliškis.
2. Kokia Jūsų profesija, išsilavinimas, tautybė.
Aukštasis. Krepšinio treneris. Lietuvis.
3. Kokiai komandai / krepšinio mokyklai atstovaujate / atstovavote?
KK Radviliškis

Atsakymai

1. Susidomėjau nuo mažens, nes abu tėvai žaidė krepšinį, todėl visa vaikystė prabėgo sporto salėje su krepšinio kamuoliu.
2. Pirmiausia tai yra mano hobis, vėliau šis hobis padėjo užsidirbti pinigų, todėl tapo ir darbu.
3. Populiarus todėl, kad Lietuvai atnešė daug skambių pergalių, o prisidėjo prie viso šito žymūs ir gabūs Lietuvos krepšininkai.
4. Lietuvių tautos charakteryje
5. Taip, todėl kad krepšinis vienija tautą, tai parodo pilnos arenos sirgalių, kurie išsiskiria savo atributika, šūkiomis
6. Manau, kad tai atkeliavo iš Vakarų, iš NBA
7. Taip, nes tai yra komandinis žaidimas
8. Žiūrint kokie yra komandos tikslai
9. Taip, nes kiekviena šalis turi savo krepšinio mokyklą, kuriuose augina savo šalies talentus. Kiekviena mokykla turi savo bruožų: vienos augina gerus metikus, kitos aukštaūgius ir t.t.
10. Todėl, kad krepšinio varžybos pritraukia pilnas sales žiūrovų, kurie labai palaiko savo šalies komandas.
11. Nežinau
12. Privalumai - žinomumas, geri pinigai
Trūkumai - mažai laisvo laiko, traumos
13. Pripažinimą pasaulyje
- 14.-
15. Manau, kad geros, nes ir toliau Lietuvos krepšinis turėtų aukštame lygyje

Nr. 32 Interviu atsakymai

Vardas, pavardė Rytis Pipiras

Lytis Vyras

Amžius 20

Gyvenamoji vieta Vilnius

Išsilavinimas Vidurinis išsilavinimas

Užsiėmimas Kita

1. Tetis dirba krepšinio treneriu, todėl viskas nuolat sukrovosi aplink krepšinį, nebuvo kito pasirinkimo. BC PERLAS MRU
2. Reiskia labai daug, sportuoju ilgą laiką, todėl krepšinis tapo gyvenimo būdu
3. Galbūt dėl praeities pergalių, taip pat garsiu krepšininku, daugelis nori lygiuotis į juos
4. Kovingume, ryžte, komandiniame dvasioje
5. M anau, kad taip, nes krepšinis į arenas suburia daugybę žmonių. Krepšinio deka garsinama mūsų valstybėje
- 6.
7. Krepšinis pasižymi kovingumu, drąsa. M anau, kad galima, žaisdami krepšinį visi komandos dirba išvien, kad pasiektų bendrą tikslą
8. M anau, kad klubai turėtų daugiau ugdyti vietinius jaunos žaidėjus, tačiau nereikėtų atsisakyti ir legionierių, kurie keltų komandos profesionalumo lygį
- 9.
10. Todėl, kad kiekvienas žmogus daugiau ar mažiau yra susijęs su krepšiniu, visi puikiai žino koks svarbus jis yra lietuviams
11. Nes krepšinis Lietuvoje yra propaguojamas žymiai seniau nei kitos sporto šakos
12. Budamas krepšininku gali garsinti ne tik savo bet ir visos tautos vardą. Taip pat sportuodamas įgauni nemazai fizinių privalumų. Nemaloniausia krepšinio dalis yra traumos, dėl kurių vėliau gali kilti daug sveikatos problemų
- 13..
14. Beabejojant, ko gero daugiausiai užsieniečių paklaustu, ką žino apie Lietuvą, atsakytų, kad tai krepšinio šalis
- 15.

Nr. 33 Interviu atsakymai

Antanas Sireika

(gimęs 1956 m. iš Bazilionų (Šiaulių rajonas), žaidė krepšinį, dirbo treneriu)

1. Kaip susidomėjote krepšiniu?

Vienas dalykas, kad labai mėgau sportą nuo pat vaikystės. Gimiau Šiauliuose, bet kažkiek laiko vaikystę praleidau Bazilionuose. Tai čia yra Pageluvio, Bijotės miškuose ir aš buvau orientacininkas labai mėgau tai. Kodėl konkrečiai krepšinį, tai mane paveikė Modestas Paulauskas. Žymus krepšininkas, tuo metu žvaigždė ir šiaip vienas žymiausių sportininkų, jam nebuvo lygių. Nebuvo nei Sabonio, nei Marčiulionio, kokie čia metai, gal kokie 1982 m., kada jis tapo Olimpiniu čempionu ir buvo renkamas geriausiu šalies sportininku Lietuvoje. Mano kambario sienos buvo vien Modesto plakatais išklijuotos. Gyvenime teko susidurti po kiek metų, tai švenčiant 50–metį, tai aš atsimenu dirbau „Žalgiryje“ treneriu ir kaip tik va Modestui pasakiau: „ačiū, kad Jūs buvote šiam pasaulyje, būtent toks, ir man paauglystėje, vaikystėje padarėte įspūdį“. Krepšinis sėdo giliai į širdį ir aš savo gyvenimą noriu praleisti sporte.

Daug reiškia krepšinis?

Iš esmės viską. Daugiau nieko nedariau, jokio kito darbo nesu bandęs dirbti, tik treneriu. 37 septinti metai jau.

2. Kaip Jūs manote, kodėl krepšinis Lietuvoje yra populiarus? Kas prie to prisidėjo?

Modestas Paulauskas, jo populiarumas. Buvo kitos sporto šakos, tuo metu jos ten buvo populiareesnės. Galbūt nebuvo daugiau pasirinkimo tokio. Nebuvo tiek interneto, televizijos ten tiek plačiai informacijos, kad galėtų prieiti. Rodė per televizorių, buvo tokie žmonės televizijos vadovai, kurie kai „Žalgiris“ žaisdavo rungtynėse Tbilisyje negalėdavo dar televizijos transliuoti, tai radijas transliuodavo, klausydavomės, paskui jau atsirado televizija. Su „CSKA“ iš viso pasidarė legenda. „Žalgiris“ ir „CSKA“ nebe krepšinis, o pasipriešinimas. Taip populiarėjo ir atsirado Sabonis, Marčiulionis, Chomičius, Kurtinaitis, krepšinio žvaigždės. Yra patarlė, kuo giliau į mišką, tuo daugiau malkų. Reiškias, kuo daugiau visa tauta klimpo į krepšinį, tuo daugiau atsirado ir žvaigždžių, tuo daugiau tapo populiaresnis. Dirbau treneriu tai nebūdavo sunku. Nueinu į mokyklą, ateinu į klasę ir klausiu: „Na, vaikai, vienas klausimas, kas norit treniruotis krepšinį?“. Visi: mergaitės ir berniukai kelia rankas ir visi nori krepšinį žaisti.

3. Kur glūdi lietuvių krepšininkų pasiekimų tarptautinėje arenoje šaknys ?

Tas pats ką sakiau. Iš masiškumo išauga žvaigždės. Atsiranda tokios žvaigždės kaip Marčiulionis. Nors buvo Tarybų Sąjunga, uždanga, niekas negalėjo išvažiuoti. Gomelskis

pažadėjo, kad jei komanda laimės Seule varžybas, leis lietuviams krepšininkams išvažiuoti. Marčiulionis išvažiavo 1989 m. Per masiškumą į meistriskumą. Dabar nėra kliūčių, tai išvažiuoja ir vyresni, ir jaunesni, kas mane kaip trenerį nelabai džiugina. 15–17 metų vaikus jau išsiveža į kitas šalis. Liūdime, mes neturime tokių sąlygų sudaryti, kad jie galėtų čia likt Lietuvoje, žaisti.

O kaip manote, kas dažniausiai vilioja?

Auksas ir pelenuose žiba. kažkas domisi savo klubų ateitimi, turi pinigų ir gali juos investuoti į dar jaunus žmones. Pas mus sakyti dar neaišku kas iš jo bus. 15 ar 17 metų vaikinai, tai tikrai vyrų komandai žaist dar netinka. Jie numato, turi galimybę. Toks posakis, pasirinksim 10, gal išaugs vienas ar 2, ir tai yra gerai. Išauginsime kaip savo, iš Lietuvos, man gaila. Yra daugiau pinigų ir didesnės galimybės ir tuo vilioja. Gyvenimas pakrypo per tą prizmę, kaip išgyvent, uždirbti pinigų. Nei sienų neliko, žiūri kur geriau.

4. Ar krepšinis yra kultūros dalis?

Be abejo, didelė dalis aš galvoju. Kas yra kultūra, kas yra istorija, gali kalbėti apie istorinius mūšius ar praeitį, bet apie istoriją gali kalbėti, kalbėdamas apie krepšinį. Tai yra mūsų istorija. Tai žmonės ar žvaigždės, ar pasiekimai. Lietuva pasidarė atskira valstybė, žaidžia Olimpiadoje kaip atskira šalis, laimi bronzos medalius, turiu omenyje Barselonos Olimpiadą. Apie ją sužino visas pasaulis. Tai yra mūsų šalies reklama, ir istorija, ir kultūra. Turėtumėme mes kokį Van Gogą ar dar kokį žymų. Turėjome Laimoną Noreiką dainininką. Jį žino, todėl, kad yra labai aukšto lygio dainininkas, savo srities meistras. Juos žino pasaulis. Jeigu mes turime įžymesnių iš sporto srities, pavyzdžiui Alekna. Tai tikrai užsieniečiai nežino Lietuvos politikų. Dabar atsirado Olimpiados plaukikė, kuri taip pat garsina Lietuvą. Sportas yra ir istorija, ir kultūra, mūsų džiaugsmas.

5. Šiuolaikinės krepšinio varžybos vis labiau panašėja į meno renginį. Kada ir iš kur ši tendencija atsirado?

Kaip ir visas gyvenimas, negaliu pasakyti tiksliai metų, gal paskutiniu metu, gal per dešimtmetį. Tai komercializacija, komercija. Parduotuvės stengiasi gražiau pateikti prekes, žmogų vilioti, kad viskas būtų vietoje, kad būtų patogiu. Taip ir sportas. Sportas nėra 10 ar 20 žmonių. Sportas yra žiūrovams. Kuriami stadionai, statomos salės, kad žmonės žiūrėtų. Viskas daroma, kad būtų patrauklu, kad žmonės čia eitų. Iš Amerikos gal ateina, nežinau, daug kur teko būti pasaulyje per savo karjerą. Per televiziją matome reklama netelpa į krepšinio taisykles, nėra minutė, yra daugiau ta reklama. Todėl, kad reikalinga komercija, uždirbt pinigų iš to. Žmonėms sudaromi patogumai. Gali ateiti su šeima, tau yra vaikų kambariai, gali atvažiuoti su gyvūnais, tau nereikia rūpintis, kur juos palikti, valgį tau nešioja tiesiog į tribūnas, kad būtų žmogui patogiu. Tai yra ne vien sporto varžybos, o šou, pramoga. Tai yra vieta, kur gali maloniai praleist laiką.

6. Kodėl moterų krepšinis yra mažiau žinomas? Kodėl taip yra?

Nenoriu įžeisti nei moterų, nei nieko, krepšinio paties nenoriu įžeist. Apskritai tokį posakį turiu, nes daug metų dirbu treneriu. „Kol nebus suvienodinti vaizdai moterų ir vyrų krepšinyje“. Tolimi taiklūs metimai, gražūs perdavimai, dėjimai iš viršaus, blokai, šuolis. Jos negali būti vienodos. Nenoriu nieko įžeisti, dažnai žurnalistai to klausia ir aš atsakau: „Moterų ir vyrų krepšinis yra dvi skirtingos sporto šakos“. Dabar šia linkme po truputį einama, žaidžiama mažesniais kamuoliais. Kaip moterys gali įdėti į tuos pačius krepšius, kur vyrai deda. Jie galingesni, jie aukštesni. Reiškia, reikia leisti krepšius žemiau. Vyrų laisvai paima, jie žaidžia su tuo kamuoliu. Moterys negali apimti

tokio pat dydžio kamuolio, jos anksčiau mesdavo su dviem rankomis, dabar jau yra mažesnis kamuolys. Su viena sunku, jis per didelis, per sunkus, per aukštai.

Aš dirbau, ypač anksčiau, ateina vaikai, nori tėvai, kad žaistų krepšinį. Noriu būt krepšininku, o duodi kamuolį, per ranką savo mėtė, džiaugsmas, jo svajonė rankose, oranžinis kamuolys. Krepšys – kaip aš dabar važiūri iki lubų tam vaikui. Kartais norisi sakyti: „spirk su koja, bus greičiau negu su rankomis“. Būdavo tais laikais taip, visko esu matęs, perėjęs visas pakopas. Nebuvo mažesnių kamuolių, dideli vien, blogos kokybės, gauni geresnį džiaugies, kad jis nuo žemės šoka, o kad jis netinka vaikui, nepameta jo, niekas apie tai negalvojo. Dabar yra kitaip, nuleidžiami krepšiai, kamuolių visokių dydžio. Taip pat ir moterų krepšinyje turi būti tokie pat vaizdai. Moterys turi dėlioti į krepšį, turi kažkas sugalvoti, kokį aukštį atitinkamai patvirtinti, nei per daug lengvai, nei per sunkiai. Yra ir gražių perdavimų, derinių ir azarto dar daugiau.

7. Kuo pasižymi krepšinis? Ar jį galima laikyti vienijančiu žaidimu?

Be abejo, aš neseniai dalyvavau tokioje laidoje, ne laida čia buvo, čia buvo seminaras. Telekomunikacijų įmonė pakvietė mane dalyvauti ir pas juos tema buvo motyvacija kaip žmones motyvuoja. Iš pradžių nelabai susigaudžiau, paskui mes taip gražiai diskutavome, kad krepšinyje yra savybės, kurios reikalingos, bet kokiam darbe bet kokiam kolektyve tai yra. Kai manęs klausinėjo kaip 2003 m. man išėjo suburti tokį kolektyvą, kurie tapo Europos čempionais aš pats taip kažkaip beanalizuodamas surandu tokį atsakymą, kad „pavyko suburti gerą kolektyvą“. Būtent, gerą kolektyvą, ten nebuvo tokių žvaigždžių kaip kitais kartais ar sakysime įvairiais laikais. Įvairiais metais buvo tikrai pajėgių žmonių, bet tuo metu mums *super* komanda išėjo, čia gal ne mano nuopelnas, gal Dievas atsiuntė tokią mintį, kad reikia nuo kolektyvo pradėti ir pavyko taip padaryti.

Aš sakau kaip aš vyrams linkėdavau: „Jūs pirmiausia gerbkite varžovus, Jūs nepykite ant jo, nes pyktis trikdo tavo judesius, tavo psichologiją, filosofiją, gyvenimą, pyktis niekada nieko gero neatneša. Geriau gerbk jį ar jis įžymus, ar jis pajėgus, ar nepajėgus, bet vis tiek Tu jį gerbk kaip sau atitinkantį varžovą, tada tu turi šansų laimėti. Jeigu Tu menkini jį: „Ai, čia tie mažyčiai šunyčiai, čia mes juos sutrypsime“. Dažnai būna priešingai. Lygiai taip pat darbuotojai. Turi

pirmiausia gerbti, dabar tai jau matome ir dėkoja, ir laba diena sako, buvo laikai, kai sakydavo: eik tik, nelįsk čia į tas parduotuves, jau atsibodo. Gerbia žmonės juos tada visai kitaip.

Tai aš sakau krepšinis visų pirmiausiai pagarba ir varžovams ir sau. Negražu visi mato per televiziją. Greitai žmonės supranta, labai greitai atsirenka, kada sušvilpia ten teisėjas baudą parodo į tą žaidėją, o jis griebiasi už galvos, rankomis mojuoja jau nekalbu, kad keikiasi. Ar čia gražu? Čia nieko nepatrauksi, tai tu mokėk priimti tikrovę. Sakau yra tokia savybė krepšinyje, na suklydo, o kodėl tu kaltini teisėją, kad jis suklydo, tu kaltink save, ir visi mes suklystam ir namuose. Jeigu taip bendrauji su žmona, su vaikais ir tu kalbėtum kaip robotas, tai gal tada geriau reikia tylėti, tada niekada nesuklysi, o jei jau kalbi tai jau vis tiek gali pasakyt kažką ne taip. Tos savybės visur reikalingos suklydai krepšinyje, suklydai namuose, suklydai darbe dirbdamas parduotuvėje, mokėk priimti tai. Yra paprastas žodis, stebuklingas žodis – atsiprašau, ačiū, viskas ir eik toliau. Visąlaik mokiau, suklydai tai pirmiausiai pakelk ranką, o tas, kuris arčiausiai tavęs, ką turi daryti? Vaikai sakydavo jis turi nekreipti dėmesio, visokių gražių atsakymų būdavo. Sakau pirmiausia turi priėti ir paliesti tą ranką, nes jo toks skausmas. Tas atsiprašymas jiems pasidalija, kažkas ištirps, pamatysi, kad yra energija iš žmogaus spinduliuojama, kad ją galima pajauti, bet dar geriau, kad palietei, jam lengviau jis suklydo ir reikia klaidas vieni kitų suprasti. Tai puikus jausmas. Aš matau mokyklose nekreipia į tai dėmesio žmonės, kažkokie grubūs, kompiuterizuoti visi, nebėra ugdoma tokių dalykų, paties bendravimo, psichologijos, filosofijos, atleiskite vienas kitiems, nepykime, su praskime vienas kitą, būkim atlaidūs, būkime protingi galų gale.

Krepšinyje tokios pagrindinės savybės, yra ir daugiau, bet čia svarbiausios. Aš daugiau mėgstu psichologiją, tai man patinka pasakyti, apie tai, kadangi žmonės nekreipia

Dėmesio. Ai jis geras. Jų gerumas priklauso nuo kito draugo, to, kuris kamuolį davė, jo gerumas priklauso nuo trenerio ir jo santykio su treneriu ir tai yra psichologija, gerai sutaria, treneriui tinka tas žaidėjas, nematomi tokie ryšiai, negalima net nusakyti, kodėl jis patinka treneriui. Jis gali kilti į viršų, o jei ne, treneris sodina ant suolo, jis dar labiau nervinasi ir gaunasi, kad žmogui net karjera gali baigtis, pasėdės ant suolo kelis metus ar ten dar kažkas, pasirašęs kontraktą. Štai, kur yra krepšinis ir ką duoda.

8. Ar Lietuvos krepšinio klubai turėtų remtis tik vietinių ar ir legionierių pagalba, kaip Jūs galvojate?

Aš manau, kad rėmimas vien tik vietiniais yra savęs uždarymas į kampą. Dabar prie tokių informacinių technologijų, prie tokio lygio bendravimo, tu viską gali pamatyti, o jeigu tu nori dirbti tik su savais arba savo stiliumi savo metodika: „ne, mes čia geresni mes turime tokį krepšinį“, tai galvoju čia uždarymas į kampą, reikia mokytis iš kitų klaidų, ne tik iš savo, bet reikia mokytis iš kitų klaidų, reikia imti gerus pavyzdžius, nereikia perlenkti lazdos. Nori laimėti

kartais ir savus sodina ant suolo, geriau pasikviest užsieniečių, jeigu turi pinigų, negu tuos jaunas kažkokius ugdyti, tada yra blogai. Bet šiaip pavyzdį turėti ir gerų žaidėjų pavyzdys, atvažiuoja kiti žaidėjai į rinką po kiek metų 10–15 metų praėję, o koks buvo Tanoka Beard'as visi dabar prisimena kaip jis žaidė. Tai yra geras pavyzdys iš jo mokėsi ir jis nenustelbė vietinių žaidėjų. Tais laikais galima buvo tik du legionierius kviestis, po to perlenkė lazda. Pradėjo reikalauti „kodėl čia ribojama?“ Jau atsibodęs man iki gyvo kaulo, tas žmogaus teisių pažeidimas, kodėl čia ribojame, kiek noriu tiek perku, ką noriu tą darau. Nieko gero tas neduoda, tas ką noriu tą darau, arba tas žmogaus teisių pažeidimas veda prie tokios bandos, kad visi darykime, ką norime, bet jis neduoda gero. Visą laik visais laikais buvo genties vadas nuo pirmųjų žmonių iki dabartinių laikų, kad yra valdžia, yra vadovai, yra kažkas kurie siūlo idėjas. Manau viskas turi būti ribose. Tai yra protingiausias sprendimas, mokytis iš klaidų, imti gerus pavyzdžius ir ugdyti savo žmones.

9. Kaip galvojate ar globalizacijos sąlygomis dar egzistuoja nacionalinės krepšinio mokyklos ir kokios labiausiai išsiskiria mokyklos?

Į tą klausimą jau buvau beveik įžengęs, kad globalizacija duoda tai, kad kur populiariausi, kur geriausi žaidėjai, tai amerikiečių. Jų plūsta jau per daug, sakysime dar ten kitos komandos perlenkia, tada kenčia mūsų krepšinis, o kad taip vyksta tai čia neišvengiama yra. Geriausios mokyklos, tai čia nereikia man atsakinėti, reikia statistiką pažiūrėti, yra reitingai pasaulio šalių: yra amerikiečiai yra, ispanai yra, Lietuva, Argentina arba aš vadinu pietų Amerikos krepšinis, Brazilija Argentina, ten moka žmonės žaist krepšinį, yra vidurio Europos serbų, kroatų krepšinis. Iš jų aš galvoju daug kas mokosi ir mes kažkada mokėmės, dabar ir iš mūsų mokosi, natūralu. Man teko būti keliose pasaulio šalyse ir dirbti Rusijoje, kur prezidentas sakydavo atvežk lietuvių, nes jie skiriasi nuo mūsų, kitoks supratimas visa. Važiavo ir lietuvių, atsirado ir vietinių žmonių. Teko dirbti ir Japonijoje, tokioje irgi žino, kad yra Sabonis. Jiems sunku suprasti Lietuvos krepšinį, jie sako Europe, Europe basketball, todėl kad mes mažiukai, palyginus su jais. Turiu pasakyti, kad kas pirmesnis, tas gudresnis tai jeigu amerikiečiai pas juos įžengė anksčiau į tą krepšinį ir jie yra garbinami daug labiau. Aš ten buvau pirmas žmogus iš Europos, žaidėjų išvis nėra buvę, ne žaidėjų yra buvę, bet trenerių nėra buvę, tai kažką ten sakyt kad mūsų krepšinis yra geras neverta. Jie kompiuterizuoti, atsiverčia tą kompiuterį, žino viską, kur aš gimiau, kur mokiausi, ką aš dariau kaip aš žaidžiau, ką mūsų, mano komandos man vadovaujant ką laimėjo, tai tokia jų pažintis. Kažkam patikti reikia laiko, reikia abipusio ryšio.

10. Kodėl krepšinis Lietuvoje laikomas antrąją Lietuvos religija? Iš kur kilo toks posakis, kaip Jūs galvojate?

Tas dešimtmetis nuo 1980 m. iki 1990 m., pradžia tai buvo daug seniau va ir po karo ir mano buvę mokytojai universitete jau amžiną atilsį, jų nebėra: Petkevičius, Lagunavičius ir Stonkus tie

įžymūs žmonės nuo 1950–1960 m. kaip tik pradžia tokių žmonių. Buvo mūsų istorija, Modestas Paulauskas 1972 m. Miunchene tapo olimpinio čempioniu Tarybų sąjungos ne Lietuvos, bet populiarumas, kai jau pajudėjo krepšinis, kai peržengė tas sporto ribas ir perėjo į politiką arba išsivadavimą, tai visą laiką buvo kova: „CSKA“–„Žalgiris“, kur tris kartus vis pralošdavome ir paskui kur tris kartus sąjungos čempionais tapome, tai žmonės tiek pavergė į tą pusę, kad gal ir prisidėjo, kad mes dabar esame nepriklausoma valstybė. Iš tikrųjų tai buvo toks masinis judėjimas tuo laiku ir pradėjo vadintis antroji religija, todėl kad krepšinis viskas yra. Aš pamenu žaidė: „CSKA“–„Žalgiris“, tai būdavo gatvės tuščios. Žmonės taip sekmadienį į bažnyčią nesueina ir dėl to pavadino „antroji religija“.

11. Kodėl šis žaidimas populiariesnis už kitas sporto šakas Lietuvoje? Ar dėl to nenukenčia kitos šakos?

Nukenčia. Nukenčia aš galvoju, jau tenka girdėti va dabar kai turiu daugiau laisvo laiko pasiklausau, kas dedasi aplinkui ir aš matau anksčiau gal nekreipdavai dėmesio kai būdavai kitoj šaly, kad yra nepatenkintų ypač treneriai, kodėl tam krepšiniui vyriausybė skiria tiek pinigų krepšinio federacijai tiek. Pateisinama, todėl kad ji rodo pastoviai gerus rezultatus. O kiti sako, o kodėl mums tik tiek? Kitas dalykas reikia suprasti, kad tokia rinkta, kuri yra jau išpopuliarėjusi labai

sunku į ją įlįsti, turiu omenyje komercija. Pasaulyje populiariausia sporto šaka yra futbolas, bet labai sunku įlįsti į ją prasimušti, pasiekti tuos rezultatus. Nebus rezultatų, nebus populiarus, nebus jiems toks dėmesys, toks paradoksas gaunasi.

Atsirado plaukimo rezultatai, anksčiau nebuvo, turėjome Lietuvoje vieną baseiną dabar jau restauruoja Kaune, sujudo, ruošiasi uždaryti, nėra lėšų, nieko neskirs ir pradėjo žmonės bijoti, jog išvis apmirs tas sportas ir nieko nebus. Atsirado Rūta ir visai kitoks dėmesys ir taip, kad čia reiktų tų pasiekimų. Kažkada turėjome Liną Kačiušytę, Juozaitį, bet kiek metų reikėjo laukti nuo 1980 m., tai trisdešimt metų kol atsirastų tokio lygio sportininkai nu sėkme dievas padėjo ar dar kažkas atsirado ji tokia, tai dabar lengviau kitoms sporto šakoms, futbolas mūsų klimatui nelabai tinkamas nelabai lengva, kur šilta kur gali daug daugiau laiko žaisti lauke, salės futbolas kur tos dirbtinos dangos yra šiek tiek kitoks futbolas, mums nelengva. Valstybe nėra tokia turtinga, kad galėtų tų aikščių būti daugiau, kad toks miestas kaip Šiauliai, kad turi vieną, du stadionus, kur yra natūrali žolė ir kad gali eiti ten futbolą žaisti, o šiaip ten tie vaikai kur treniruojasi jie vos ne žvyro tose aikštėse, tai labai sunku. Sakykime ir lengvoji atletika aš apie pasaulio sporto šakas globalias: futbolas krepšinis beisbolas, pas mus net neįmanoma kadangi reikia plotų, reikia didelių investicijų. Lengvoji atletika turi daug rungčių, populiarai bet visur vėl reikia, nori sportuoti kiaurus metus, nes aukštą lygį pasieksi tik ištiesai sportuodamas, tai ne tai, kad talentu negali surasti, bet reikia sąlygų. Jeigu mes turime mieste vieną maniežą, nežinau

prieš kiek metų statytą tai kaip galima ten apimti kokias 35 rungtis, kur kaip kada treniruotas, kur ten kada kokią ietį mėtyti ar dar kažką? Kur yra sąlygos ten lengviau. Dabar Lietuvoje yra super gera situacija su salėmis palyginimui kas buvo prieš 10 ar 20 m., jau nekalbu kokiose mes ten sąlygose sportavome, mokyklos salytė buvo labai gerai, o dabar kiek mes turime visuose miestuose arenų, kurios yra tarptautinio lygio, belieka pavydėt, bet aš galvoju dar, kad truputį sudarė, nepagalvojant jas mažai panaudojo masiniam sportui. Sales pastatė didžiules, bet į jas įeiti, ten visiems sportuoti beveik neįmanoma, todėl kad reikia keisti dangas. Salę turime, bet tik pavyzdiniams pasirodymams, varžyboms. Net Šiaulių krepšininkai treniruojasi mažoje salėje. Gali pavydėti kitos sporto šakos, bet turi suprasti, kad yra taip“.

12. Kokie privalumai ir trūkumai būti krepšininku ar treneriu?

Privalumai, kad tai yra populiariausia sporto šaka, didžiausi šansai rodytis tarptautinėje arenoje, šansai gyvenimą net sutvarkyti, nes krepšinyje jei išeini tu į tarptautinę areną, gali užsidirbti visam gyvenimui, tai čia yra ir didžiulis privalumas. Trūkumai, kai tu būni krepšininku, bet nepasieki aukštumų. Daugiau privalumų negu trūkumų būti krepšininku ar treneriu. Mano supratimu pavydi kiti žmonės sako: „ten tokius pinigus gauna parašo kartais ir spaudoje, kiek ten žalgiečiai uždirba, čia ne paslaptis, pavardijo ten tiek ir tiek uždirba. Kiti pavydi, taip, čia didžiuliai pinigai, didžiulis kontrastas, parasti žmonės, kur dirba ir krepšininkai, bet aš sakau kol jis baigia sportinę karjerą ten 35–37 m. iki to laiko jis gyvena kaip traukinio vagone arba lėktuve. Jis negali turėti nei savo sodybos, gyvena vaikus augina ir pavyzdžiui aš žinau šeimų, kurių vaikai moka tris kalbas, bet tai jau jie beveik nieko nemoka arba sakykim čia tik taip kalba, moka ir itališkai ir angliškai ir lietuviškai, bet jie ir lietuviškai nelabai kaip kalba. Tai nežinau, kas čia bus ateityje iš tokių šeimų. Jie turi kažkur tenai tuos prie ežero namus, dar kažką, bet jei ten negyvena, jie tik atvažiuoja vasaros atostogų, o šiaip jie tai vienoje šalyje, tai kitoje, baldojasi ten dar kažkur tai, ką čia pavydėti.

Sveikatos požiūriu, čia kaip tarybiniais laikais sakydavo, kad „sportas – sveikata, saulė, oras ir vanduo lalala...“ tokios dainos šūkius mes mokėdavome, iš tikrųjų sportininkai baigę sportuoti jie invalidai, sako užsidirbo dabar, jiems nei kokių socialinių garantijų nei nieko, nei kokios papildomos pensijos, kad jis invalidas jis nieko negalėjo uždirbti, tai galų gale kiek jis sunaudojo tos sveikatos. Aš esu matęs, kažkada aš dar buvau jaunas toks paauglys, dabar miręs tas krepšininkas labai garsus rusų, mačiau Kaune gyvai jis 32–33 m. jau pražilęs buvo, paskui jau man teko susidurt pačiam kaip treneriui, nežinau ir plinka ir žyla, čia ne tai, kad gražu ar negražu, viskas išeina iš nervų, žmogus sudega iš vidaus. Jis sunkiai nusakomas, sunkiai suvaldomas ir aš žinau, kad pavyzdžiui sunku namuose susitvarkyti ir normaliai gyventi. Čia vakaras, mes dar nueisime kažkur, kur tu nueisi tu gyveni visą laiką krepšiniu, 20 – 15 metų kol tu sportuoji tu gyveni krepšiniu, rūpiniesi tik sveikata savo, reabilitacija. Tau trauma, tau kažką

skauda, tu kvieskis masažuotoją tu naudok vaistus, kad tu rytoj būtum pasiruošęs, nes tau vėl reikia žaist. Aš bendravau su Saboniu, kai jis žaidė NBA, kai grįžo ir paskutinius metus žaidė „Žalgiryje“, atsisveikinimas su karjera, man teko garbė dirbti tais metais, kaip tik „Žalgiryje“ aš buvau vyriausiu treneriu, aš kalbėjau: „nieko

sako aš nemačiau, aš mačiau sales aš mačiau namus, kiti važiuoja kas metai, kas du kitur, jis pastoviau gyveno, Portlande žaidė, daugiau nieko aš nemačiau, Ameriką išnaršė!, nu ir kas, kad išnaršėt, salės ir viešbučiai, ko čia pavydėt? Lėktuvų tų skrydžių? Radiacijos? Dar kažko? Aš nežinau sako kaip ten bus ateityje, nėra tokios dienos, kad niekas neskaudėtų. Sako ryte pabundi niekas neskauda galvoju ar dar gyvas? Kaip gali būt, kad neskauda?“. Tai, kodėl apie tai žmonės nepagalvoja? Tik skaičiuoja pinigus. Pinigų daug gauna, dar kažko! Tai ir atiduoda tą sveikatą, kad pinigus uždirbtų, čia malonumas mums žiūrėti kaip jie žaidžia, o kiek treniruojasi?

Man kaip treneriui pavyzdžiui teko amžinatilsi motinėle ten sako:

„ – vaikeli, aš jus pakviesiu šeimą, anūkus noriu pamatyti cepelinus išvirsiu sekmadienį“.

„ – Kur mamule, sekmadienį varžybos!“.

„ –Tai kaip, sekmadienį, šventą dieną, vaikeli, kokios čia varžybos?

„ – Nėr sakau pas sportininkus šventų dienų“. Laisvas yra tada, kai tu nedirbi, kada tu laisvas, tu ten sekmadienį žaidi ar kada gal tau pirmadienį pusę dienos bus laisvos, bet tas laisvumas yra toks, kad tu ruošiesi gal antradienio dienai, gal trečiadienį tau reikės žaist, jau tu ruošiesi ir tavo galva tik tai tiek sukasi, tau nei cepelinai galvoje, nei šeima galvoje, nei nieko. Tu dėlioji tuos žaidėjus ir tai yra nuprotėjimas, toks gyvenimas. Nuprotėjimas, gerąja prasme. Kai važiuoja per visas šalis aš sakau čia ne turistinės kelionės, čia yra tremtis, savanoriška tremtis, atvažiuoja treneris arba žaidėjai į kitas šalis. Savanoriškai aišku važiuoja, nori uždirbti, nori žaisti, nori išnaudoti tai, kad tu būtum ir uždirbtum ir būtum gerbiamas, reikia milžiniškos energijos, nervų, pastangų ir tegu neskaičiuoja žmonės svetimų pinigų, jų veltui nemoka.

13. Ką jūs galvojat apie sirgalius ar jie yra reikalingi? Ar jų palaikymas prisideda prie pergalių?

Be abejo, jau kaip minėjau anksčiau minėtame klausime, kad krepšinis yra žaidžiamas dėl žiūrovų, ne dėl tų 10 ar 15 vyrų, kurie tarpusavyje bėgioja. Visą laiką buvo reikalingi, visą laiką jie buvo su jais. Kaip yra tekę girdėti iš žaidėjų „Žalgiryje“ bedirbant, sako: „ar labai didelis skirtumas tarp namų ir išvykos sienų? Žiūrovai kitaip čia švilpia, čia ploja“. Žaidėjai taip pasakė, kad žurnalistas atsimenu nustebeęs buvo: „nesvarbu kur, svarbu, kad triukšmas būtų, blogiausiai žaisti, kai yra tylu salėje“. Tai va, tai jeigu žaidi namuose ir varžovų nėra, tik savi žiūrovai tavęs nepalaiko, ten neploja nešaukia, neužvedinėja kažkaip, tada sako yra blogai, o daugiau gali tegu švilpia, kad tik būtų triukšmas tai taip ir gerai yra, žiūrovai reikalingi. Vėlgi paskutiniu metu kaip ir sakiau tokį negražų žodį komercelizacija, tai dabar žmonės vis į šitą pusę pasidavę, jie ne tokie

nuoširdūs, jie ne tokie jau fanai prie kokių mes buvome pripratę, man daug laiko teko dirbt, ne tokie yra o pikti tokie, labai daug gali prisiklausyt ir replikų. Labai daug replikų lygtai pyksta, taigi aš pats pasiklausiau į salę nuėjęs kaip žiūrovas klausau keikiasi, kad sava komanda pralaimėjo ne 20 taškų, o 19: „Kam tas durnius pataikė ten paskutinę akimirką ir pamažino skirtumą iki 19“. Pasirodo jis buvo statęs lažybų punkte ten kelis tuos eurus, kad sava komanda pralaimės 20 taškų ir daugiau, o pralaimėjo 19, jis labai piktas, kad jam nunešė tris ar penkis eurus. Čia yra ne naujiena, tokių daug yra, nuvažiuoji ne į Šiaulius, o į Kauną, ten halėj irgi tas pats: „Oj ten tokie, treneris išvis ten sudirbo“. Seniau taip nebuvo, dabar žmonės pikti dėlto, euro dėl to pinigų, ten kažkaip tai, anksčiau nebuvo populiarios išvis tos varžybos, iš tikrųjų už bet ką už bet kokią nesąmonę gali statyti ir laukti ar laimėsiu ar nelaimėsiu, ar laimėsiu ar nelaimėsiu. Jis nebežiūri krepšinio grožio, ne tiek džiaugiasi, bet jis eina ten vien dėl to, kad jis dar turi interesų lažybose. Čia eina prie tokios, kaip sakiau robotizacijos ar kaip čia pasakyt kaipmrobotai pasidarysime, aha paspaudžiu mygtuką, tiek tiek, nei psichologijos nei žmogiškumo, nei nuoširdumo.

Nr. 34 Interviu atsakymai

Bendros žinios apie pateikėją

1. Jūsų vardas, pavardė, gimimo metai, vieta. Žygimantas Šeštokas, 1986, Vilnius
2. Kokia Jūsų profesija, išsilavinimas, tautybė. Pardavimų vadybininkas, bakalauras, lietuvis
3. Kokiai komandai / krepšinio mokyklai atstovaujate? Molėtų Ežerūnas

Klausimai

1. Antroje klasėje pasiūlė lankyti krepšinio treniruotes, nuėjau ir patiko
2. Krepšinis man davė daug – leido aplankyti skirtingus pasaulio kraštus, supažindino su daug draugų.
3. Pergalės
4. Norėjimas būti kažkokioje srityje geresniais nei kiti.
5. Krepšinis, kaip ir kitos sporto šakos, yra kultūros dalis
- 6.
7. Iš dalies taip.
8. Legionieriai nėra blogai, tik reikėtų riboti jų skaičių.
9. Taip, serbų, ispanų.
10. Nežinau.
11. Dėl pasiekimų.
12. Privalumai – dėmesys, pajamos. Trūkumai – sveikata, nestabilus gyvenimo būdas
13. Galimybę keliauti, pažinti kitas šalis, atrasti save.
14. Tampa. Nauda gali būti ir finansinė, ir moralinė.
15. Kol bus gerų vaikų trenerių, tol perspektyvos bus geros.

Nr. 35 Interviu atsakymai

1. Martynas Vasiliauskas, 1992 – 12 – 30, Raseiniai.
2. Studijuojau Kauno kolegijoje sporto vadybą (trečias kursas), lietuvis.
3. Raseinių kūno kultūros ir sporto centro krepšinio mokyklai.

Atsakymai

1. Vaikystėje matydavau žaidžiančius vyresnius mokyklos vaikus, taip pat tėtis buvo susidomėjęs krepšiniu, dažnai žiūrėdavo krepšinio rungtynes, taip ir aš pradėjau domėtis šia sporto šaka.
2. Krepšinis man yra neatsiejama gyvenimo dalis, nes padeda atsipalaiduoti ir užmiršti kasdieninius rūpesčius.
3. Visų pirma, prie krepšinio populiarumo Lietuvoje prisidėjo vyresniosios kartos krepšininkų sėkmė, tokių kaip : Arvydas Sabonis, Šarūnas Marčiulionis, Valdemaras Chomičius, Modestas Paulauskas. Manau, todėl mokyklose pradėta ugdyti ir dominti vaikus žaisti krepšinį.
4. Viskas prasidėjo nuo anksčiau minėtų krepšininkų. Jie pirmieji išgarsino Lietuvą aukštais rezultatais ir parodė ,kad maža šalis gali gerai žaisti krepšinį ir kovoti su tokiomis valstybėmis, kaip Ispanija, Prancūzija ir net gi JAV. Nuo tada išaugo didelis populiarumas šia sporto šaka ir vaikinai bandė lygiuotis į šias krepšinio legendas. Kai kurie pasiekė jų lygį, o kai kurie tapo geresniais.
5. Lietuvius krepšinis vienija, todėl manau, kad taip.
6. Praeito amžiaus pabaigoje, stipriai tobulėjantys krepšininkai (tokie kaip: Maiklas Džordonas, Skotas Pipenas, Draženas Petrovičius ir kt.) parodė, kad krepšinyje gali būti labai daug šou elementų, kurie žavi žiūrovus.
7. Krepšinis – komandinis sportas, greitas, nenuobodus, sukeliantis daug emocijų žaidimas. Taip, galima. Tai galime pastebėti čempionatų metu, kai daug žmonių susibūria pasižiūrėti ir palaikyti patinkančios komandos.
8. Manau, kad Lietuvos krepšinio klubai pagrinde turėtų remtis vietinių lietuvių krepšininkais, taip juos ugdyti ir tobulinti, bet pasistiprinti komandą keliais legionieriais nėra blogai, nes tada mūsų vietiniai žaidėjai turi ir gali pasimokinti žaidybinių elementų, bei pasisemti patirties.

9. Egzistuoja, nes kiekviena šalis skirtingai moko krepšinio taktikos. Labiausiai išsiskiriančios: JAV, serbų, ispanų taip pat lietuvių.
10. Krepšinis Lietuvoje yra populiari sporto šaka ir ji suburia lietuvius bendram tikslui.
11. Todėl, kad krepšinio pasiekti rezultatai žymiai aukštesni nei kitų sporto šakų.
12. Geri krepšininkai yra garsūs visame pasaulyje, uždirba nemažai pinigų, tačiau didelis dėmesys ir viešumas ne visiems prie širdies.
13. Taip, atveria. Yra galimybė tapti tiek geru krepšininku, tiek geru treneriu, tiek geru analitiku ir t.t.
14. Taip, Lietuvos vardas dėka krepšinio skamba visame pasaulyje, esame pripažinti, kaip gerai krepšinį žaidžianti šalis, todėl atveria didelias galimybes mūsų krepšininkams.
15. Didelės perspektyvos, nes Lietuvoje yra puikios sąlygos tapti geru krepšininku, geru krepšinio treneriu ir t.t.

Nr. 36 Interviu atsakymai

1. Henrikas Vorotnikovas 1990.06.19 Jonava

2. Krepšininkas, universitetinis bakalauro, lietuvis

3. Jonavos „Petrochema“

1. Krepšiniu susidomėjau jau 1 klasėje, nes tėvai mylėjo krepšini todėl norėjo kad ir as jį pamilčiau. Esu lankęs futbola ir karate būrelius
2. Man krepšinis tai visas gyvenimas, be jo nežinau ką veikčiau ir ką daryčiau. Todėl visa savo gyvenimą sieju su krepšinio pasauliu.
3. Manau populiarius nes jis labiau prigyjo mūsų žmonėms nei koksai futbolas ar dar kas. Krepšini Lietuvoje garsina ir populiarina tai žymūs krepšininkai Lietuvos ir treneriai bei Lietuvos krepšinio legendos
4. Sypi ten kad mūsų komanda visada vyksti tik dėl vieno dalyko: medaliu ir jie visi 12 yra kaip vienas kumštis.
5. Manau kad iš dalies taip, nes be krepšinio nežinau ar kokia kita šalis galėtų ką nors žinoti apie Lietuvą apskritai jos pasiekimu krepšinyje.
6. Manau neseniai tai atsirado o viskas imama iš NBA lygos ir kitų šalių krepšinio lygų.
7. Pasižymi? Tai vieninga sporto šaka, kaip sakoma vienas lauke ne karys. Tuom jis ir pasižymi, kurie myli krepšini bent kiek ir viena visus žmones.
8. Visada yra maloniau manau ugdyti savo tautybės krepšininkus, bet šiais laikais jau ir kartais neimano išsiversti be legionieriu. Čia manau yra labiau verslo sritis.
9. Nes nežinau kuria reiktu išskirti visos turi kažką savito.
10. Nes nuo senų laikų Lietuva garsėja kaip stipri šalis krepšinyje. Yra garsiu Lietuvos krepšininkų pasaulyje taip pat žinomi. Krepšinis tiesiog labiau išpopuliarinta sporto šaka ir mes joje esam stiprus todėl mūsų tai antra religija, nes mes tikim visada savo komanda ar rinktinę.
11. Nes jis turi daugiau lėšų skiriamu populiarinti krepšini šiais laikais.
12. Privalumai: žinomumas, sportas, garbė, geros emocijos, pinigai. Trūkumai : traumos, kritikavimas ir daug kitų smulkių priežasčių.
13. Galimybės tokias kad jei esi krepšininkas gali uždirbti neblogus pinigus ir išvykti žaisti svetur ir ten tvirtintis. O paprastiem žmonėms tai galimybė pamatyti pasaulyje garsius krepšininkus.
14. Taip žinomesnė, nauda tai tokia, kad gali būti rengiami čempionatai Lietuvoje ir tai mūsų ekonomikai ir finansams gerai ir tuo pačiu tampa žinomesnė visam pasaulyje.

15. Perspektyvos yra, bet kad tave matytų ir pastebėtų turi būti talentingas ir sunkiai dirbti.
Bet šiais laikais perspektybas kuria krepšinio agentai.

Nr. 37 Interviu atsakymai

1. Jūsų vardas, pavardė, gimimo metai, vieta. Rimvydas Zaksas 1987.12.05
2. Kokia Jūsų profesija, išsilavinimas, tautybė. Apdailininkas statybininkas. Lietuvis
3. Kokiai komandai / krepšinio mokyklai atstovaujate / atstovavote? Raseiniu sporto centras

Atsakymai

1. Krepšiniu susidomėjau 1998 metais žiuredamas Kauno Zalgirio rungtynes Europos taures turnyre.
2. Krepšinis man yra pirmoji religija ir tautiškumo, vienybės simbolis.
3. Krepšinis Lietuvoje populiarus dėl Lietuvos nepriklausomybės. Prie to prisidejo legendinės Zalgirio ir CSKA dvikovos. Prie populiarumo prisideda Lietuvos rinktinės pergalės.
4. Komandinis darbas, ryžtas bei kovingumas bei didelis noras laimėti.
5. Taip krepšinis Lietuvos kultūros dalis.
6. Labiau tai atsirado nuo Amerikos ten ykurtos lygos NBA.
7. Ar jį galima laikyti vienijančiu žaidimu? Krepšinis taip pasizymi vienybe, ir jį galima laikyti vienijančiu žaidimu.
8. Krepšinio klubuose dauguma turetų sudaryti Lietuvos krepšininkai ir ne daugiau kaip 3 legionieriai stiprus, betu galima sėkmingai konkuruoti europos turnyruose su europos krepšinio grandais.
9. Taip Lietuvos mokyklos egzistuoja. Labiausiai išsiskiria Kauno Arvydo Sabonio krepšinio mokykla ir Vilniaus Saruno Marciulionio mokykla.
10. Nes tai populiariausia sporto saka Lietuvoje labiausiai suvienija tautą.
11. Daugiausiai teigiamu emociju, daugiausiai pergaliu pasiekia butent krepšinis
12. Privalumai žinomumas, geresnis gyvenimas. Trūkumai itemtas grafikas, traumos.
13. Taip atveria. Uzsidirba pamato pasaulio.
14. Taip pasaulyje apie Lietuva ir žinoma daugiausiai is krepšinio. Kokia is to nauda sunku pasakyti
15. Krepšinio perspektyvos Lietuvoje geros ir jis su kiekvienais metais tobulėja.

KREPŠINIO IŠTAKOS LIETUVOJE

*Ernesta Gužauskaitė (Šiaulių universitetas)
Kultūros studijų magistro programa, II k.
Vadovas prof. dr. Arūnas Gumuliauskas*

Krepšinis yra svarbus Lietuvos visuomenės gyvenime. Daugelis šią sporto šaką laiko antrąja religija. Ji neišpopuliarėjo per vieną dieną. Tai buvo sunkus darbas, prie kurio prisidėjo daugelis žmonių.

Reikėtų pabrėžti, kad: „<...> į Lietuvą krepšinis atkeliavo turėdamas jau trisdešimties metų patirtį, pabuvojęs ir prigijęs Europoje, Pietų Amerikoje, Azijos žemyne <...>“ (Butautas ir kt. 1985, 6). Beje, žaisti krepšinį Lietuvoje pradėjo moterys: „<...>“ Jau 1919 m. Lietuvoje pradėjo organizuotis moterys sportininkės, vis dėlto tik 1920–1921 m. jos pasirodė viešai ir žaidė krepšinį pagal vokiečių taisykles, t. y. su mažesniu kamuoliu ir mėtė į krepšius be lentų. Žaidė Vytauto parke ir sutraukdavo daug žiūrovų. Vyrų krepšinį kibo tik po metų ar dar vėliau. Pirmosios krepšinio rungtynės Lietuvoje įvyko 1922 m. balandžio 23 d. Kaune, Vytauto parke <...>“ (Stonkus 2007, 64). Tais pačiais metais surengtos Lietuvos moterų krepšinio pirmenybės, o 1924 m. – šalies vyrų čempionatas. 1922 metais krepšinio varžyboms teisejavo Lietuvos karo aviacijos leitenantas Steponas Darius. Apskritai jis daug prisidėjo prie sportinio sąjūdžio Lietuvoje – ne tik treniravo sportininkus, bet ir išleido knygą apie krepšinį.

Pirmojoje Lietuvos Respublikoje egzistavo keletas aplinkybių, kurios apsunkino krepšinio plitimą. Nebuvo sporto salių, kvalifikuotų trenerių, todėl krepšinis visuomenėje įsitvirtino ne iš karto, o palaipsniui. Tik 1936 m. Lietuvos kamuolio žaidimo sąjungos krepšinio komitetas priimtas į tarptautinę organizaciją FIBA.

Prie krepšinio populiarinimo prisidėjo iš JAV atvykę lietuviai sportininkai, jie atskleidė tėvynainiams šio žaidimo grožį ir privalumus. Tarpukariu lietuviams pavyko iškovoti olimpinį auksą. Tai atsitiko 1936 m. olimpinėje žaidynėse Berlyne. Čia pirmą kartą vyko krepšinio varžybos. Jas laimėjo amerikiečiai, kurių komandoje žaidė ir 2 metrų ūgio lietuvių kilmės sportininkas Pranas Lubinas. 1935 m. į Pasaulio lietuvių kongresą Kaune atvyko žymių JAV lietuvių krepšinio specialistų grupė, iš kurios du – Feliksas Kriaučiūnas ir Konstantinas Savickas – liko Lietuvoje ir pradėjo treniruoti vietos žaidėjus. 1937 m. nuspręsta dalyvauti antrosiose Europos vyrų krepšinio pirmenybėse Rygoje ir, vadovaujant žaidžiančiam treneriui Kriaučiūnui, pavyko iškovoti auksą. O 1938 m. iš analogiškų varžybų Romoje Lietuvos krepšininkės parsivežė sidabro medalius. Tai buvo patys aukščiausi to meto Lietuvos sportininkų pasiekimai tarptautinėje arenoje.

1939 m. gegužės 21 d. Kaune pastatytas pirmas Europoje statinys, skirtas specialiai krepšinio varžyboms – 11 000 vietų sporto halė. Šis unikalus statinys, kurio projekto autorius Anatolijus Rozenbliumas, išdygo beveik per pusmetį. Čia lietuviai ir iškovojo antrąjį Europos čempionato auksą.

Literatūra

- Butautas ir kt. 1985 – Stepas Butautas, Stanislovas Stonkus, Algimantas Bertašius, *Tarybų Lietuvos krepšinis*, Vilnius: Mintis.
- Paškevičius 2007 – Feliksas Paškevičius, *Sensacingas basketbolo pasaulis: 1891–1935 metai*, Vilnius: Infosiūlas.
- Stonkus 2007 – Stanislovas Stonkus, *Sportas tarpukario Lietuvoje*, Kaunas: Šviesa.